

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
: ศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

นางสาวณัฐวิภา บริสุทธิ์ชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6609-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANTI-MONEY LAUNDERING ACT OF B.E.2542 AND THE PREDICATE OFFENCES RELATING TO
THE PUBLIC FRAUD : A CASE STUDY OF DECEIVE JOB SEEKERS TO WORK OVERSEAS

Miss Nattawipa Borisutichai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6609-2

นางสาวณัฐวิภา บริสุทธิชัย : พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับ ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการขโมยเงินประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไป ทำงานในต่างประเทศ. (ANTI-MONEY LAUNDERING ACT OF B.E.2542 AND THE PREDICATE OFFENCES RELATING TO THE PUBLIC FRAUD : A CASE STUDY OF DECEIVE JOB SEEKERS TO WORK OVERSEAS) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส, 157 หน้า. ISBN 974-17-6609-2.

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภท หนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มี จำนวนผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นองค์การอาชญากรรมทั้งในประเทศและระดับข้ามชาติ แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานอยู่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการ บังคับใช้ จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเอารายได้จำนวนมากจากการหลอกลวงดังกล่าว นั้นไปทำการฟอกเงินเพื่อนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป จนก่อให้เกิดเป็นวงจรการ ประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

ด้วยเหตุนี้เองจึงจำเป็นต้องหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมาใช้บังคับ ซึ่งได้แก่ พระราช บัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีบทลงโทษทางอาญาที่ รุนแรงและมีมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินในทางแพ่งที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้สามารถลดจำนวนผู้ กระทำความผิดลงได้รวมทั้งยับยั้งการฟอกเงินจากการกระทำความผิดได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรกำหนดให้ ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและ คุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานตามพระราช บัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 เพื่อนำเอามาตรการทางกฎหมายของพระราช บัญญัตติดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคriminalการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต่อไป

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....
ปีการศึกษา.....2547.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

458 60788 34 : MAJOR LAWS

KEY WORD: MONEY LAUNDERING / DECEIVE JOB SEEKERS TO WORK OVERSEAS

NATTAWIPA BORISUTICHAH : ANTI-MONEY LAUNDERING ACT OF B.E.2542 AND THE PREDICATE OFFENCES RELATING TO THE PUBLIC FRAUD : A CASE STUDY OF DECEIVE JOB SEEKERS TO WORK OVERSEAS. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VIRAPHONG BOONYOBHAS, 157 pp. ISBN 974-17-6609-2.

Job seekers deception to work overseas is considered one kind of economic crimes that extremely affects economic and societal security of the country. Since this crime generates a large amount of income, the number of offenders has significantly increased. Eventually, it becomes domestic organized crime and transnational organized crime. Although there is the Recruitment and Job Seekers Protection Act B.E. 2528 (amended by the Recruitment and Job Seekers Protection Act (No.2) B.E. 2537) that protects job seekers, there are problems and obstacles in the enforcement of this law. As a result, offenders can still launder such income and use it as the capital to commit other criminal offenses. This will cause the criminal circle which is difficult to arrest and eradicate.

Consequently, the effective legal measure to prevent and suppress job seekers deception to work overseas is indispensable. One legal measure is the Anti-Money Laundering Act B.E. 2542. As this law provides rigorous criminal sanctions and effective civil forfeiture measure, it is expected that the number of offenders will be diminished and money laundering will be restrained. So, it is necessary to provide offenses of deceive job seekers to work overseas as one of the predicate offenses in the Anti-Money Laundering Act B.E.2542 to solve the job seekers deception to work overseas problem.

Field of study.....LAWS..... Student's signature.....

Academic year.....2004.....Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จและความเมตตาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญเษิต ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เขียน และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้กับผู้เขียน และขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล รองศาสตราจารย์สุดาศิริ วศวงศ์ และพันตำรวจเอกยุทธบูล ดิสสะมาน ที่กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อมูลที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ให้ความสนใจไม่มากนักน้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ณัฐวิภา บริสุทธิชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
บทที่ 2 การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	6
2.1 สาเหตุที่ทำให้คนหางานตัดสินใจเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ.....	6
2.2 รูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	7
2.2.1 การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดย ผู้รับอนุญาตจัดหางาน.....	7
2.2.2 การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยบุคคล กลุ่มบุคคลหรือบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน.....	9
2.3 ผลกระทบที่เกิดจากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	11
2.3.1 ผลกระทบด้านสังคม.....	11
2.3.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	12
2.3.3 ผลกระทบด้านการเมืองการปกครอง.....	12
2.4 สถิติข้อมูลเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ของประเทศไทย.....	13

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4.1 สถิติการรับเรื่องร้องทุกข์และการช่วยเหลือคนหางานเพื่อไปทำงาน ในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537.....	13
2.4.2 สถิติการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและ คุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	13
2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	14
2.5.1 ปัญหาด้านคนหางาน.....	15
2.5.2 ปัญหาด้านบริษัทจัดหางาน.....	16
2.5.3 ปัญหาด้านสายหรือนายหน้าจัดหางาน.....	17
2.5.4 ปัญหาด้านนายจ้างในต่างประเทศ.....	18
2.5.5 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย.....	18
2.5.6 ปัญหาด้านการควบคุมการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จาก การกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไป ทำงานในต่างประเทศ.....	20
2.5.7 ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและ คุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537.....	21
บทที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	24
3.1 ประมวลกฎหมายอาญา.....	24
3.1.1 ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา341.....	24
3.1.2 ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา343.....	25
3.1.3 ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามมาตรา344.....	27
3.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528	
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537.....	29
3.3.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครอง คนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537.....	29
3.3.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครอง คนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศ.....	30
3.3.3 การไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ จัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537.....	47
3.3.4 การดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและ คุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงาน ในต่างประเทศ.....	51
3.4 กฎหมายจัดหางานและคุ้มครองคนหางานต่างประเทศเปรียบเทียบกับ ประเทศไทย.....	54
3.4.1 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	54
3.4.2 ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.....	65
3.4.3 ประเทศสาธารณรัฐอินเดีย.....	69
3.5 กรณีศึกษาความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศ.....	72
บทที่ 4 สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	78
4.1 ความหมายของการฟอกเงิน.....	78
4.2 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน.....	80
4.3 ความผิดมูลฐานกับการฟอกเงิน.....	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานและการพิจารณากับความผิด เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	83
4.4.1 ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็น องค์กรอาชญากรรม.....	83
4.4.2 ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับ ผลตอบแทนสูง.....	85
4.4.3 ความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม.....	86
4.4.4 ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ.....	88
4.5 ลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินของประเทศไทย.....	90
4.6 ลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย.....	94
4.6.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	95
4.6.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	97
4.6.3 ประเทศไต้หวัน.....	99
4.6.4 ประเทศมาเลเซีย.....	100
4.6.5 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์.....	101
4.7 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศ.....	103
4.7.1 ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.....	103
4.7.2 ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ.....	104
4.7.3 ความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดา กับอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจ.....	106
4.7.4 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทการหลอกลวงคนหางาน เพื่อไปทำงานในต่างประเทศกับการฟอกเงิน.....	107
4.8 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดมูลฐานกับอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจประเภทการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	110

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.9 หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และการนำมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ.....	113
4.9.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา.....	113
4.9.2 ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแม้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร.....	116
4.9.3 การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิด ฐานฟอกเงิน.....	118
4.9.4 การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิด เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	120
4.9.5 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดใน ทางแพ่ง.....	122
4.9.5.1 การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด.....	123
4.9.5.2 การขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตกเป็นของแผ่นดิน.....	123
4.10 การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	128
4.11 ผลกระทบของการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางาน เพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครอง คนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยการกำหนด ให้เป็นความผิดมูลฐาน.....	130
4.11.1 ผลกระทบด้านดี.....	131
4.11.2 ผลกระทบด้านเสีย.....	132

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
5.1 บทสรุป.....	134
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	142
รายการอ้างอิง.....	152
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	157

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีการพัฒนาที่สูงขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบเทคนิค วิธีการ และความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมธรรมดาซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่ไม่สลับซับซ้อนได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีรูปแบบในการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อาชญากรรมธรรมดาซึ่งเคยมุ่งต่อผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินจำนวนไม่มากได้กลายเป็นอาชญากรรมที่มุ่งต่อผลตอบแทนมูลค่ามหาศาล รวมทั้งอาชญากรรมที่เคยมีเครือข่ายเพียงในประเทศก็มีการพัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม (organized crime) และมีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินโดยการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ดูว่าเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำไปใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป จึงทำให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ขยายตัวเป็นวงกว้างครอบคลุมไปทั่วทุกภาคของประเทศโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ โดยมีวิธีการและรูปแบบในการหลอกลวงที่หลากหลาย สลับซับซ้อน ทำให้สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก นอกจากนี้ลักษณะของการกระทำความผิดนั้นมักทำในรูปของขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรมโดยผู้รับอนุญาตจัดหางานเอง บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานสายหรือนายหน้าจัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่ทุจริตอาจเป็นผู้เข้าร่วมในการกระทำความผิดด้วย ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนี้ยังก่อให้เกิดผลตอบแทนจำนวนมหาศาล หากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวมาใช้ในชีวิตประจำวันโดยผ่านกระบวนการฟอกเงินเพื่อนำเงินกลับเข้าสู่ระบบการเงินปกติและใช้เป็นทุนในการประกอบความผิดต่อไปจะก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม แม้ปัจจุบันประเทศไทยจะมีกฎหมายที่ใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

คือ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ก็ตาม แต่ปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นปัญหาการหลอกลวงเรียกหรือรับเงินค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานแล้วไม่ส่งไปทำงานหรือส่งไปทำงานแต่ไม่ได้งานทำหรือได้งานที่ไม่ตรงตามสัญญาหรือได้รับค่าจ้างหรือสวัสดิการต่ำกว่าที่ตกลงไว้, ปัญหาการเรียกหรือรับเงินค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเป็นการล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานก่อนส่งไปทำงานเพื่อแสวงหาประโยชน์จากเงินของคนหางาน, ปัญหาการเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเป็นจำนวนที่สูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งปัญหาการลักลอบจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ลดลงแต่อย่างไร แต่กลับมีการหลอกลวงเพิ่มมากขึ้นทำให้คนหางานและครอบครัวต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองตลอดจนที่ดินทำกินและก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งนี้เนื่องจากคนหางานส่วนใหญ่มักเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาแต่มีค่านิยมในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศโดยขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ ทำให้ผู้รับอนุญาตจัดหางาน บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน สายหรือนายหน้าจัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่ทุจริตอาศัยโอกาสดังกล่าวหลอกลวงคนหางานเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการไปทำงานในต่างประเทศและแสวงหาประโยชน์ต่างๆ จากคนหางาน ตลอดจนพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้บทบัญญัติหลายมาตราไม่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามความเป็นจริง จึงทำให้ผู้ดำเนินธุรกิจจัดหางานหลีกเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนนำไปสู่การหลอกลวงคนหางาน ดังนั้นหากปล่อยให้ปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นย่อมสร้างความเดือดร้อนและความเสียหายให้แก่คนหางานรวมทั้งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในด้านเศรษฐกิจและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาในอนาคต

ด้วยเหตุปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมาจึงนำมาซึ่งแนวความคิดที่ว่าควรหรือไม่ที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งมุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาที่กำหนดให้การกระทำความผิดร้ายแรงที่มีผลตอบแทนสูงประเภทต่างๆ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตลอดจนมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรวมทั้ง

มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในทางแพ่งไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ โดยการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานเพิ่มขึ้นจากเดิมที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยว่าสถานการณ์เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในปัจจุบันมีเหตุผลและความจำเป็นตลอดจนมีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคารหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะความผิดมูลฐานและหลักการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและของต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงหลักการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 รวมทั้งศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัยตลอดจนปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ
4. เพื่อกำหนดแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งซึ่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แม้ในปัจจุบัน

จะมีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานอยู่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้เท่าที่ควร ถ้านำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งมุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการแก้ไขปัญหาการลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อนำเอามาตรการของกฎหมายดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหาลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยมุ่งศึกษาเฉพาะกรณีการลออกลวงคนหางานไทยเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.ทราบถึงลักษณะความผิดมูลฐานและหลักการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและของต่างประเทศ

2.ทราบถึงหลักการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2537 รวมทั้งทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือปัจจัยตลอดจนปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในปัจจุบัน

3.ทราบถึงความเป็นไปได้ในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลออกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

4.ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Document Research) โดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง, หนังสือ, วิทยานิพนธ์, บทความเอกสารอ้างอิงทางกฎหมายทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนรายงานการสัมมนาและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

บทที่ 2

การล่อลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

2.1 สาเหตุที่ทำให้คนหางานตัดสินใจเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2539 ประเทศไทยประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ สถานประกอบการหลายแห่งตกอยู่ในสภาวะการขาดทุน มีการลดต้นทุนในการผลิตโดยการลดจำนวนพนักงาน และมีการเลิกจ้างพนักงานไปในที่สุด ในขณะที่เดียวกันมีผู้จบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นจำนวนมาก เมื่อตำแหน่งงานมีน้อยแต่ความต้องการทำงานมีเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดปัญหาการว่างงานอย่างรุนแรงขึ้นและนำมาซึ่งค่านิยมในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศเนื่องจากระดับค่าจ้างและเงินเดือนในต่างประเทศนั้นมีอัตราสูงกว่าเมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศซึ่งถือเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญที่ทำให้คนหางานเดินทางไปทำงานในต่างประเทศเพื่อแสวงหารายได้ที่สูงขึ้น ประกอบกับคนหางานส่วนใหญ่มักมาจากชนบทและมีฐานะยากจนจึงทำให้ต้องดิ้นรนเพื่ออพยพไปอยู่ถิ่นใหม่ซึ่งมีความคาดหวังว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนหางานตัดสินใจเดินทางไปทำงานในต่างประเทศและสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่คนหางานนิยมเดินทางไปทำงานในต่างประเทศก็เนื่องมาจากค่านิยมของคนหางานไทยที่คาดหวังว่าการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศจะสามารถยกระดับหรือฐานะความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวให้ดีขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนได้ดังที่เห็นตัวอย่างจากเพื่อนบ้านซึ่งเดินทางไปทำงานในต่างประเทศแล้วประสบความสำเร็จจึงเกิดค่านิยมขึ้นมาใหม่ในชนบทว่าการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นเพราะนอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังได้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับนับถือของชุมชนด้วย โดยการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศนี้คนหางานส่วนใหญ่มักได้รับการชักชวนจากสายหรือนายหน้าจัดหางานหรือมีคนแนะนำให้ไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนหางานตัดสินใจเดินทางไปทำงานในต่างประเทศก็คือ

1. ความอยากมีฐานะที่ดีขึ้น
2. การมีสายหรือนายหน้ามาชักชวนไป
3. มีคนแนะนำให้ไป
4. ตามเพื่อน
5. อยากหาประสบการณ์ใหม่ๆ

จากสาเหตุสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้จำนวนคนหางานที่ต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศมีมากกว่าจำนวนตำแหน่งงานที่นายจ้างในต่างประเทศต้องการ จึงนำไปสู่ปัญหาการ

หลอกลวงคนหางานในรูปแบบต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมากในปัจจุบัน

2.2 รูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

รูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีวิธีการที่ต่างกักันออกไปเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งอาจแบ่งลักษณะรูปแบบและวิธีการหลอกลวงได้ดังนี้¹

2.2.1 การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยผู้รับอนุญาตจ้างงาน

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยผู้รับอนุญาตจ้างงานนั้นมักใช้วิธีการปิดบังข้อเท็จจริงทั้งหมดหรือบางส่วน หรือแจ้งให้คนหางานทราบข้อความอันเป็นเท็จทั้งหมดหรือบางส่วนโดยใช้สายหรือนายหน้าจ้างงานเป็นเครื่องมือในการชักชวนให้คนหางานหลงเชื่อโดยใช้วิธีการข่มขู่หรือยึดหนังสือเดินทางหรือเอกสารสำคัญต่างๆ ของคนหางานที่หลงเชื่อไว้ให้ยอมจ่ายเงินหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้หลอกลวงโดยมักมีลักษณะและวิธีการหลอกลวงดังนี้

1. การรับสมัครงานและเรียกเก็บเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายจากคนหางานล่วงหน้า

- เรียกหรือรับเงินจากคนหางานแล้วไม่จัดส่งคนหางานไปทำงานจริงเนื่องจากบริษัทจ้างงานเองอาจมีปัญหาทางการเงินหรือถูกร้องเรียนแล้วปิดบริษัทหลบหนีไปหรือเนื่องจากไม่มีตำแหน่งงานจริง

- เรียกหรือรับเงินจากคนหางานแล้วประวิงเวลาไม่ส่งคนหางานไปทำงานโดยเร็ว และใช้วิธีการทำสัญญาที่มีระยะเวลาถ้าไม่ได้เดินทางแล้วจะคืนเงินให้เช่นภายใน 90 วันหรือ 100 วันแล้วหมุนเงินของคนหางานใหม่คืนให้แก่คนหางานเก่า

- เรียกหรือรับเงินล่วงหน้าโดยไม่มีการออกไปเสร็จรับเงินที่ถูกต้อง เช่น ออกใบเสร็จรับเงินน้อยกว่าจำนวนเงินที่เก็บ หรือลงวันที่ล่วงหน้า หรือออกใบเสร็จเป็นช่วงๆ โดยการรับเงินช่วง

¹ โอมเดช เอกบุตร, แนวทางการป้องกันการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน, 2546), หน้า 33-36.

ถัดไปจะขอใบเสร็จเดิมคืนแล้วออกใบเสร็จใหม่รวมยอดเงินกับใบเสร็จเดิมเพื่อให้วันที่รับเงินขยายออกไปตามใบเสร็จฉบับใหม่ ทั้งนี้โดยมีเจตนาที่จะหลบเลี่ยงกฎหมาย

- ให้สายหรือนายหน้าจัดหางานที่มีได้จดทะเบียนเรียกหรือรับเงินล่วงหน้าโดยอ้างว่าเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่ามัดจำวีซ่า ค่าตรวจโรค ค่าตัวเครื่องบิน ฯลฯ และยึดหนังสือเดินทางและเอกสารต่างๆ ของคนหางานไว้ เมื่อเกิดปัญหา ก็ปฏิเสธความรับผิดชอบว่าสายหรือนายหน้าจัดหางานเดือนนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทจัดหางานและโยนความรับผิดชอบให้สายหรือนายหน้าจัดหางานเดือน

- รับสมัครคนหางานแล้วส่งต่อไปให้บริษัทจัดหางานอื่นโดยการทำตัวเป็นนายหน้า

2. การเก็บเงินค่าบริการเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

บริษัทจัดหางานส่วนมากมักอ้างว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเก็บค่าบริการสูงกว่าที่กฎหมายอนุญาตเพราะมิฉะนั้นจะไม่คุ้มกับการดำเนินธุรกิจ โดยใช้วิธีการแยกใบเสร็จรับเงินโดยจะออกใบเสร็จเท่าที่กฎหมายอนุญาตส่วนที่เหลือจะออกใบรับเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น สัญญาคุ้มเงิน ใบเสร็จชำระหนี้เรื่องอื่นๆ หรือเช็คธนาคารลงวันที่ล่วงหน้า เป็นต้น

3. การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ที่เกินความจริง

มีการให้ข้อมูลตำแหน่งงานที่จะจัดส่งไปมากกว่าตำแหน่งงานที่มีอยู่จริง หรือให้ข้อมูลสภาพการไปทำงานเกินความจริงโดยการประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์และแจ้งการขออนุญาตนายทะเบียนในการโฆษณา แจกเอกสารเป็นแผ่นพับหรือใบปลิว เป็นต้น

4. ให้คนหางานทำสัญญาฉบับทำให้คนหางานได้รับค่าจ้าง ตำแหน่งงาน และสวัสดิการไม่ตรงตามสัญญา

- มีการตกลงร่วมมือกับนายจ้างเป็นการล่วงหน้าเพื่อหลอกลวงเจ้าหน้าที่และคนหางาน
- มีการเปลี่ยนสัญญาให้คนหางานก่อนขึ้นเครื่องบิน
- มีการเปลี่ยนสัญญาจ้างโดยบังคับด้วยวิธีการต่างๆ ให้คนหางานลงนามมิฉะนั้นจะไม่ให้เดินทาง

5. การนำคนหางานลักลอบเดินทางออกนอกราชอาณาจักร

- โดยให้คนหางานเดินทางไปในรูปแบบนักท่องเที่ยวหรือการไปเยี่ยมญาติโดยอ้างว่ามีได้ไปทำงาน เมื่อครบกำหนดวีซาก็ลักลอบทำงานต่อไป

- ให้คนหางานเดินทางโดยไม่ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองตามที่กฎหมายกำหนดโดยเฉพาะภาคใต้เพื่อลักลอบเดินทางไปประเทศมาเลเซีย หรือ สิงคโปร์
- การลักลอบไปทำงานในฐานะนักแสดงบุญโดยมักเกิดกับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศซาอุดีอาระเบียโดยใช้วีซ่าที่ออกให้ชาวมุสลิมเพื่อเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจแล้วถือโอกาสอยู่ทำงานในเมืองต่างๆ ของประเทศซาอุดีอาระเบีย

2.2.2 การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานนั้นอาจกระทำโดยบุคคลคนเดียวหรือหลายคนร่วมกันกระทำ โดยใช้วิธีการชักจูงใจให้คนหางานหลงเชื่อว่าสามารถดำเนินการให้คนหางานไปทำงานในต่างประเทศได้และยินยอมจ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้หลอกลวง โดยอาจแอบอ้างว่ารู้จักหรือเป็นตัวแทนของบริษัทจัดหางานที่จัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศหรือเป็นตัวแทนของนายจ้างในต่างประเทศมารับคนงานเพิ่ม และในการชักชวนนั้นอาจจะแอบแฝงอยู่กับบริษัทจัดหางานที่จดทะเบียนถูกต้องหรือไม่ก็ได้ ซึ่งรูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล(สายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อน)นี้มักมีลักษณะดังนี้

1.การหลอกลวงโดยสายหรือนายหน้าจัดหางานในท้องถิ่นเดียวกัน

- โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นใช้วิธีการหลอกลวงให้คนหางานเชื่อว่าสามารถส่งไปทำงานต่างประเทศได้จริง
- อ้างและแสดงหลักฐานว่ารู้จักหรือเป็นตัวแทนบริษัทจัดหางานที่จดทะเบียนถูกต้อง
- อ้างและแสดงหลักฐานว่าเคยไปทำงานในต่างประเทศมาแล้วและได้รับมอบหมายจากนายจ้างต่างประเทศให้มาหาคนงานให้

ซึ่งการกระทำดังกล่าวเมื่อคนหางานทราบว่าถูกหลอกและสูญเสียเงินไปแล้ว ผู้หลอกลวงเหล่านี้จะมีอุบายว่าตนก็ถูกหลอกเช่นเดียวกันและหาทางประนอมหนี

- กลุ่มผู้หลอกลวงจะร่วมกับนายทุนโดยให้คนในพื้นที่หรือคนที่เคยไปทำงานในต่างประเทศหรือเคยเป็นลูกจ้างของบริษัทจัดหางานที่ถูกต้องตามกฎหมายไปชักชวนคนหางานโดยให้จ่ายเงินค่าบริการจำนวนหนึ่งก่อนส่วนที่เหลือให้นำโฉนดที่ดินมาวางแทน โดยกลุ่มผู้หลอกลวงจะมีนายทุนมารับจ้างโดยมีต้องทำสัญญาจ้างงานที่สำนักงานที่ดินแต่จะมีเอกสารให้คนหางานที่ถูกหลอกลวงลงชื่อมอบอำนาจให้นายทุนไปดำเนินการแทน แต่ปรากฏว่าเมื่อมีการสมัครและจ่าย

เงินพร้อมทำสัญญาจ้างจนเสร็จแล้วก็มักไม่ได้เดินทางไปทำงานตามที่ตกลงและที่ดินก็ติดจำนองกับนายทุน หรือกรณีให้คนหางานจ่ายค่าบริการไว้จำนวนหนึ่งส่วนจำนวนที่เหลือผู้หลอกหลวงจะพาคนหางานไปเปิดบัญชีธนาคารโดยจัดการให้ทุกอย่างจากนั้นให้คนหางานเก็บสมุดบัญชีธนาคารและบัตรเอทีเอ็มปลอมไว้โดยไม่บอกรหัสบัตรเอทีเอ็มแก่คนหางาน จากนั้น2-3เดือนเมื่อคนหางานไปตรวจสอบจำนวนเงินในบัญชีที่เปิดไว้ก็จะพบว่าไม่มีเงินเหลืออยู่เลยเนื่องจากผู้หลอกหลวงได้ใช้บัตรเอทีเอ็มจริงที่เก็บไว้กดเงินไปหมดแล้ว

2. การหลอกหลวงโดยสายหรือนายหน้าจัดหางานต่างท้องถิ่น

- มักใช้วิธีการแต่งตัวภูมิฐานมีหลักทรัพย์ให้คนหางานเชื่อถือและยอมจ่ายเงินให้ล่วงหน้า มีการแสดงเอกสารหลักฐานให้เชื่อว่าเป็นผู้แทนจากนายจ้างในต่างประเทศสามารถส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศได้จริงโดยการแอบอ้างนั้นจะมีรูปภาพประกอบเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือหรือมีการจัดทำเอกสารขึ้นมาเองและในบางรายสามารถส่งให้เดินทางไปต่างประเทศได้จริงแต่ไม่มีงานให้ทำหรือมีงานให้ทำแต่ได้สวัสดิการหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลง

- ใช้วิธีการเช่าอาคารเปิดสำนักงานเพื่อหลอกหลวงให้คนหางานมาสมัครงานและจ่ายเงินเมื่อได้จำนวนตามที่ต้องการแล้วก็ปิดสำนักงานหลบหนีไป

- ใช้ผู้ที่เคยไปทำงานในต่างประเทศมาแล้วหรือเคยเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนของบริษัทจัดหางานที่ถูกต้องตามกฎหมายมาก่อนเป็นสายไปหลอกหลวงคนหางานโดยจะใช้สถานที่ของห้างสรรพสินค้า ศูนย์อาหารเป็นที่นัดหมายสมัครงานและจ่ายเงินค่าบริการ เมื่อได้ค่าบริการแล้วก็จะหลบหนีไป

3. การหลอกหลวงโดยอ้างเป็นนิติบุคคล

- มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่มีใช้บริษัทจัดหางานและดำเนินการประกาศรับสมัครคนหางานผ่านทางสื่อต่างๆ หรือลงในอินเทอร์เน็ต เมื่อคนหางานหลงเชื่อว่ามีงานจริงก็จะเรียกเก็บเงินโดยอ้างว่าเป็นค่าประกันและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในการติดต่อ นายจ้างในต่างประเทศแล้วนัดหมายว่าในช่วง2-3เดือนจะประกาศผลแล้วก็ปิดกิจการหลบหนีไป

- จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วเปิดรับสมัครบุคคลทั่วไปโดยอ้างว่าสามารถจัดส่งไปทำงานในต่างประเทศได้และเมื่อเรียกเก็บเงินแล้วก็ไม่สามารถจัดส่งไปทำงานได้จริง

- จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและรวบรวมรับสมัครคนหางานแล้วส่งต่อให้บริษัทจัดหางานที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

- จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วรับสมัครและเรียกเก็บเงินจากคนหางานแล้วลักลอบส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่นการลักลอบไปในฐานะนักท่องเที่ยว

นักแสวงบุญ เมื่อพาไปถึงประเทศที่ตกลงว่าจะให้ไปทำงานแล้วก็ปล่อยคนหางานทิ้งไว้หรือปล่อยให้ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองที่ประเทศนั้นๆ จับกุมตัวและส่งกลับประเทศไทย

- อ่างตบเป็นนิติบุคคลแต่ไม่ใช่บริษัทจัดหางานโดยใช้วิธีปล่อยเงินให้กู้เพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยให้ทำสัญญาจำนองที่ดินเพื่อเป็นประกันและแสวงหาประโยชน์จากที่ดินนั้น

2.3 ผลกระทบที่เกิดจากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศทั้งที่เกิดจากบริษัทจัดหางาน สายหรือนายหน้าจัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่ทุจริตหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนหางานที่ไม่ศึกษาหรือทำความเข้าใจในวิธีการและขั้นตอนของการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ จึงก่อให้เกิดปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศและการแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ จากคนหางาน ซึ่งการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติในด้านต่างๆ ดังนี้²

2.3.1 ผลกระทบด้านสังคม

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศทำให้คนหางานผู้ถูกหลอกลวงตลอดจนครอบครัวต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองเป็นจำนวนมากรวมไปถึงที่ดินทำกินและก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัวเนื่องจากการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และความสูญเสียดังกล่าวถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดปัญหาสังคมตามมาโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และการค้าประเวณี เป็นต้น ซึ่งทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยลง นอกจากนี้การที่ต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองรวมไปถึงที่ดินทำกินและการมีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นย่อมทำให้คนหางานผู้ถูกหลอกลวงตลอดจนครอบครัวเกิดความอับอาย เกิดภาวะเงินฝืดเคืองขึ้นในครอบครัว ก่อให้เกิดความกดดันในด้านต่างๆ และทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทและการหย่าร้างตามมาและในบางครั้งคนหางานที่ถูกหลอกลวงบางรายอาจต้องสูญเสียอิสรภาพเพราะถูกจับกุมและถูกจำคุกดำเนินคดีในต่างแดนทำให้สภาพร่างกายและจิตใจอ่อนแอทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนแย่งลง

² เรืองเดียวกัน, หน้า 36.

2.3.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจทั้งต่อตัวคนหางานผู้ถูกหลอกลวงเองและต่อประเทศชาติ โดยคนหางานผู้ถูกหลอกลวงต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากรวมไปถึงที่ดินทำกินเพื่อเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัวจากการกู้ยืมเงินจากนายทุนทั้งในระบบและนอกระบบซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนดไว้มาก ทำให้คนหางานไม่มีรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายหรือลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ทางราชการต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศซึ่งถือเป็นการสูญเสียงบประมาณแทนที่จะนำงบประมาณในส่วนนี้ไปพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในด้านอื่นๆ และในด้านผู้กระทำการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเองนั้น หากมีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปโอนหรือแปรสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินเพื่อให้ดูว่าเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวนั้นเป็นเงินสะอาดได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและมีการนำกลับไปเป็นต้นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ อีก ซึ่งย่อมก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการป้องกันและปราบปรามและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและมีผลต่อความไว้วางใจของชาวต่างชาติในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศด้วย

2.3.3 ผลกระทบด้านการเมืองการปกครอง

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวคนหางานผู้ถูกหลอกลวงแล้วประเทศชาติเองก็ได้รับผลกระทบด้วย โดยรัฐบาลจะต้องวางแผนและกำหนดนโยบายตลอดจนดำเนินการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ อีกทั้งต้องกำหนดแนวทางให้ชัดเจนและกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเกรงกลัว นอกจากนี้ในการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศบางครั้งอาจมีการลักลอบเดินทางไปทำงานโดยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงอาจถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและทำให้หน่วยงานของรัฐต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ

2.4 สถิติข้อมูลเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศของประเทศไทย

2.4.1 สถิติการรับเรื่องร้องทุกข์และการช่วยเหลือคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

ปี พ.ศ.	รับเรื่องร้องทุกข์		การช่วยเหลือ	
	จำนวนผู้เสียหาย (คน)	ความเสียหาย (บาท)	จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือ (คน)	เงินที่ได้รับคืน (บาท)
2542	9,385	399,404,123	4,199	123,159,576
2543	6,542	421,709,990	4,641	144,663,687
2544	9,179	595,388,997	3,799	139,315,578
2545	7,266	479,050,312	3,434	136,007,399
2546	8,214	691,692,402	4,802	163,005,336

ที่มา : กรมการจัดหางาน

2.4.2 สถิติการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

ปี พ.ศ.	มีใบอนุญาต					ไม่มีใบอนุญาต	
	ดำเนินคดีอาญา		เปรียบเทียบปรับ			ดำเนินคดีอาญา	
	คดี	ผู้ต้องหา	คดี	ผู้ต้องหา	ค่าปรับ	คดี	ผู้ต้องหา
2542	18	36	3	6	18	338	627
2543	62	129	16	32	83,000	395	1,083
2544	5	10	3	6	17,000	398	766
2545	10	18	10	18	97,000	351	449
2546	12	13	0	0	0	459	718

ที่มา : กรมการจัดหางาน

จากสถิติการร้องทุกข์ของคนหางานต่อกรมการจัดหางานจะเห็นได้ว่าจำนวนคนหางานผู้ร้องทุกข์จากปี พ.ศ.2542-2546 มีจำนวนปีละประมาณ 6,000-10,000 คน และก่อให้เกิดความเสียหายปีละประมาณ 400-700 ล้านบาท และทางราชการสามารถให้ความช่วยเหลือโดยการเรียกร้องเงินคืนให้กับคนหางานได้ปีละประมาณ 130-170 ล้านบาท และจากสถิติการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นจะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีได้รับอนุญาตให้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ จากปี พ.ศ.2542-2546 มีจำนวนผู้ต้องหาที่มีได้รับอนุญาตให้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถูกดำเนินคดีอาญาปีละประมาณ 400-1,100 คน จากจำนวนคดีทั้งหมดประมาณปีละ 300-500 คดี และในปี พ.ศ.2542-2546 มีจำนวนผู้ต้องหาที่เป็นผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถูกดำเนินคดีอาญาปีละประมาณ 10-130 คน จากจำนวนคดีทั้งหมดปีละประมาณ 5-70 คดี และมีคดีที่ทำการเปรียบเทียบปรับปีละประมาณ 3-20 คดี โดยปรับได้ปีละประมาณ 18-100,000 บาท

จะเห็นได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นสร้างความเสียหายในทางเศรษฐกิจจำนวนมากให้กับคนหางานผู้ถูกหลอกลวงและประเทศชาติ ดังนั้นปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจึงควรได้รับการแก้ไขอย่างถูกวิธีและเร่งด่วนเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตต่อไป

2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ³

แม้ว่าการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศของคนหางานนั้นจะเป็นการช่วยดุลการค้าของประเทศได้ทางหนึ่งเพราะคนหางานไทยได้ส่งเงินตราต่างประเทศกลับสู่ประเทศทำให้เกิดการสะพัดของเงินตราในท้องถิ่น เกิดการจ้างงาน เกิดการกระจายรายได้ในระดับหมู่บ้านและก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องตามมามากมายก็ตาม แต่ปัญหาที่เกิดจากการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศก็ยังคงมีอยู่โดยเฉพาะปัญหาการหลอกลวงคนหางานและการให้ความคุ้มครองคนหางาน ซึ่งปัญหา

³ อนงศันุช มีศิริ, สื่อประชาสัมพันธ์กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร:กรมการจัดหางาน,2545), หน้า 29-32.

และอุปสรรคต่างๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีดังนี้

2.5.1 ปัญหาด้านคนหางาน

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นส่วนหนึ่งมาจากปัญหาที่เกิดจากตัวคนหางานเองด้วยซึ่งปัญหาดังกล่าวคือ

1.คนหางานมีค่านิยมในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศสูงแต่ขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเดินทางไปทำงานจึงทำให้ตกเป็นเหยื่อของผู้หลอกลวงได้ง่าย ตลอดจนให้ความเชื่อถือบุคคลภายนอกที่เป็นสายหรือนายหน้าจัดหางาน เพื่อน คนรู้จัก หรือญาติมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้คนหางานต้องเสียค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่สูงและบางครั้งถูกหลอกลวงให้เสียเงินแล้วไม่ได้เดินทางไปทำงานหรือได้เดินทางไปต่างประเทศแต่ไม่ได้งานหรือได้งานหรือค่าจ้างหรือสวัสดิการต่างๆ ต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้ในสัญญา

2.คนหางานจำนวนมากด้อยโอกาสทางการศึกษา ไม่รู้หนังสือ จึงมักเชื่อคำพูดของบุคคลที่มาหลอกลวงมากกว่าสนใจในรายละเอียดของเอกสารโดยเฉพาะเอกสารเป็นภาษาอังกฤษ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาคนหางานจึงมักจะเสียเปรียบอยู่เสมอ

3.คนหางานไม่มีทางเลือกมากนักเนื่องจากสภาพครอบครัวยากจนต้องดิ้นรนไปทำงานในต่างประเทศ แต่ยังไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในต่างประเทศไม่มากนัก เช่น ในเรื่องของบริษัทจัดหางานที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น จึงอาจทำให้ตกเป็นเหยื่อของผู้หลอกลวงได้ง่าย

4.คนหางานไม่มีฝีมือตามที่นายจ้างในต่างประเทศต้องการ บางคนพยายามให้ได้งานทำโดยการปลอมแปลงเอกสารใบทดสอบฝีมือซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับตนเองเพราะเมื่อเดินทางไปต่างประเทศแล้วไม่สามารถทำงานได้และถูกส่งตัวกลับมาในที่สุด

5.คนหางานขาดความรู้ภาษาต่างประเทศทำให้มีปัญหาในการสื่อสารระหว่างการทำงานกับนายจ้าง

6.คนหางานขาดการเตรียมพร้อมในเรื่องสุขภาพ เมื่อไปทำงานทำให้เกิดปัญหาไม่ผ่านการตรวจสุขภาพของประเทศนั้นๆ

7.คนหางานที่มาร้องทุกข์ส่วนใหญ่ขาดหลักฐานประกอบการดำเนินคดีทำให้การดำเนินการจับกุมผู้หลอกลวงต้องเสียเวลาสืบหาพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดจริง

2.5.2 ปัญหาด้านบริษัทจัดหางาน

ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในด้านบริษัทจัดหางานนั้นอาจเกิดขึ้นได้หลายประการดังนี้

1. ปัญหาบริษัทจัดหางานส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง บริหารงานโดยบุคคลในครอบครัวซึ่งมีอำนาจตัดสินใจเพียงไม่กี่คน ทำให้วิสัยทัศน์การดำเนินธุรกิจด้านนี้ไม่กว้างไกลและเป็นระบบเพียงพอ

2. ปัญหาบริษัทจัดหางานไทยส่วนใหญ่มีตลาดแรงงานในต่างประเทศเป็นตลาดเดียวกัน และตำแหน่งงานในต่างประเทศมีอยู่จำนวนจำกัดแต่คนหางานมีความต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศเป็นจำนวนที่มากกว่าจึงเป็นช่องทางให้ผู้หลอกลวงฉวยโอกาสหลอกลวงคนหางาน

3. ปัญหาบริษัทจัดหางานต้องแข่งขันซื้อตำแหน่งงานจากนายหน้าในต่างประเทศทำให้ต้นทุนส่วนหนึ่งเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้บริษัทจัดหางานยังไม่สามารถวางระบบการรับสมัครคนหางานได้อย่างทั่วทุกภูมิภาคของประเทศทำให้ยังต้องพึ่งพาสายหรือนายหน้าจัดหางานในการจัดส่งคนหางานโดยจะต้องเสียค่าบริการให้กับสายหรือนายหน้าจัดหางานเหล่านั้น ในที่สุดภาระค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการไปทำงานในต่างประเทศก็จะตกอยู่กับคนหางาน

4. ปัญหาบริษัทจัดหางานบางรายมีพฤติกรรมเป็นสายหรือนายหน้าให้แก่บริษัทจัดหางานด้วยตนเอง ด้วยการรับสมัครหรือกักตุนคนหางานไว้แล้วนำมาเร่ขายให้บริษัทจัดหางานอื่นโดยแลกกับค่าตอบแทนเป็นรายๆ ไป

5. ปัญหาบริษัทจัดหางานบางรายทำการปลอมแปลงหรือสร้างหลักฐานในการจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศเพื่อแลกกับการได้รับค่าบริการและค่าใช้จ่ายจากคนหางาน บางรายแนะนำให้คนหางานเปลี่ยนชื่อหรือนามสกุลใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายการเดินทางเข้าไปทำงานของบางประเทศที่มีข้อห้ามมิให้คนงานที่เคยไปทำงานแล้วกลับเข้าไปทำงานอีกหรือเป็นคนงานที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดกฎหมายของประเทศนั้นๆ

6. ปัญหาบริษัทจัดหางานจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่เคยรู้จักกับนายจ้างที่แท้จริงหรือไม่ได้ตรวจสอบฐานะของนายจ้างให้ รวมทั้งบริษัทจัดหางานไม่ทราบสภาพที่แท้จริงของนายจ้างว่าต้องการคนงานไทยไปทำงานในตำแหน่งอะไร จะได้รับค่าจ้างเท่าใด มีสวัสดิการอย่างไร เป็นต้น

7. ในกรณีที่ไม่สามารถหาคนงานไทยที่มีคุณสมบัติตรงตามที่นายจ้างต้องการได้ บริษัทจัดหางานบางรายจะจัดส่งคนงานที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่นายจ้างต้องการไปทำงานแทน ทำ

ให้นายจ้างได้คนงานไปทำงานไม่ตรงกับประเภทของงาน บางรายถึงกับส่งคนงานกลับประเทศ และขาดความเชื่อถือฝีมือคนงานไทยและมาตรฐานการคัดเลือกคนงานของบริษัทจัดหางาน

8. ปัญหาบริษัทจัดหางานบางรายทำการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือให้ข้อมูลสภาพการไปทำงานเกินความจริง ให้ข้อมูลจำนวนตำแหน่งงานที่จะจัดส่งไปมากกว่าตำแหน่งงานที่มีอยู่จริง หรือแจ้งว่านายจ้างในต่างประเทศนั้นมีกิจการใหญ่โตมั่นคงและให้ค่าจ้างและสวัสดิการที่ดีทำให้คนหางานหลงเชื่อได้ง่าย

9. ปัญหาผู้รับอนุญาตจัดหางานเอาเปรียบคนหางานโดยผู้รับอนุญาตจัดหางานอาจตัดค่าจ้างและสวัสดิการของคนหางานลงเพื่อจูงใจให้นายจ้างในต่างประเทศรับคนหางานจากสำนักงานของตนไปทำงาน หรือกรณีจัดส่งคนหางานไปต่างประเทศแล้วกลับทอดทิ้งไม่ดูแลคนหางานที่ส่งไป ปล่อยให้คนหางานมีปัญหาหรือตกทุกข์ได้ในต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาการลักลอบจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ตรวจสอบสถานะของนายจ้างและสภาพการทำงาน ทำให้คนหางานที่ส่งไปได้รับความยากลำบากในการทำงานและมีสภาพการดำรงชีวิตที่เลวร้าย

2.5.3 ปัญหาด้านสายหรือนายหน้าจัดหางาน

สายหรือนายหน้าจัดหางานถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดหางานเพราะทั้งคนหางานและบริษัทจัดหางานต่างมีความจำเป็นต้องพึ่งสายหรือนายหน้าจัดหางาน เนื่องจากคนหางานขาดความรู้ในเรื่องแหล่งงาน ไม่รู้จักบริษัทจัดหางาน อีกทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ ดังนั้นคนหางานจึงต้องพึ่งพาสายหรือนายหน้าจัดหางาน ส่วนบริษัทจัดหางานเองก็ต้องพึ่งสายหรือนายหน้าจัดหางานในการหาคนงานที่มีความพร้อมในเรื่องฝีมือ นอกจากนี้สายหรือนายหน้าจัดหางานยังมีส่วนช่วยดำเนินการในการหาสินเชื่อให้แก่คนหางานไม่ว่าจะเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบหรือนอกระบบ อย่างไรก็ตามแม้สายหรือนายหน้าจัดหางานจะทำหน้าที่เหมือนเป็นตัวแทนจัดหางานของบริษัทจัดหางานก็ตาม แต่บริษัทจัดหางานบางแห่งก็มิได้จดทะเบียนให้สายหรือนายหน้าจัดหางานเหล่านั้นเป็นตัวแทนของตน สายหรือนายหน้าจัดหางานส่วนมากหรือทั้งหมดที่มีอยู่ในขณะนี้จึงเป็นตัวแทนเถื่อนทำให้ทางราชการไม่สามารถควบคุมการดำเนินการของสายหรือนายหน้าจัดหางานอย่างใกล้ชิดได้ อันเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการหลอกลวงคนหางานในรูปแบบต่างๆ ได้โดยอาศัยบทบาทหน้าที่ของสายหรือนายหน้าจัดหางานเป็นเหตุอ้างในการหลอกลวง นอกจากนี้บทบาทของสายหรือนายหน้าจัดหางานยังส่งผลกระทบต่อคนหางานและบริษัทจัดหางานทำให้ค่าบริการและค่าใช้จ่ายของคนหางานสูงขึ้นด้วย และในบางครั้งสายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อนมักอาศัยช่องว่างของกฎหมายดำเนินการหลอกลวงคนหางานเป็นขบวนการและด้วยวิธีการที่แยบยลเพื่อให้เกิดความสับสนและยุ่งยากต่อ

การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่และดำเนินการหลอกลวงในหลายท้องที่เพื่อทำให้ยากต่อการตรวจสอบและทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดี

2.5.4 ปัญหาด้านนายจ้างในต่างประเทศ

1. นายจ้างในต่างประเทศปลอมแปลงเอกสารการจ้าง หนังสือมอบอำนาจ สัญญาจ้าง ฯลฯ เพื่อหลอกลวงขายให้กับผู้จัดหางานและผู้จัดหางานก็ไปรับสมัครคนหางานอีกทอดหนึ่ง ทำให้คนหางานตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงครั้งนี้ได้

2. นายจ้างในต่างประเทศแอบเปลี่ยนสัญญาจ้างฉบับใหม่โดยลดสวัสดิการและค่าจ้างของคนหางานลง

3. นายจ้างในต่างประเทศรับคนหางานมาทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางการของประเทศตนก่อน เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบ คนหางานจึงถูกส่งตัวกลับทันที

4. นายจ้างในต่างประเทศเอาเปรียบคนหางานโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานท้องถิ่นเกี่ยวกับค่าล่วงเวลาและสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งหักเงินค่าภาษีและเงินอื่นๆ จากคนหางานเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

2.5.5 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย

ในด้านเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเองตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศก็มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้แก่

1. อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในการดูแลให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือคนหางานมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากพื้นที่รับผิดชอบดูแลของเจ้าหน้าที่มีอาณาเขตกว้างขวางครอบคลุมหลายพื้นที่ ตลอดจนได้รับงบประมาณในการดำเนินการเป็นจำนวนน้อยซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจริง

2. ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลในการให้ความคุ้มครองคนหางานบางครั้งมีการปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือมีความเห็นไม่สอดคล้องกันเนื่องจากขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หรือระเบียบและข้อบังคับของกฎหมายไม่ชัดเจนพอ

3. เนื่องจากในแต่ละปีมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายเจ้าหน้าที่จึงส่งผลทำให้บางครั้งขาดผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้หรือขาดประสบการณ์ในการทำงานและขาดความต่อเนื่องในการช่วยเหลือคนหางานหรือติดตามผลความคืบหน้าของการดำเนินคดี

4. เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนอาจร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดในการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์กันระหว่างผู้กระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่ยุจริต

5. การจัดหางานโดยรัฐมีข้อจำกัดในเรื่องตำแหน่งงานที่ได้รับมาจากต่างประเทศเพราะมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะรองรับความต้องการของคนหางานได้ทั้งหมด ทำให้คนหางานจำนวนมากต้องรอเป็นเวลานานจนบางครั้งหันกลับไปสมัครงานกับสายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อนซึ่งเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวงได้ง่าย

6. การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้พอดีจึงไม่สามารถป้องกันและปราบปรามปัญหาการลักลอบจัดส่งคนหางานหรือปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ดีเท่าที่ควร

7. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมการจัดหางานเองหรือเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดทุกตัวบทกฎหมายในกรณีที่มีการกระทำผิดกฎหมายหลายฉบับ หรือเมื่อพบเห็นหรือรับรู้ถึงการกระทำความผิดก็ไม่มีการประสานงานปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่กลับทำหน้าที่ตามกฎหมายที่ตนรับผิดชอบเท่านั้นและมิได้ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่ถูกต้องแก่ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง ซึ่งประชาชนผู้ถูกหลอกลวงส่วนใหญ่มักเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ดังนั้นในการรับเรื่องร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตลอดจนการตั้งข้อหา เจ้าพนักงานตำรวจจึงควรอธิบายถึงลักษณะขององค์ประกอบความผิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 หรือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 หรือความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 เพราะหากตั้งข้อหาไม่ถูกต้องกับการกระทำความผิดย่อมมีผลต่อการดำเนินคดีและการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ และหากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะเป็นการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 และมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการฟอกเงินด้วยแล้วย่อมสามารถนำเอากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาปรับใช้กับความผิดดังกล่าวด้วยได้เพราะถือเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แต่ถ้าหากเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ตั้งข้อหาฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 ในสำนวนการสอบสวนแล้วย่อมไม่

สามารถนำเอามาตรการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่งมาใช้กับกรณีดังกล่าวได้ จึงทำให้ไม่สามารถตรวจจับการประกอบอาชญากรรมประเภทการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างเด็ดขาด เพราะผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินสดแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไปได้

8. ปัญหาเกิดจากสถานตรวจสุขภาพของคนหางานในประเทศไทยที่มีวิธีการตรวจและการวินิจฉัยผลการตรวจแตกต่างกับบางประเทศทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกันซึ่งบางครั้งคนหางานบางคนผ่านการตรวจโรคจากประเทศไทยแต่เมื่อเดินทางไปต่างประเทศ เช่น ได้หวัน หรือ อิสราเอล กลับตรวจพบว่าคนหางานเป็นโรคต้องห้ามจึงถูกส่งตัวกลับมาเป็นจำนวนมาก

9. ปัญหาเกิดจากศูนย์ทดสอบฝีมือมีวิธีการทดสอบฝีมือที่ไม่มีมาตรฐานหรือมาตรฐานต่ำกว่าที่ทางการกำหนดทำให้คนงานถูกลดค่าจ้างหรือถูกเปลี่ยนตำแหน่งงาน หรือศูนย์ทดสอบฝีมือไม่ได้ทำการทดสอบฝีมือคนงานแต่ออกใบรับรองการทดสอบฝีมือให้

10. เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันการหลอกลวงคนหางาน

- ไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- การลงโทษไม่เด็ดขาดจริงจัง
- ไม่มีมาตรการใหม่ๆ ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากกว่าเดิม
- การแทรกแซงตลาดโดยวิธีการจัดส่งคนหางานโดยรัฐยังมีน้อยเกินไป

2.5.6 ปัญหาด้านการควบคุมการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

การควบคุมทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้น หากสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดและริบทรัพย์สินของกลางได้ในทันทีที่จับกุมก็คงไม่มีปัญหาในการควบคุมทรัพย์สินของกลางแต่อย่างใด แต่เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมักมีลักษณะของการกระทำความผิดในรูปของขบวนการ มีการแบ่งหน้าที่กันทำ โดยผู้กระทำความผิดมักมีความรู้ความชำนาญหรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นอย่างดี มีการวางแผนในการดำเนินงานและมีกระบวนการที่ซับซ้อน ยากต่อการสืบสวนสอบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ และในด้านผู้เสียหายเองกว่าจะรู้ว่าตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นก็ใช้เวลานานซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานต่างๆ สูญหายไปและทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงดังกล่าวก็อาจถูกโอนหรือ

เปลี่ยนสภาพไปแล้ว ซึ่งการริบทรัพย์สินในทางอาญามีข้อจำกัดว่าต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้นหากมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไปแล้วก็ไม่สามารถนำเอาหลักการริบทรัพย์สินทางอาญามาใช้บังคับได้และโทษตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองนั้นก็มิเพียงการลงโทษทางทะเบียน โทษจำคุก และโทษปรับเท่านั้น ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นก่อให้เกิดรายได้จำนวนมหาศาล แม้ผู้กระทำความผิดจะต้องโทษปรับตามกฎหมายก็ตามแต่ย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมที่มีจำนวนมหาศาลดังกล่าวได้เพราะผู้กระทำความผิดสามารถหมุนเงินจากคนหางานใหม่เข้ามาชำระค่าปรับได้ จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนำเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วนั้นมาใช้เป็นทุนในการประกอบความผิดอื่นๆ ต่อไปได้ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวงจรอาชญากรรมที่ยากต่อการป้องกันและปราบปราม

2.5.7 ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ตลอดจนกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหาร การกำกับ การควบคุม การประกอบธุรกิจจัดหางานของเอกชนและการให้ความคุ้มครองคนหางานที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศอยู่แล้วก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวยังคงมีปัญหาในการบังคับใช้ ทำให้กลุ่มมิชชันนารีหรือผู้หลอกลวงอาศัยช่องทางดังกล่าวดำเนินการหลอกลวงคนหางานทำให้คนหางานไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ได้แก่

1. ปัญหากฎหมายไม่ได้ระบุถึงวุฒิความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดงานของผู้จัดการบริษัทจัดหางานไว้เลย ทั้งๆ ที่คุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

2. ปัญหาผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่จดทะเบียนตัวแทนจัดหางานเพราะไม่ต้องการวางหลักประกันสำหรับตัวแทนจัดหางานแต่ละคนจำนวน 50,000 บาทตามที่กฎหมายกำหนดไว้เพราะถือเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สูง และการจดทะเบียนลูกจ้างก็เช่นเดียวกันถึงแม้กฎหมายจะมีได้กำหนดให้

มีการวางหลักประกันเหมือนกับกรณีตัวแทนจัดหางานก็ตาม แต่ผู้รับอนุญาตจัดหางานก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำที่เกี่ยวกับการจัดหางานของลูกจ้างอยู่แล้วเพราะกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำของผู้รับอนุญาตจัดหางาน ดังนั้นผู้รับอนุญาตจัดหางานส่วนใหญ่จึงจดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางานของตนเท่าที่จำเป็นโดยจดทะเบียนเฉพาะบุคคลที่จะติดต่อกับหน่วยงานราชการเท่านั้น ทั้งนี้บุคคลเหล่านี้เป็นกลไกที่สำคัญในกระบวนการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ทำให้ทางการไม่สามารถควบคุมตรวจสอบลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานเดือนเหล่านี้ได้

3. ปัญหาการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากปัจจุบันจำนวนค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีอัตราสูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มาก จึงทำให้ในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยเรียกหรือรับค่าบริการและค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มารวมทั้งแสวงหาประโยชน์อื่น ๆ จากคนหางานด้วย ทั้งนี้โดยอาศัยโอกาสที่คนหางานมีความต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่มากกว่าตำแหน่งงานที่มีอยู่จริง ซึ่งคนหางานเองก็ยินยอมจ่ายค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดเพื่อต้องการให้ได้งานทำ

4. ปัญหากฎหมายห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจอื่นควบคู่กับธุรกิจจัดหางาน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงระบุประเภทธุรกิจที่ห้ามกระทำไว้เลยและปรากฏว่ามีผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอาศัยประสบการณ์หรือความชำนาญในการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศหรือส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการลักลอบจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ แก่คนหางานตามมามากมาย

5. ปัญหาการรับสมัครคนหางานเป็นการล่วงหน้าและปัญหากฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายเป็นการล่วงหน้าไว้ ซึ่งต่างจากการเรียกหรือรับค่าบริการเป็นการล่วงหน้าที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้ ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงมักเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายจำนวนมากไว้เป็นการล่วงหน้าอันเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งถือเป็นการใช้ช่องว่างของกฎหมายเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายในการจัดหางานไว้ล่วงหน้าโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา

6. ปัญหาค่าเสียหายมีมากกว่าหลักประกันที่วางไว้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องนำหลักประกันเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารจำนวน 5,000,000 บาท มาวางไว้กับนายทะเบียนจัดงานกลางเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป จำนวนคนหางานที่ต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกหรือรับจากคนหางานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ฉะนั้น

ความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงควรเพิ่มขึ้นด้วย แต่ปัจจุบันยังไม่มีเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินหลักประกันดังกล่าว ซึ่งหากคนหางานประสบปัญหาถูกส่งตัวกลับไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดๆ ก็ตามที่มีได้เกิดจากความผิดของคนหางานซึ่งตามกฎหมายบริษัทจัดหางานต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณีให้แก่คนหางาน ซึ่งหากบริษัทจัดหางานไม่คืนเงินดังกล่าวให้แก่คนหางานก็คงไม่สามารถหักเงินจากหลักประกันที่วางไว้คืนให้แก่คนหางานเพียงพอได้ ต้องใช้วิธีการเฉลี่ยเงินหลักประกันจำนวน 5,000,000 บาท คืนให้แก่คนหางานผู้เสียหาย ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอกับความเสียหายที่แท้จริงที่คนหางานได้รับและส่วนที่เหลือก็ต้องตกเป็นภาระของคนหางานที่จะต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งต่อศาลต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ อีกทั้งบางมาตราไม่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามความเป็นจริง ส่วนรายละเอียดของปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ผู้เขียนขอกล่าวโดยละเอียดไปพร้อมกับสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3.2 ต่อไป

จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับกับการกระทำความผิดดังกล่าวนี้มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการหลอกลวงคนหางานเนื่องจากกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 หรือพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองก็ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่คนหางานได้เท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวโดยละเอียดเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่อไป ทั้งนี้เพื่อทำให้การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศและการให้ความคุ้มครองแก่คนหางานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

3.1 ประมวลกฎหมายอาญา

3.1.1 ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341

มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 341 อาจแยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

1. หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง
2. การหลอกลวงดังว่านั้น
 - ก. ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือ
 - ข. ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ
3. โดยทุจริต คือ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

เกี่ยวกับกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีความพิพาทษากฎีกาที่วินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 ดังนี้

คำพิพากษาศฎีกาที่ 2524/2532 “...ฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้ติดต่อชักจูงให้ผู้เสียหายไปทำงานที่ได้วัน เป็นผู้รับเงินไปบางส่วน เขียนแผนที่ให้ผู้เสียหายกับผู้สมัครงานอื่นเดินทางไปหาพวกของจำเลยที่กรุงเทพมหานคร การกระทำของจำเลยดังกล่าวอยู่ในลักษณะที่แบ่งแยกหน้าที่กันทำในระหว่างจำเลยกับพวกหาใช่จำเลยเป็นแต่เพียงผู้แนะนำให้ผู้ประสงค์จะไปทำงานในต่างประเทศติดต่อกับผู้ที่จัดส่งเองโดยตรงดังที่จำเลยนำสืบต่อสู้ไม่ และการที่จำเลยกับพวกรับเงิน

ไปจากผู้เสียหายแล้วแต่ไม่ดำเนินการให้ผู้เสียหายได้เดินทางไปทำงานที่ได้วันตามที่จำเลยกับพวกพุดรับรองไว้ จำเลยกับพวกไม่มีเจตนาที่จะจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายได้ทำที่ได้วัน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานข้อโกงดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย...”

คำพิพากษาฎีกาที่ 6196/2534 ล. ชักชวน ผ. ไปทำงานต่างประเทศอ้างว่าเคยส่งคนไปทำงานแล้วและเรียกค่าบริการ แต่ ล. ไม่ดำเนินการให้ ผ.เดินทางไปทำงานต่างประเทศตามที่รับรองและไม่คืนเงินให้เป็นความผิดฐานข้อโกง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1385/2542 การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวงผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจำเลยทั้งสองสามารถจัดส่งผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดไปทำงานในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เป็นงานที่มีรายได้ เมื่อผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดเดินทางไปถึงแล้วสามารถทำงานได้ทันที โดยจำเลยทั้งสองปกปิดข้อความจริงว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหาคนงานไปทำงานในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้จากนายทะเบียนจัดหางานกลาง จากการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดหลงเชื่อและมอบเงินจำนวนต่างๆ ให้แก่จำเลยทั้งสอง ดังนั้นการกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานข้อโกง มิใช่ผิดเฉพาะสัญญาทางแพ่งแต่อย่างใด

3.1.2 ความผิดฐานข้อโกงประชาชนตามมาตรา 343

มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สาระสำคัญของมาตรานี้คือการกระทำความผิดฐานข้อโกงตามมาตรา 341 ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ซึ่งคำว่าประชาชนในที่นี้หมายถึงการหลอกลวงแก่บุคคลทุกๆ ไปไม่จำกัดแต่บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและไม่ถือจำนวนผู้เสียหายว่ามากหรือน้อยเป็นเกณฑ์แต่ถือเจตนาแสดงเท็จแก่บุคคลทั่วไปของจำเลยเป็นสำคัญ ดังนั้นแม้จะมีการหลอกลวงคนเป็นจำนวนมากแต่หมายถึงบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้นกรณีนี้ไม่ใช่การข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 ในทำนองกลับกันถ้าแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่บุคคลเป็นการทั่วไปแล้ว แม้จะมีคนทราบหรือหลงเชื่อเพียงคนเดียวก็มีความผิดฐานข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 แล้ว

เกี่ยวกับกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 609/2529 การกระทำอันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 มิได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมากหรือน้อยเป็นเกณฑ์ แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนเป็นสำคัญ เมื่อจำเลยร่วมกับพวกหลอกลวงผู้เสียหาย 6 คนเป็นรายบุคคลให้เสียค่าสมัครไปทำงานในต่างประเทศ จำเลยจึงมีความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 การกระทำของจำเลยไม่มีความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 343

คำพิพากษาฎีกาที่ 5292/2540 การแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 343 มิได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมากหรือน้อย แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญและไม่จำเป็นที่จำเลยจะต้องกระทำการดังกล่าวด้วยตัวเองมาตั้งแต่ต้นทุกครั้ง เพียงแต่จำเลยแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ผู้เสียหายบางคนแล้วมีการบอกต่อกันไปเป็นทอดๆ เมื่อผู้เสียหายคนหลังทราบข่าวและมาสอบถามจำเลย จำเลยได้ยืนยันแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้นและให้ผู้เสียหายไปติดต่อที่แฟลตทุกครั้งอันถือได้ว่าเป็นสำนักงานของจำเลยกับพวก แม้จะไม่มีกระประกาศรับสมัครงานปิดไว้ก็ตาม การกระทำของจำเลยก็เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 แล้ว

จะเห็นได้ว่าความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 และความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 343 นั้นกฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกหรือโทษปรับเท่านั้น โดยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการดำเนินกรณีกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในกรณีที่มีการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้เนื่องจากหลักการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามีข้อจำกัดคือต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น ดังนั้นหากมีการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไปแล้วก็ไม่สามารถนำเอาหลักการริบทรัพย์สินทางอาญามาใช้บังคับได้ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศสามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงดังกล่าวไปโอนหรือแปรสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้ดูว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

3.1.3 ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามมาตรา 344

มาตรา 344 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกหลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบการงานอย่างใด ๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 344 อาจแยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

องค์ประกอบภายนอก

1. หลอกหลวงโดย

- จะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น
- ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน

2. บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป

3. ให้ประกอบการงานอย่างใด

4. ให้แก่ตนหรือแก่บุคคลที่สาม

องค์ประกอบภายใน

1. โดยเจตนา

2. มูลเหตุชักจูงใจโดยทุจริต

ดังนั้นสาระสำคัญของมาตรานี้คือผู้กระทำการได้แรงงานของบุคคลอื่นโดยไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้าง หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกัน ดังนั้นหากผู้กระทำมีเจตนาหลอกหลวงบุคคลอื่นเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้น ไม่ได้หลอกให้ทำงานแล้วจะไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้าง หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกัน ย่อมไม่ใช่การกระทำเพื่อประสงค์ต่อผลตามมาตรา 344 จึงไม่มีความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344

สำหรับกรณีการหลอกหลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1051/2510 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 ผู้หลอกหลวงต้องประสงค์ต่อผล คือ การทำงานของผู้ที่ถูกหลอกหลวงให้ประกอบการงานให้แก่ตนหรือบุคคลที่สามโดยจะไม่ใช่ค่าแรงงาน เมื่อได้ความว่าจำเลยหลอกเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้นไม่ได้หลอกให้ทำงานเพราะไม่มีงานให้ทำ จึงไม่ใช่เป็นการกระทำเพื่อประสงค์ต่อผลตามมาตรา 344 จำเลยจึงไม่มีความผิดตามมาตรานี้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากมีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมีเจตนาประสงค์ต่อเงินหรือทรัพย์สินของผู้เสียหายเท่านั้น โดยไม่มีเจตนาหลอกให้ทำงานเพราะไม่มีงานให้ทำแต่แรก การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 กรณีดังกล่าวจึงไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงแรงงานตามที่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 บัญญัติไว้ได้

3.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 กำหนดให้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดหลักของกฎหมายและกำหนดความผิดมูลฐานซึ่งเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งนำไปฟอกเงินไว้ 8 ฐานความผิด โดยความผิดมูลฐานดังกล่าวจะใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายกับธุรกรรมและเงินหรือทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศคือความผิดมูลฐานที่ 3 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาอันได้แก่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 ประกอบมาตรา 341 ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา คือ การทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการกระทำดังกล่าวนั้นได้กระทำการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ซึ่งหากมีการหลอกลวงคนหางานในลักษณะดังกล่าวแล้วนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงไปโอนหรือแปรสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนั้นย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 5 ประกอบ มาตรา 3(3) แต่หากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาแต่เป็นเพียงความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 หรือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เท่านั้นก็ไม่สามารถนำเอามาตรการต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับความผิดดังกล่าวได้หากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงิน ทั้งนี้เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 และความผิดตามพระราชบัญญัติ

จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มิได้ถูกบัญญัติให้เป็นความผิดมูลฐานตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 3 บัญญัติไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 3(3) บัญญัติไว้ยังไม่ครอบคลุมถึงลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในทุกๆ รูปแบบ ดังนั้นผู้กระทำความผิดจึงสามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงดังกล่าวไปโอนหรือแปรสภาพหรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ เพื่อให้ดูว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

3.3 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

3.3.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

วิวัฒนาการของกฎหมายจัดหางานและคุ้มครองคนหางานในประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2475 สมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานจัดหางาน พ.ศ.2475 และพระราชบัญญัติสำนักงานจัดหางานประจำท้องถิ่น พ.ศ.2475 โดยพระราชบัญญัติฉบับแรกเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐบาลเข้าไปควบคุมดูแลสำนักงานจัดหางานเอกชน ส่วนพระราชบัญญัติฉบับหลังให้อำนาจรัฐบาลในการจัดตั้งสำนักงานจัดหางานของรัฐเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ว่างงานหรือประสงค์จะทำงาน และต่อมามีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานจัดหางาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2486 แต่พระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับก็ได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2511 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมการจัดหางานของสำนักงานจัดหางานเอกชนและขณะเดียวกันก็ให้ความคุ้มครองคนหางานด้วยแต่ก็เฉพาะการหางานในประเทศไทยเท่านั้น ต่อมาประมาณปีพ.ศ.2516 คนหางานไทยเริ่มเดินทางไปทำงานในต่างประเทศเพิ่มขึ้นประกอบกับภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมากขึ้นด้วย รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและให้ความคุ้มครองคนหางานมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการออกกฎกระทรวงต่างๆ ตามความในพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2511 รวมทั้งออกระเบียบหรือประกาศกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อ

ให้ทันต่อเหตุการณ์โดยเฉพาะมีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ.2527) และกฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ.2527) เพื่อวางหลักเกณฑ์ในการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศและเพื่อคุ้มครองคนหางาน แต่กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวก็หาไม่สภาบังคับใช้ในทางอาญาให้มีประสิทธิภาพไม่ จึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 และได้รับความเห็นชอบผ่านร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2528 เป็นต้นไป โดยกำหนดข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ควบคุมบริษัทผู้รับอนุญาตจัดหางานและให้ความคุ้มครองคนหางานให้ทันสมัยยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากยังมีปัญหาหลายประการที่ไม่เหมาะสมทำให้มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายด้วยวิธีการต่างๆ และยังไม้อาจให้ความคุ้มครองคนหางานได้อย่างเพียงพอ จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยออกพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานฉบับที่ 2 พ.ศ.2537 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการบริหาร กำกับ และควบคุมการประกอบธุรกิจจัดหางานของเอกชนและให้ความคุ้มครองแก่คนหางานที่ประสงค์จะหางานโดยผ่านผู้รับอนุญาตจัดหางานทั้งการหางานในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนมีการกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบังคับใช้มาจนถึงทุกวันนี้

3.3.2 สารสำคัญของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ได้บัญญัติเรื่องการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้ในหมวด 3 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

(1) การจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลางเท่านั้นซึ่งก็คืออธิบดีกรมการจัดหางาน ส่วนนายทะเบียนจัดหางาน

จังหวัด(ผู้ว่าราชการจังหวัด)นั้นไม่มีอำนาจในการอนุญาตให้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนจัดหางานกลางให้มีอำนาจอนุญาตให้ดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพ.ศ.2539

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหางานหรือดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 82 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศและผู้จัดการ

มาตรา 31 ผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด

ดังนั้นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลประเภทอื่นนอกจากบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เช่น ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด ย่อมไม่สามารถขออนุญาตประกอบธุรกิจจัดหางานให้แก่คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ ซึ่งถือเป็นข้อแตกต่างกับการจัดหางานในประเทศที่ผู้ขออนุญาตจัดหางานอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลประเภทใดก็ได้ไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ฯลฯ¹ การที่ต้องกำหนดให้ผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด นั้นก็โดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพราะเมื่อเกิดปัญหาในการที่จะต้องรับผิดชอบขึ้นมาจะได้มีหลักฐานที่มั่นใจได้ว่ามีผู้ที่จะรับผิดชอบ คนหางานจะได้รับความคุ้มครองอย่างแน่นอนเนื่องจากสามารถที่จะตรวจสอบและทราบจำนวนเงินทุนที่ได้ระดมมาจากการรวมหุ้น สามารถตรวจสอบวัตถุประสงค์ของบริษัทและทราบขอบเขตอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการได้อย่างแน่นอนชัดเจน²

¹ เถกิง ชีรนรวิชย์, คู่มือคนหางานฉบับทำอย่างไรไม่ถูกหลอก (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม,2536), หน้า 49.

² สุดาศิริ วศวงค์, คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 (แก้ไขตามพ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน 2537) พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม,2545), หน้า 138.

ทั้งนี้ในการประกอบธุรกิจจัดหางานผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ต้องใช้ชื่อในธุรกิจซึ่งมีคำว่า “บริษัทจัดหางาน” นำหน้าชื่อเช่นเดียวกับผู้รับอนุญาตจัดหางานในประเทศที่เป็นนิติบุคคลจะต้องใช้ชื่อในธุรกิจซึ่งมีคำว่า “ห้างหุ้นส่วนจัดหางาน” หรือ “บริษัทจัดหางาน” นำหน้าชื่อ หรือหากผู้รับอนุญาตจัดหางานเป็นบุคคลธรรมดาต้องใช้ชื่อในธุรกิจซึ่งมี คำว่า “สำนักงานจัดหางาน” นำหน้าชื่อ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 64 ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ตามมาตรา 75

นอกจากผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องเป็น “บริษัทจำกัด” หรือ “บริษัทมหาชน จำกัด” แล้ว ผู้ขออนุญาตจัดหางานดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติอื่นอีก 7 ประการ คือ

1. มีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท

2. มีทุนเป็นของผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนทุนทั้งหมดและจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด

3. ไม่เป็นผู้รับอนุญาตจัดหางาน

4. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจัดหางาน

5. ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดหางาน

6. มีผู้จัดการซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้รับอนุญาตจัดหางานในประเทศตามมาตรา 9 คือ

- มีสัญชาติไทย

- มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

- ไม่เป็นผู้รับอนุญาตจัดหางาน

- ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจัดหางาน

- ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดหางาน

- ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

- ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

- ไม่เป็นกรรมการ หุ้นส่วน หรือผู้จัดการของนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับอนุญาตจัด

งาน

- ไม่เป็นกรรมการ หุ้นส่วน หรือผู้จัดการของนิติบุคคลซึ่งถูกเพิกถอนใบอนุญาต

จัดหางานหรืออยู่ในระหว่างใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจัดหางาน

- ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้จำคุกในความผิดที่กฎหมายบัญญัติให้ถือเอาการกระทำโดยทุจริตเป็นองค์ประกอบ หรือในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

- มีหลักประกันเป็นจำนวนเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาทวางไว้กับนายทะเบียน เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตจัดหางานดังกล่าวเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีสัญชาติไทยและมีผู้จัดการซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งด้วย

จะเห็นว่ามาตรา 9 ไม่ได้ระบุถึงวุฒิความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดหางานไว้เลย ทั้งๆ ที่คุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพราะธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ต้องมีการติดต่อกับต่างประเทศ และการที่กฎหมายมิได้ระบุคุณสมบัติข้อนี้ไว้ทำให้บริษัทจัดหางานไม่มีผู้จัดการที่มีประสบการณ์ด้านต่างประเทศซึ่งอาจถูกสายหรือนายหน้าจัดหางานทั้งที่เป็นคนไทยหรือชาวต่างชาติหลอกลวงทำให้สูญเสียเงินทองและทำให้บริษัทจัดหางานไปหลอกลวงคนหางานอีกต่อโดยมิได้เจตนาบางครั้งบริษัทจัดหางานอาจถูกสายหรือนายหน้าจัดหางานหลอกลวงจนล้มละลายและต้องหลบหนีไปซึ่งส่งผลกระทบต่อไปถึงคนหางานด้วย

7. มีหลักประกันเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารเป็นจำนวนเงิน 5,000,000 บาท (ตามกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 8 พ.ศ.2536) วางไว้กับนายทะเบียนจัดหางานกลาง(อธิบดีกรมการจัดหางาน) เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 31 และ มาตรา 33

ดังนั้นคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจึงพึงควรระมัดระวังในการติดต่อกับผู้รับอนุญาตจัดหางานหรือตัวแทนจัดหางาน หากมีการกล่าวอ้างถึงผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ไม่ใช่ “บริษัทจำกัด” หรือ “บริษัทมหาชน จำกัด” หรือขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คนหางานพึงสันนิษฐานว่ากำลังติดต่อกับพวกจัดหางานเถื่อนซึ่งอาจทำให้สูญเสียเงินหรือทรัพย์สินโดยไม่ไฉนทำงานอย่างที่ได้ตกลงไว้หรืออาจถูกล่อลวงหรือหลอกไปในทางเสียหายได้

(3) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะประกอบธุรกิจอื่นนอกจากการจัดหางานมิได้

มาตรา 32 นอกจากการจัดหางาน ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ได้

เนื่องจากธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นธุรกิจที่ง่ายต่อการทำการหลอกลวงและคนหางานส่วนมากเป็นผู้ที่ขาดความรู้และประสบการณ์ มีความประสงค์แต่เพียงที่จะให้ได้งานทำและได้รับค่าจ้างมีเงินใช้เท่านั้น จึงจำเป็นที่จะต้องป้องกันมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศดำเนินธุรกิจในลักษณะที่จะแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากคนหางานหรือจากเงินค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บไปจากคนหางาน โดยกำหนดธุรกิจที่เห็นว่าจะสมควรจะให้ทำควบคู่กันไปกับธุรกิจจัดหางานไว้ในกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม³ แต่ปัจจุบันนี้ยังมีได้มีการออกกฎกระทรวงระบุประเภทธุรกิจที่ห้ามกระทำไว้แต่อย่างใดและปรากฏว่ามีผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอาศัยประสบการณ์หรือความชำนาญในการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศหรือส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการลักลอบจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ แก่คนหางานตามมามากมาย เช่น ถูกหลอกลวง หรือได้รับค่าจ้างต่ำกว่ามาตรฐาน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้รับอนุญาตจัดหางานบางรายที่มีเงินทุนสูงก็จะปล่อยเงินกู้ให้กับคนหางานโดยตรง หรือเป็นผู้ค้ำประกันให้คนหางานกับทางธนาคารที่คนหางานไปขอกู้เงินโดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมค้ำประกันสินเชื่อจากคนหางาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดประเภทธุรกิจอื่นที่ห้ามประกอบควบคู่กับธุรกิจจัดหางานไว้ทำให้คนหางานต้องตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้รับอนุญาตจัดหางานและทำให้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่คนหางานได้ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายได้

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 32 นี้ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 50,000 บาทตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 83

(4) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย

ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สำนักงานตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 11วรรคหนึ่ง) ดังนั้นคนหางานจึงควรตรวจสอบใบอนุญาตจัดหางานของผู้ที่ได้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไป

³ เรืองเดียวกัน, หน้า142.

ทำงานในต่างประเทศให้แน่นอนก่อนโดยดูเลขที่ใบอนุญาตและชื่อผู้ที่ได้รับอนุญาตว่าถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมการจัดหางานและให้สังเกตว่าใบอนุญาตดังกล่าวหมดอายุหรือไม่และท้องที่ที่ได้รับอนุญาตถูกต้องหรือไม่ เนื่องจากใบอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะในเขตจังหวัดที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและมีระยะเวลา 2 ปีนับแต่วันออกใบอนุญาต (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 10 วรรคหนึ่ง) ทั้งนี้เพื่อป้องกันและให้ความคุ้มครองคนหางานที่จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศมิให้ถูกหลอกลวง

สำหรับสถานที่ตั้งสำนักงานของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้น กฎหมายห้ามมิให้ตั้งสำนักงานในสถานที่บางแห่ง เช่น โรงแรม หอพัก สถานบริการ โรงรับจำนำ สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระ หรือสถานที่อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศไว้ (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 11 วรรคสอง)

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศฝ่าฝืนไม่แสดงใบอนุญาตจัดหางานหรือตั้งสำนักงานในสถานที่ต้องห้ามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางานพ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 74

(5) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องจดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางาน

ในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศผู้รับอนุญาตจัดหางานส่วนใหญ่จะไม่ได้ออกไปติดต่อหรือชักชวนคนหางานให้มาใช้บริการของตน แต่ผู้รับอนุญาตจัดหางานมักจะส่งลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานที่เรียกว่า “สาย” ไปติดต่อหรือชักชวนคนหางานถึงภูมิลำเนา บางครั้งมีการแอบอ้างหรือหลอกลวงคนหางานโดยการแสดงว่าเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศทั้งที่ไม่เป็นความจริงและอาจทำให้คนหางานหลงเชื่อและมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ไป ดังนั้นการที่คนหางานไม่ได้พบกับผู้รับอนุญาตจัดหางานโดยตรงจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้พวกมิจฉาชีพอาศัยโอกาสดังกล่าวทำการหลอกลวงคนหางานได้ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องปฏิบัติเกี่ยวกับลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานตามมาตรา 47 ประกอบมาตรา 15 ดังนี้คือ

- ให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจดทะเบียนลูกจ้างหรือตัวแทนต่อนายทะเบียนและกำหนดให้การกระทำที่เกี่ยวกับการจัดหางานของลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานซึ่งได้จดทะเบียนไว้ให้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้รับอนุญาตจัดหางานด้วย โดยการจดทะเบียนลูกจ้างผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่จำเป็นต้องมีหลักประกันมาวางต่อนายทะเบียนจัดหางาน แต่หากเป็นการจดทะเบียนตัวแทนจัดหางาน ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องวางหลัก

ประกันสำหรับตัวแทนจัดหางานแต่ละคนเป็นจำนวนคนละ 50,000 บาท(ตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ.2536 ลงวันที่ 10 กันยายน 2536) ไว้กับนายทะเบียนจัดหางานเพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่ตัวแทนจัดหางานกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและทำให้เกิดความเสียหายแก่คนหางาน โดยหลักประกันอาจเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารก็ได้ (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 16 วรรคหนึ่ง)

- ให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจัดทำทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางานตามแบบที่อธิบดีกำหนดไว้ ณ สำนักงาน เพื่อให้คนหางานตรวจดูได้

หากผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาทตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 75

จากข้อกฎหมายดังกล่าวทำให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่ต้องการที่จะจดทะเบียนตัวแทนจัดหางานเพราะต้องวางหลักประกันสำหรับตัวแทนจัดหางานคนละ 50,000 บาท ซึ่งถือเป็นภาระค่าใช้จ่ายและแม้ตัวแทนจัดหางานจะเป็นผู้รับภาระหลักประกันจำนวนนี้ก็ตามแต่ผู้รับอนุญาตจัดหางานก็ไม่มั่นใจว่าตัวแทนจัดหางานจะจัดหาคนหางานให้กับบริษัทของตนเองเท่านั้นเพราะตัวแทนจัดหางานอาจรับสมัครคนหางานแล้วนำคนหางานไปส่งบริษัทจัดหางานรายอื่นได้นอกจากนี้ถ้าหากตัวแทนจัดหางานไปเรียกหรือรับค่าบริการและค่าใช้จ่ายจากคนหางาน ผู้รับอนุญาตจัดหางานก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายกำหนด จึงทำให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานส่วนใหญ่ไม่ยอมจดทะเบียนตัวแทนจัดหางาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อนจำนวนมาก ทั้งๆ ที่สายหรือนายหน้าจัดหางานยังเป็นที่ต้องการของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพราะคนหางานส่วนใหญ่จะสมัครงานผ่านสายหรือนายหน้าจัดหางานและแม้ผู้รับอนุญาตจัดหางานจะมีตำแหน่งงานว่างแต่ถ้าไม่สามารถหาคนหางานมาได้ธุรกิจจัดหางานก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้

การจดทะเบียนลูกจ้างก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้กฎหมายจะมีได้กำหนดให้มีการวางหลักประกันเหมือนกับกรณีตัวแทนจัดหางานก็ตาม แต่ผู้รับอนุญาตจัดหางานก็ต้องรับผิดชอบในการกระทำที่เกี่ยวกับการจัดหางานของลูกจ้างด้วยเพราะกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำของผู้รับอนุญาตจัดหางาน ดังนั้นผู้รับอนุญาตจัดหางานส่วนใหญ่จึงจดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางานของตนเท่าที่จำเป็นเท่านั้นเช่นจดทะเบียนเฉพาะบุคคลที่จะติดต่อกับหน่วยงานราชการเท่านั้น

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้เกิดสายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อนขึ้นเพราะไม่มีกฎหมายรองรับทั้งๆ ที่บุคคลเหล่านี้เป็นกลไกที่สำคัญในกระบวนการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในประเทศ

(6) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องแสดงบัตรประจำตัว

เมื่อออกปฏิบัติงานนอกสำนักงาน ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ผู้จัดการ ลูกจ้าง หรือตัวแทนจัดหางานต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 20 วรรคหนึ่ง) และหากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท (มาตรา 74) ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการหลอกลวงคนหางาน ฉะนั้นคนหางานจึงควรขอดูบัตรประจำตัวบุคคลเหล่านั้นก่อน แล้วจดจำชื่อ สกุล และฐานะของผู้ที่มาติดต่อว่าเป็นผู้รับอนุญาตจัดหางาน ผู้จัดการ ลูกจ้าง หรือตัวแทนจัดหางานเพื่อว่าหากมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งภายหลังจะได้ติดตามตัวผู้้นั้นมาแก้ไขปัญหาได้และหากผู้มาติดต่อไม่แสดงบัตรประจำตัวต่อคนหางานย่อมพึงระวังว่าอาจถูกหลอกลวงได้และหากมีผู้ใดที่ไม่ใช่ลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศกระทำการแสดงตนว่าเป็นลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานของผู้รับอนุญาตจัดหางาน ย่อมมีความผิดทางอาญาต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 3 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 77

(7) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องทำสัญญาจัดหางาน

ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องทำสัญญาจัดหางานตามแบบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 23) แต่ถ้ามีการฝ่าฝืนไม่จัดทำสัญญาจัดหางานหรือทำสัญญาจัดหางานไม่เป็นไปตามแบบที่กำหนด ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท (มาตรา 74)

นอกจากนี้ในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ผู้รับอนุญาตจัดหางานจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 36 ดังนี้⁴ คือ

- ส่งสัญญาจัดหางานที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานในต่างประเทศ หรือตัวแทนจัดหางานทำกับคนหางานต่ออธิบดี ตลอดจนเงื่อนไขการจ้างแรงงานที่นายจ้างในต่างประเทศหรือตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายจ้างดังกล่าวทำกับคนหางาน
- ส่งคนหางานเข้ารับการตรวจสุขภาพ
- ส่งคนหางานเข้ารับการทดสอบฝีมือ

⁴ เถกิง ชีรนรวิชย์, คู่มือคนหางานฉบับทำอย่างไรไม่ถูกหลอก (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536), หน้า 56-59.

- ส่งคนหางานที่ผ่านการคัดเลือกและทดสอบฝีมือแล้วเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่คนหางานจะไปทำงานตลอดจนสภาพการจ้างด้วย

- ส่งบัญชีรายชื่อคนหางานและสถานที่ทำงานในต่างประเทศของคนหางานพร้อมสำเนาสัญญาจ้างแรงงานให้นายทะเบียนจัดหางานกลาง(อธิบดีกรมการจัดหางาน)ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คนหางานออกเดินทางไปต่างประเทศ

- แจ้งบัญชีรายชื่อคนหางานและสถานที่ทำงานในต่างประเทศให้สำนักงานแรงงานไทยในประเทศที่คนหางานไปทำงานทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คนหางานเดินทางไปถึง ในกรณีที่ไม่มีสำนักงานไทยในประเทศดังกล่าวให้แจ้งเป็นหนังสือให้สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นหรือสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยหรือผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลคนไทยในประเทศนั้นทราบภายในเวลาดังกล่าว

- ในกรณีที่ยังมีคนหางานไม่ได้งานตามสัญญาจ้างงาน ต้องรายงานให้นายทะเบียนจัดหางานกลาง(อธิบดีกรมการจัดหางาน)ทราบภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไปเป็นประจำทุกเดือน

- ส่งเงินเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ หากผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่อาจจัดให้นายจ้างในต่างประเทศซึ่งทำสัญญาจ้างแรงงานกับคนหางานส่งเงินดังกล่าวได้ (มาตรา 37)

(8) ห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับเงินนอกจากค่าบริการหรือค่าใช้จ่าย

ค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายที่คนหางานจะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งสองฝ่ายจะต้องตกลงกันและระบุให้ชัดแจ้งในสัญญาจ้างงานและจำนวนเงินค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายต้องไม่เกินอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 26) ซึ่งประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเรื่องกำหนดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางาน (ฉบับที่4) ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2538 ได้กำหนดไว้ดังนี้

ค่าบริการ ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานได้ไม่เกินจำนวนค่าจ้างรายเดือนที่คนหางานจะได้รับจากนายจ้างเดือนแรกหรือระยะเวลาสามสิบวันแรกที่คนหางานเข้าทำงานสำหรับสัญญาจ้างที่มีระยะไม่น้อยกว่า 1 ปี ในกรณีที่สัญญาจ้างมีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี ให้ลดค่าบริการลงตามส่วน

ค่าใช้จ่าย ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายในการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

แต่อัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายดังกล่าวห้ามมิให้นำมาบังคับใช้กับกรณีการจัดหางานเพื่อไปทำงานในประเทศได้ทันที ซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะโดยกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายในการจัดส่งคนหางานไปทำงานในได้ทันทีเท่าที่จ่ายจริงแต่เมื่อรวมกับค่าบริการที่เรียกรับจากคนหางานแล้วจะต้องไม่เกิน 56,000 บาท

สำหรับการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และปรับ 5 เท่าของค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายที่เรียกเกิน หรือ 3 เท่าของเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่รับไว้เป็นประกันค่าบริการและค่าใช้จ่ายดังกล่าว (มาตรา 79) ส่วนการออกใบรับเงินนั้นผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องออกใบรับเงินตามแบบที่อธิบดีกำหนดให้แก่คนหางาน (มาตรา 47 ประกอบมาตรา 27 วรรคสอง)

เมื่อพิจารณาถึงอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่กฎหมายกำหนดไว้จะเห็นได้ว่าอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับค่าบริการและค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงในการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันจำนวนค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีอัตราที่สูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มาก จึงทำให้ในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยเรียกหรือรับค่าบริการและค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มากรวมทั้งแสวงหาประโยชน์อื่นๆ จากคนหางานด้วย ทั้งนี้โดยอาศัยโอกาสที่คนหางานมีความต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่มากกว่าตำแหน่งงานที่มีอยู่จริง ซึ่งคนหางานเองก็ยินยอมจ่ายค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดเพื่อต้องการให้ได้งานทำ และแม้กฎหมายจะกำหนดโทษสำหรับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่เรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และปรับ 5 เท่าของค่าบริการและหรือค่าใช้จ่ายที่เรียกเกิน หรือ 3 เท่าของเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่รับไว้เป็นประกันค่าบริการและหรือค่าใช้จ่ายดังกล่าวตามมาตรา 79 ก็ตาม แต่ก็มักมีการฝ่าฝืนโดยเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้เสมอ โดยใช้วิธีการแยกใบเสร็จรับเงินโดยออกใบเสร็จเท่าที่กฎหมายอนุญาตส่วนที่เหลือจะออกใบรับเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน ใบเสร็จชำระหนี้เรื่องอื่นๆ หรือเช็คธนาคารลงวันที่ล่วงหน้า จึงทำให้ขาดหลักฐานในการฟ้องร้องและทำให้คนหางานเสียเปรียบ

(9) ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องขออนุญาตก่อนรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนหางานเป็นการล่วงหน้า

เนื่องจากการติดต่อระหว่างผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศกับนายจ้างในต่างประเทศต้องใช้เวลาค่อนข้างมากและไม่แน่นอน การติดต่อรับสมัครเพื่อคัดเลือกคนหา

งานให้ตรงตามความประสงค์ของนายจ้างในต่างประเทศบางครั้งต้องใช้เวลานานและมีขั้นตอนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอาจจัดหางานไม่ทันเมื่อนายจ้างในต่างประเทศต้องการคนงานด่วน ดังนั้นผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจึงมักจะรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานไว้เป็นการล่วงหน้าก่อนที่จะได้รับตำแหน่งงานจากนายจ้างในต่างประเทศเพื่อทดสอบและคัดเลือกคนเตรียมไว้ให้ตรงตามประสงค์ของนายจ้างในต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นกรณีที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้มีการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศไว้แล้วหรือยังไม่มีติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศก็ได้

ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนจัดหางานก่อนที่จะดำเนินการรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานเป็นการล่วงหน้า (มาตรา 35) ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่ามีการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศจริงหรือไม่ มีตำแหน่งงานจริงหรือไม่ และมีการมอบอำนาจจากนายจ้างในต่างประเทศตลอดจนมีเงื่อนไขการจ้างและเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างไรเพื่อเป็นการป้องกันและให้ความคุ้มครองแก่คนงาน

ส่วนในการยื่นคำขอนั้นตามระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานเป็นการล่วงหน้า พ.ศ.2545 กำหนดให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนจัดหางานกลางหรือนายทะเบียนจัดหางานจังหวัดที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีสำนักงานตั้งอยู่ โดยผู้ประสงค์จะขออนุญาตรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานเป็นการล่วงหน้าจะเรียกหรือรับเงินมัดจำค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายหรือผลประโยชน์ใดๆ จากคนงานไม่ได้จนกว่าจะได้รับอนุญาตให้จัดส่ง และหากมีการฝ่าฝืนไม่ขออนุญาตนายทะเบียนจัดหางานก่อนรับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานเป็นการล่วงหน้าต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาทตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 74

นอกจากนี้ปัจจุบันมีระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยการคัดเลือกคนงานจากศูนย์ทะเบียนคนงานของกรมการจัดหางาน พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้คนงานที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศต้องไปลงทะเบียนที่ศูนย์ทะเบียนคนงานของกรมการจัดหางานและให้บริษัทจัดหางานที่ต้องการคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมาคัดเลือกคนงานที่มาลงทะเบียนไว้ หากได้คนงานไม่ครบจำนวนที่ต้องการหรือคนงานไม่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่ง นายทะเบียนจัดหางานกลางจึงจะอนุญาตให้รับสมัครหรือประกาศรับสมัครคนงานเป็นการล่วงหน้าได้

ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องอาศัยความรวดเร็วเพราะต้องแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ด้วยและนายจ้างในต่างประเทศก็มีการกำหนดเวลาในการรับคนหา

งานเข้าไปทำงานเพื่อให้ทันต่อการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นบริษัทจัดหางานจึงต้องมีการเตรียมคนหางานให้พร้อมซึ่งในความเป็นจริงบริษัทจัดหางานส่วนใหญ่มักไม่สามารถหาคนหางานจากศูนย์ทะเบียนคนหางานได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดจากการที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานไม่มีคนหางานมาลงทะเบียนแต่เกิดจากสาเหตุที่บริษัทจัดหางานมักจะมีคนหางานที่จะเดินทางไปทำงานกับบริษัทอยู่แล้วซึ่งคนหางานดังกล่าวได้มีการสมัครและตกลงเรื่องค่าบริการและค่าใช้จ่ายในการจัดหางานตลอดจนบริษัทจัดหางานได้หาแหล่งเงินกู้จากนายทุนหรือธนาคารไว้ให้แล้ว ทั้งนี้การที่บริษัทจัดหางานมาคัดเลือกคนหางานจากศูนย์ทะเบียนคนหางานก็เพียงเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบเท่านั้น โดยบริษัทจัดหางานจะนำคนหางานของตนที่รับสมัครไว้แล้วมาลงทะเบียนที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานก่อนและบริษัทจัดหางานก็จะมาคัดเลือกคนหางานดังกล่าวออกไปและจากสาเหตุดังกล่าวเป็นเหตุให้การจัดตั้งศูนย์ทะเบียนคนหางานไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริษัทจัดหางานมาคัดเลือกคนหางานที่ลงทะเบียนไว้กับศูนย์ทะเบียนคนหางานมีต้องผ่านสายหรือนายหน้าจัดหางานเพื่อต้องการตัดวงจรของสายหรือนายหน้านอกระบบและเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการหางานให้กับคนหางาน นอกจากนี้การบังคับให้คนหางานไปลงทะเบียนที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานก็ทำให้เกิดความยุ่งยากและเป็นการเพิ่มขึ้นต้นทุนโดยไม่จำเป็น

(10) ห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการล่วงหน้าเกิน 30 วันก่อนเดินทาง

ในการเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางาน กฎหมายได้กำหนดว่าผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าได้ไม่เกิน 30 วันก่อนที่คนหางานจะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งนี้จะต้องเป็นงานตามสัญญาที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานแล้วเท่านั้น (มาตรา 38) แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดเรื่องการเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายไว้ ดังนั้นผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจึงไม่อาจเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายเป็นการล่วงหน้าเหมือนค่าบริการได้ ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายจากคนหางานได้ต่อเมื่อได้จ่ายค่าใช้นั้นไปแล้ว และเรียกหรือรับได้เท่ากับจำนวนที่ได้จ่ายไปจริงเท่านั้น⁵ และในกรณีมีเหตุจำเป็นผู้รับอนุญาตจัด

⁵ ทรงพล บุญคำนนท์, การคุ้มครองคนหางานตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 (กรุงเทพมหานคร:กรมการจัดหางาน,2545), หน้า20.

หางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอาจร้องขอต่อนายทะเบียนจัดหางานกลาง (อธิบดีกรมการจัดหางาน) เพื่อขอเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าเกิน 30 วันก่อนเดินทางก็ได้ ซึ่งนายทะเบียนจัดหางานกลางจะขยายระยะเวลาได้เพียงครั้งเดียวโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน 30 วัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าได้อย่างนานที่สุดไม่เกิน 60 วันก่อนที่คนหางานจะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ

สำหรับกรณีหากผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศรายได้เรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าเกิน 30 วันก่อนที่คนหางานจะได้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศหรือเกินกว่ากำหนดระยะเวลาที่ได้รับการขยายจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง ย่อมมีความผิดทางอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีและปรับ 5 เท่าของค่าบริการที่เรียกล่วงหน้า หรือ 3 เท่าของเงินหรือทรัพย์สินอื่นที่รับไว้เป็นประกันค่าบริการดังกล่าวตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 79

ในทางปฏิบัติการดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นผู้รับอนุญาตจัดหางานโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ได้รับอนุญาตจัดหางานตามกฎหมายก็ตาม มักจะมีการเรียกเก็บเงินค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยแสวงหาประโยชน์จากเงินค่าบริการนั้นทำให้คนหางานต้องตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ บางรายต้องเสียค่าบริการล่วงหน้าเป็นจำนวนมากแล้วไม่ได้งานทำและไม่ได้รับเงินคืน หรือได้เงินคืนแต่ก็ไม่ครบตามจำนวนที่ต้องจ่ายไป แต่ถ้าจะห้ามไม่ให้มีการเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าเลย ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เพราะการติดต่อส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องใช้เวลาอันเนื่องมาจากมีขั้นตอนในการอนุญาตที่ยุ่งยาก ถ้าไม่เรียกหรือรับเงินค่าบริการจากคนหางานไว้ก่อนแล้วคนหางานก็อาจยกเลิกการใช้บริการกับผู้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศรายนี้ การดำเนินธุรกิจจัดหางานก็อาจขาดทุนเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อและเตรียมการที่จะไปทำงานในต่างประเทศไปแล้วแต่ไม่ได้รับค่าบริการจากคนหางานเพราะไม่ต้องการไปทำงานแล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดกฎหมายขึ้นมาให้บริษัทผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการล่วงหน้าจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าได้แต่ไม่เกิน 30 วันก่อนคนหางานเดินทาง และหากมีเหตุจำเป็นอาจร้องขอต่อนายทะเบียนจัดหางานกลางเพื่อขอขยายระยะเวลาดังกล่าวได้เพียงครั้งเดียวไม่เกิน 30 วัน โดยการเรียกหรือรับเงินค่าบริการนี้จะกระทำได้เฉพาะงานตามสัญญาที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานแล้วเท่านั้นตามที่พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 38 บัญญัติไว้

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าใช้จ่าจากคนหางานเป็นการล่วงหน้าไว้ ซึ่งต่างจากการเรียกหรือรับค่าบริการเป็นการล่วงหน้าที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้ ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงมักเรียกหรือรับค่าใช้จ่าจำนวนมากไว้เป็นการล่วงหน้าเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งถือเป็นการใช้ช่องว่างของกฎหมายเรียกหรือรับค่าใช้จ่าในการจัดหางานไว้ล่วงหน้าโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา แต่อย่างไรก็ตามคนหางานส่วนมากมักให้ความร่วมมือและยินยอมจ่ายค่าบริการและค่าใช้จ่าไว้เป็นการล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานหลายเดือนก่อนเดินทางให้แก่บริษัทจัดหางาน เพราะเกรงว่าจะไม่ได้งานทำแม้จะไม่มีหลักฐานการรับจ่ายเงินเป็นหนังสือก็ตาม จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงอาจทำให้คนหางานถูกเอาเปรียบและถูกหลอกลวงให้เสียค่าใช้จ่าในการจัดหางานเป็นจำนวนมากไว้ล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานซึ่งอาจทำให้คนหางานได้รับความเสียหายได้

(11) กรณีที่คนหางานไม่ได้งานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางานหรือได้รับค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน

(11.1) ในกรณีที่คนหางานเดินทางไปถึงประเทศที่จะไปทำงานแล้วไม่ได้งานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดการให้คนหางานเดินทางกลับประเทศไทย โดยออกค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าใช้จ่าอื่นๆ ที่จำเป็นให้แก่คนหางานจนกว่าคนหางานจะเดินทางกลับถึงประเทศไทย (มาตรา 39(1)) ซึ่งหากผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ดำเนินการตามนี้ ย่อมต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 80)

2. แจกเป็นหนังสือให้สำนักงานแรงงานไทยในประเทศนั้นทราบภายในสิบห้าวัน ถ้าไม่มีสำนักงานแรงงานไทยให้แจ้งสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นหรือสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยที่รับผิดชอบในการดูแลคนไทยในประเทศนั้นทราบ และส่งสำเนาหนังสือ ดังกล่าวให้สำนักงานทะเบียนจัดหางานกลางทราบด้วย (มาตรา 39(2)) ซึ่งหากผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ทำการแจ้งตามหลักการดังกล่าวแล้ว ย่อมต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท (มาตรา 81)

(11.2) ในกรณีที่คนหางานเดินทางไปถึงประเทศที่จะไปทำงานแล้วได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน คนหางานจะขอให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจัดการให้ตนเดินทางกลับประเทศไทยหรือจะทำงานที่ได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ใน

สัญญาจ้างงานก็ได้ แต่ถ้าคนหางานจะขอให้ผู้รับอนุญาตจัดการให้ตนเดินทางกลับประเทศไทย จะต้องแจ้งความประสงค์ของตนเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาตที่อยู่ในประเทศนั้นทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนทราบว่าจะได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงาน หรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างงาน ในกรณีที่ไม้อาจแจ้งแก่ผู้รับอนุญาตหรือตัวแทนของผู้รับอนุญาตได้ให้แจ้งต่อสำนักงานแรงงานไทย สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น หรือสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยหรือผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลคนไทยในประเทศนั้นเพื่อแจ้งต่อไปยังผู้รับอนุญาต (มาตรา 40 วรรคหนึ่ง) และเมื่อคนหางานได้แจ้งความประสงค์ของตนแล้ว ให้ผู้รับอนุญาตจัดการให้ไปทำงานในต่างประเทศจัดการให้คนหางานเดินทางกลับประเทศไทย โดยออกค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นให้แก่คนหางานจนกว่าคนหางานจะเดินทางกลับถึงประเทศไทย (มาตรา 40 วรรคสอง) หากผู้รับอนุญาตจัดการให้ไปทำงานในต่างประเทศฝ่าฝืนไม่จัดการให้คนหางานเดินทางกลับประเทศไทย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 86 ประกอบมาตรา 80)

ในกรณีที่คนหางานประสงค์จะทำงานที่ได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างงาน ผู้รับอนุญาตไม่ต้องรับผิดชอบในการจัดการให้คนหางานดังกล่าวเดินทางกลับประเทศไทย แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานแรงงานไทยในประเทศนั้นทราบภายในสิบห้าวัน ถ้าไม่มีสำนักงานแรงงานไทยให้แจ้งสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นหรือสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยที่รับผิดชอบในการดูแลคนไทยในประเทศนั้นทราบและส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้สำนักงานทะเบียนจัดหางานกลางทราบด้วย (มาตรา 40 วรรคสาม) ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนไม่แจ้งเป็นหนังสือให้สำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศทราบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท (มาตรา 81)

หากผู้รับอนุญาตจัดการให้ไปทำงานในต่างประเทศไม่จัดการให้คนหางานเดินทางกลับประเทศไทยภายในสิบห้าวันนับแต่มีเหตุตามข้อ (11.1),(11.2) ให้นายทะเบียนจัดหางานกลางจัดให้คนหางานเดินทางกลับประเทศไทยโดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศและมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับอนุญาตชดใช้เงินคืนภายในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้รับอนุญาตไม่ได้ชำระเงินคืนภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนจัดหางานกลางหักเงินจำนวนดังกล่าวจากหลักประกันที่วางไว้กับนายทะเบียนจัดหางานกลาง (มาตรา 43)

(11.3) ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตจัดการให้ไปทำงานในต่างประเทศไม่สามารถจัดให้คนหางานเดินทางภายใน 30 วันนับแต่ได้รับค่าบริการจากคนหางานแล้ว หรือในกรณีที่คนหางานไม่ได้งานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างงาน หรือได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างงานและคนหางานไม่ประสงค์จะทำงานนั้น ผู้

รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วทั้งหมดให้แก่คนหางานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาเดินทางไปทำงานหรือนับแต่วันที่คนหางานเดินทางกลับถึงประเทศไทยแล้วแต่กรณี (มาตรา 46 วรรคหนึ่ง)

ในกรณีคนหางานไม่สามารถทำงานได้จนถึงสิ้นสุดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางานเพราะถูกเลิกจ้างโดยมิใช่สาเหตุจากคนหางาน ผู้รับอนุญาตต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วเป็นอัตราส่วนกับระยะเวลาที่คนหางานได้ทำงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คนหางานขอรับคืน (มาตรา 46 วรรคสอง)

ในกรณีคนหางานได้ค่าจ้างต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางานแต่คนหางานประสงค์จะทำงานนั้น ผู้รับอนุญาตต้องคืนค่าบริการที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วเป็นอัตราส่วนกับค่าจ้างที่คนหางานได้รับจริงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คนหางานขอรับคืน (มาตรา 46 วรรคสาม)

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามข้อ(11.3)ที่กล่าวมา ให้นายทะเบียนจัดหางานกลางหักค่าบริการและค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากหลักประกันที่วางไว้ตามมาตรา 31(7) คืนให้แก่คนหางาน (มาตรา 46 วรรคสี่)

ทั้งนี้พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา31(7)ประกอบมาตรา33 ได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องนำหลักประกันมาวางไว้กับนายทะเบียนจัดหางานกลางเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ โดยหลักประกันนั้นต้องเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคาร โดยกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2536) กำหนดจำนวนเงินหลักประกันไว้ 5,000,000 บาท

โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องมีหลักประกันมาวางไว้ก็เพื่อเป็นหลักประกันให้กับคนหางานในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องรับผิดชอบต่อคนหางานโดยคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายให้กับคนหางานในกรณีที่เป็นไปตามเงื่อนไขมาตรา 46 แต่ถ้าผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่คืนเงินค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายให้กับคนหางาน กฎหมายให้อำนาจนายทะเบียนจัดหางานกลางมีสิทธิหักเงินหลักประกันของผู้รับอนุญาตจัดหางานคืนให้คนหางานได้ เนื่องจากรัฐเล็งเห็นว่าคนหางานเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย ดังนั้นการหาเงินเพื่อมาเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จึงมักจะกู้เงินมาจากนายทุนซึ่งคนหางานต้องรับภาระในเรื่องดอกเบี้ยที่สูงอยู่แล้ว ซึ่งหากไม่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานนำหลักประกันมาวางเป็นประกันไว้ การเรียกร้องเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายคืนโดยการฟ้องร้องต่อศาลก็ต้องใช้ระยะเวลายาวนานและทำให้คนหางานต้องเสียดอกเบี้ยให้กับนายทุนเป็นจำนวนเงินที่สูงขึ้น และในทางปฏิบัติการนำเงินหลักประกันของ

ผู้รับอนุญาตจัดหางานมาคืนให้แก่คนหางานไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วเท่าที่ควร กล่าวคือผู้รับอนุญาตจัดหางานส่วนมากมักจะนำหลักประกันเป็นสัญญาค้ำประกันของธนาคาร มาวางไว้เป็นประกัน เมื่อผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่คืนเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายให้แก่คนหางาน จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนจัดหางานกลางมีคำสั่งให้หลักประกันที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานวางไว้ เพื่อคืนเงินให้แก่คนหางานแล้ว เมื่อนายทะเบียนจัดหางานกลางมีหนังสือแจ้งการหักหลักประกัน ต่อธนาคารผู้ค้ำประกันเพื่อให้ธนาคารผู้ค้ำประกันนำเงินหลักประกันมาจ่ายคืนให้แก่คนหางาน ตามที่ได้ทำสัญญาผูกพันตนไว้ ธนาคารผู้ค้ำประกันมักปฏิเสธการจ่ายเงินหลักประกันในครั้งแรก โดยอ้างว่าผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครอง คนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ทั้งนี้เพื่อเป็นการประวิงเวลา จึงทำให้คน หางานไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาในทันทีและต้องแบกรับภาระขาดใช้หนี้ที่กี่ยืมมา หรือในกรณีที่ต้อง ดำเนินคดีแพ่งเพื่อบังคับให้ธนาคารผู้ค้ำประกันปฏิบัติตามสัญญาที่อาจต้องชำระระยะเวลาฟ้องร้อง ประมาณ 1-2 ปี นอกจากนี้ปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป จำนวนคนหางาน ที่ต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียก หรือรับจากคนหางานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ฉะนั้นความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตจัดหางาน จึงควรเพิ่มขึ้นด้วย แต่ปัจจุบันยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินหลักประกันซึ่งยังคงเป็นเงินหลัก ประกันเดิมคือ 5,000,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันที่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ใน ปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันคนหางานที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศได้เสียค่าบริการและค่า ใช้จ่ายให้กับบริษัทจัดหางานเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้มากและบริษัทจัดหางานก็จัดส่ง คนหางานไปทำงานในต่างประเทศคราวละเป็นจำนวนมากๆ ซึ่งหากคนหางานทั้งหมดหรือ บางส่วนประสบปัญหาถูกส่งกลับจากต่างประเทศไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดๆ ก็ตามที่มีได้เกิดจาก ความผิดของคนหางานซึ่งตามกฎหมายบริษัทจัดหางานต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรือบางส่วนแล้วแต่กรณีตามมาตรา 46 ให้แก่คนหางาน แต่บริษัทจัดหางานมีเงินหลักประกันวาง ไว้เพียง 5,000,000 บาท ซึ่งหากบริษัทจัดหางานไม่คืนเงินดังกล่าวให้แก่คนหางาน เมื่อคนหางาน ร้องทุกข์ต่อกรมการจัดหางานและพิจารณาเห็นว่าบริษัทจัดหางานต้องจ่ายเงินค่าบริการและค่า ใช้จ่ายคืนให้แก่คนหางานก็คงไม่สามารถหักเงินจากหลักประกันดังกล่าวคืนให้แก่คนหางาน เพียงพอได้ ต้องใช้วิธีการเฉลี่ยเงินจำนวน 5,000,000 บาทคืนให้แก่คนหางานผู้เสียหาย ซึ่งถือว่า ไม่เพียงพอกับความเสียหายที่แท้จริงที่คนหางานได้รับและส่วนที่เหลือก็ต้องตกเป็นภาระของคน หางานที่จะต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งต่อศาลต่อไป

(12) การหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้และ โดยการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง

มาตรา 91 ตรี ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้นผู้ใดไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตาม หากมิได้มีเจตนาที่จะจัดหางานให้แก่คนหางานแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ไม่มีการจ้างงานในต่างประเทศ หรือไม่ได้ติดต่อกัน หรือไม่เคยส่งคนไปทำงานในต่างประเทศมาก่อนเลย แต่เป็นเรื่องการใช้การประกอบธุรกิจจัดหางานเป็นกลอุบายหลอกลวงโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จให้หลงเชื่อเพื่อให้ส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้เท่านั้น ถือว่าเป็นการหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้และหากการหลอกลวงดังกล่าวนี้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง ย่อมเป็นความผิดทางอาญาและต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 91 ตรี

3.3.3 การไปทำงานต่างประเทศที่ต้องตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 กำหนดให้การไปทำงานในต่างประเทศและการไปฝึกงานในต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายมี 5 วิธี คือ

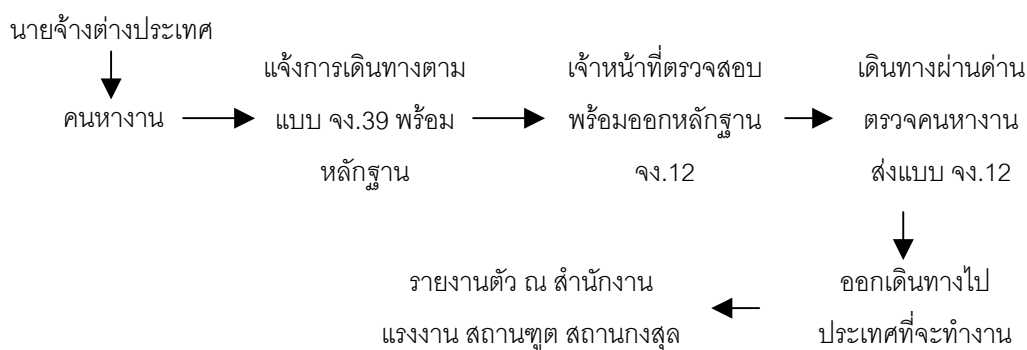
(1) คนหางานเดินทางไปทำงานด้วยตนเอง

คนหางานมักเดินทางไปทำงานด้วยตนเองโดยการแนะนำของเพื่อน หรือญาติพี่น้องที่อยู่ในต่างประเทศ หรือติดต่อนายจ้างโดยตรง รวมทั้งกรณีคนหางานเดินทางกลับมาพักผ่อนในประเทศไทยระหว่างอายุสัญญาจ้างและจะกลับไปทำงานต่อ หรือผู้ที่ทำงานครบสัญญาแล้วและประสงค์จะกลับไปทำงานอีกโดยได้รับการต่อสัญญาจากนายจ้าง การเดินทางไปทำงานในต่างประเทศด้วยตนเองโดยมิได้ทำสัญญาจัดหางานกับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนี้ คนหางานต้องแจ้งให้อธิบดีกรมการจัดหางานหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายทราบก่อนเดินทางไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน (มาตรา 48) หากคนหางานฝ่าฝืนไม่แจ้งให้อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายทราบก่อนเดินทางไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 75

ซึ่งปัจจุบันคนหางานนิยมเดินทางไปทำงานในต่างประเทศด้วยตนเองมากขึ้นเนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางน้อยและไม่เสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง

ทั้งนี้เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติให้คนหางานที่เดินทางไปทำงานด้วยตนเองต้องแจ้งให้อธิบดีกรมการจัดหางานหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายทราบก่อนเดินทางไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนั้นก็เพื่อให้ได้สามารถตรวจตราควบคุมดูแลผู้ที่จะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศทุกคนว่าประเทศที่จะเดินทางไปนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ สภาพการจ้างงาน อัตราค่าจ้าง และสวัสดิการเป็นเช่นไร ได้มาตรฐานหรือไม่ ซึ่งถือเป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหาตามมาในอนาคตและเพื่อประโยชน์ในการให้ความคุ้มครองแก่คนหางานเองเพราะเจ้าหน้าที่จะได้ทราบว่ามิคนไทยไปทำงานอยู่ที่ไหน ทำงานกับนายจ้างชื่ออะไร สภาพการจ้างงานเป็นอย่างไร เมื่อเกิดปัญหาเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขได้ทันที่

ขั้นตอนการเดินทางไปทำงานด้วยตนเอง⁶

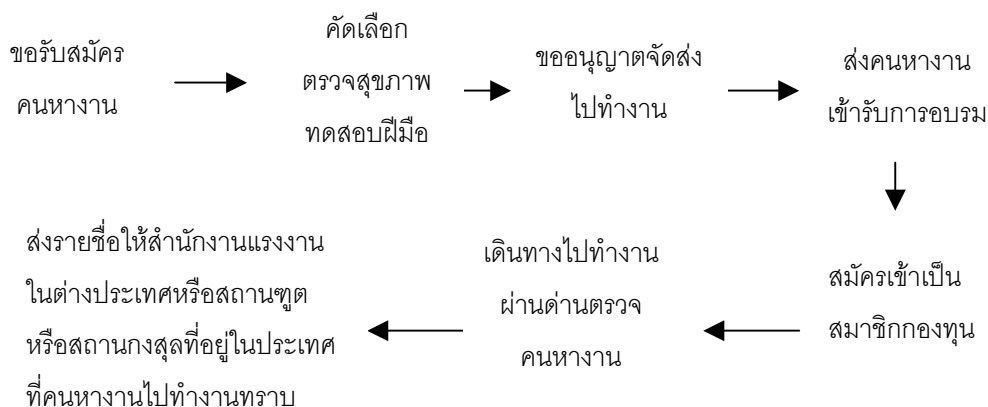

(2) บริษัทจัดหางานจัดส่งไปทำงานต่างประเทศ

คนหางานที่ต้องการไปทำงานในต่างประเทศแต่ไม่สามารถหางานเองได้อาจติดต่อให้บริษัทจัดหางานเอกชนดำเนินการจัดหางานให้ โดยบริษัทจัดหางานที่จะส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศนั้นจะต้องเป็นบริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานตามกฎหมายแล้วเท่านั้น นอกจากนี้การอนุญาตให้ดำเนินการรวมทั้งการรับสมัครและจัดส่งคนหางาน รัฐจะควบคุมให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม การไปทำงานด้วยวิธีนี้คนหางานต้องเสียค่าบริการและหรือ ค่าใช้จ่ายให้แก่บริษัทจัดหางานเป็นค่าตอบแทนการจัดหางานในอัตราที่กฎหมายกำหนดและก่อนเดินทางคนหางานจะต้องได้รับการอบรมจากกรมการจัดหางานก่อนทุกครั้ง

⁶ อนงคินุช มีศิริ, สื่อประชาสัมพันธ์กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร:กรมการจัดหางาน,2545), หน้า 14.

ขั้นตอนการเดินทางไปทำงานโดยบริษัทจัดหางานจัดส่ง⁷

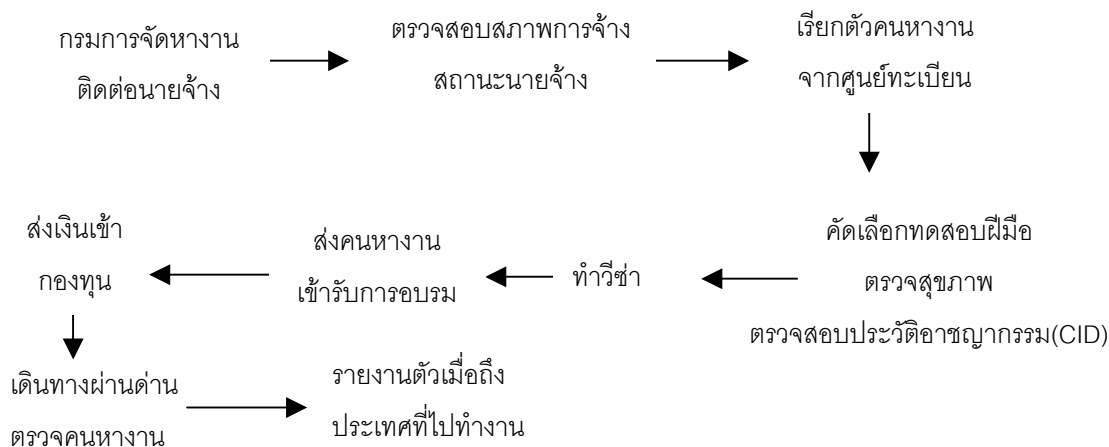

(3) การไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐจัดส่ง

การให้บริการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองคนหางานและอำนวยความสะดวกให้แก่นายจ้างในต่างประเทศที่ต้องการจ้างแรงงานไทยไปทำงานแต่ไม่สามารถเข้ามาหาคนงานด้วยตนเองได้เนื่องจากติดขัดในข้อกฎหมายที่ห้ามมิให้นายจ้างในต่างประเทศหรือตัวแทนทำการรับสมัครเพื่อหาลูกจ้างในประเทศไทยด้วยตนเองเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ เว้นแต่จะติดต่อให้สำนักงานจัดหางานหรือกรมการจัดหางานจัดหาให้ (มาตรา 50) ซึ่งหมายความว่า การหาคนงานของนายจ้างในต่างประเทศนั้นจะต้องติดต่อผ่านบริษัทจัดหางานเอกชนหรือกรมการจัดหางานเท่านั้น ประกอบกับในปัจจุบันคนไทยมีความต้องการไปทำงานในต่างประเทศมากขึ้นจนทำให้รัฐต้องเข้ามาดำเนินการ โดยมีภาระจัดหาตลาดและตำแหน่งงานว่างในต่างประเทศและปรับปรุงขอบข่ายงานให้กว้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนหางาน ปัจจุบันกรมการจัดหางานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเป็นตัวแทนนายจ้างดำเนินการรับสมัครรวมทั้งคัดเลือกคนหางานและส่งไปยังนายจ้างในต่างประเทศหรือนายจ้างในต่างประเทศจะเดินทางมาทดสอบและคัดเลือกคนหางานโดยตรงก็ได้ การไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐจัดส่งนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ประหยัดและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดทั้งนายจ้างและคนหางาน ซึ่งจะเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ค่าตัวเครื่องบิน ค่าหนังสือเดินทาง เป็นต้น

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

ขั้นตอนการไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐจัดส่ง⁸

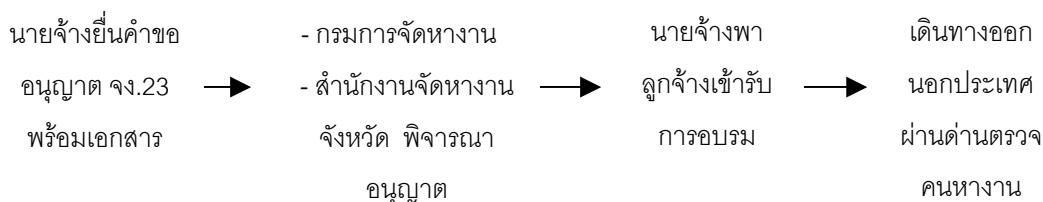

(4) นายจ้างพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศ

นายจ้างในประเทศไทยที่ติดต่อธุรกิจหรือประมุขงานในต่างประเทศและมีความจำเป็นต้องนำลูกจ้างของตนไปทำงานตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานต่ออธิบดีกรมการจัดหางาน ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 49 และระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศ พ.ศ.2538 โดยนายจ้างในประเทศไทยอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะงาน การส่งลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่และโดยความสมัครใจดังนั้นนายจ้างจึงมีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวและการเดินทางทั้งหมด นายจ้างจะเรียกเก็บจากลูกจ้างไม่ได้ รวมทั้งต้องจัดการเรื่องค่าจ้าง สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ในต่างประเทศให้เหมาะสมตามความจำเป็นและตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมการจัดหางานกำหนด การพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศนายจ้างจะจ่ายค่าจ้างในประเทศไทยหรือในต่างประเทศก็ได้และลูกจ้างที่นายจ้างพาไปทำงานอาจเป็นลูกจ้างประจำ ลูกจ้างตามระยะเวลา หรือลูกจ้างตามโครงการก็ได้

⁸ เรืองเดียวกัน, หน้า 12.

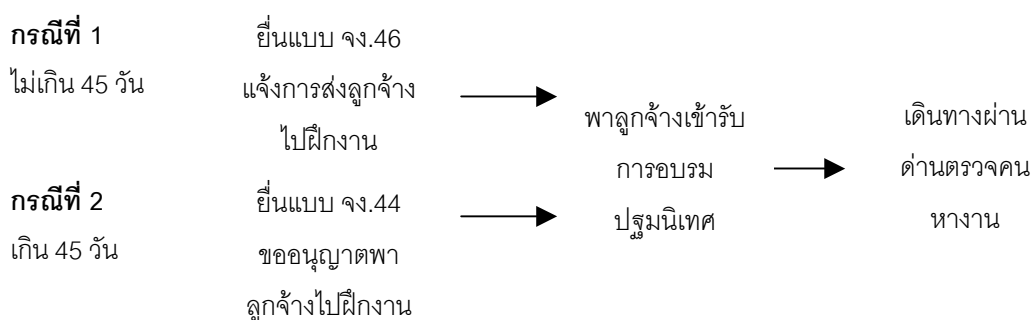
ขั้นตอนนายจ้างพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศ⁹

(5) นายจ้างพาลูกจ้างไปฝึกงานในต่างประเทศ

เจตนารมณ์ของนายจ้างในการส่งลูกจ้างไปฝึกงานในต่างประเทศก็เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาฝีมือให้แก่ลูกจ้างรวมทั้งเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีกลับมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งนี้การส่งลูกจ้างไปฝึกงานไม่เกิน 45 วัน นายจ้างเพียงแต่แจ้งให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทราบ ส่วนการส่งไปฝึกงานเกินกว่า 45 วัน ต้องขออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายก่อน (มาตรา 49 ทวิ) โดยปฏิบัติตามประกาศกรมการจัดหางานเรื่องหลักเกณฑ์การส่งลูกจ้างไปฝึกงานในต่างประเทศและการส่งลูกจ้างเดินทางกลับลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2538

ขั้นตอนนายจ้างพาลูกจ้างไปฝึกงานในต่างประเทศ¹⁰

3.3.4 การดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

(1) กรณีบริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไข

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการจัดหางานได้รับเรื่องร้องเรียนแล้วให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อพิจารณาและส่งดำเนินการตรวจสอบเพื่อพิจารณาลงโทษต่อไป

(2) กรณีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ¹¹

- เมื่อได้รับคำร้องเรียน ให้ทำหนังสือตรวจสอบกับฝ่ายสำนักงานจัดหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ ว่าสำนักงานนั้นได้รับอนุญาตให้จัดหางานหรือไม่

- ทำหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อขอให้พิจารณาลงนามในหนังสือถึงผู้กำกับการสถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุเพื่อขอความร่วมมือตรวจค้นและจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป

- เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ประสานขอหมายค้นจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจสอบสถานที่หรือสำนักงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อค้นหาเอกสารหลักฐาน หากตรวจพบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ยึดอายัดเอกสารหลักฐานนั้นๆ และให้จัดทำบัญชีของกลางโดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลงบันทึกการตรวจหมายค้น

- พิจารณาตามกฎหมายเมื่อแน่ใจหรือพบผู้กระทำความผิดในที่เกิดเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวไปที่สถานีตำรวจเพื่อที่จะดำเนินคดีต่อไป โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะร้องทุกข์ตามมาตรา 30 ฐานจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานกลางและมาตรา 91ตรี ฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานในต่างประเทศได้ และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวงรวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จะพาคนหางานไปร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

- ภายหลังจากตรวจสอบและร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อแจ้งให้ทราบต่อไป

(3) การคืนค่าบริการและค่าใช้จ่าย

คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีสิทธิได้รับเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เสียไปคืนในกรณี

¹¹ สมชาย นาคพงษ์, การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 : ศึกษากรณีการดำเนินการกับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน, 2546), หน้า 37.

- ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่สามารถจัดให้คนหางานเดินทางภายใน 30 วันนับแต่ได้รับค่าบริการจากคนหางานแล้ว หรือ

- คนหางานไม่ได้งานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน หรือ

- คนหางานได้ค่าจ้างต่ำกว่าหรือได้ตำแหน่งงานหรือสิทธิประโยชน์อื่นไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางานและคนหางานไม่ประสงค์จะทำงานนั้น

โดยผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วทั้งหมดให้แก่คนหางานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาเดินทางไปทำงาน หรือนับแต่คนหางานเดินทางกลับถึงประเทศไทยแล้วแต่กรณี (มาตรา 46 วรรคหนึ่ง)

คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีสิทธิได้รับเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เสียไปคืนเป็นอัตราส่วนกับระยะเวลาที่คนหางานได้ทำงานในกรณี

- นายจ้างเลิกจ้างคนหางานก่อนครบกำหนดเวลาตามสัญญาจัดหางาน

- นายจ้างเลิกจ้างโดยมิใช่สาเหตุจากคนหางาน

โดยผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วเป็นอัตราส่วนกับระยะเวลาที่คนหางานได้ทำงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คนหางานขอรับคืน (มาตรา 46 วรรคสอง)

คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีสิทธิได้รับเงินค่าบริการที่เสียไปคืนเป็นอัตราส่วนกับค่าจ้างที่คนหางานได้รับจริงในกรณี

- คนหางานได้ค่าจ้างต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาจัดหางาน

- โดยคนหางานประสงค์จะทำงานนั้นต่อไป

โดยผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องคืนค่าบริการที่เรียกเก็บจากคนหางานไปแล้วเป็นอัตราส่วนกับค่าจ้างที่คนหางานได้รับจริงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คนหางานขอรับคืน (มาตรา 46 วรรคสาม)

(4) การหักหลักประกัน

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไม่คืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายให้แก่คนหางานตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม ให้นายทะเบียนจัดหางานกลางหักค่าบริการและค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากหลักประกันที่วางไว้ตามมาตรา 31(7) คืนให้แก่คนหางาน (มาตรา 46 วรรคสี่)

กรณีหลักประกันเป็นเงินสด นายทะเบียนจัดหางานกลางสามารถนำมาจ่ายคืนให้แก่คนหางานเพื่อเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่ายได้ทันที ส่วนในกรณีหลักประกันเป็นพันธบัตรของรัฐบาล

ไทย นายทะเบียนจัดหางานกลางต้องนำออกขายก่อนแล้วจึงนำเงินที่ขายได้มาคืนให้แก่คนหางาน เพื่อเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่าย และหากหลักประกันเป็นสัญญาค้ำประกันของธนาคาร นายทะเบียนจัดหางานกลางต้องสั่งให้ธนาคารนำเงินหลักประกันมาจ่ายให้นายทะเบียนจัดหางานกลางแล้วจึงนำเงินหลักประกันดังกล่าวมาจ่ายคืนเป็นค่าบริการและค่าใช้จ่ายให้แก่คนหางาน แต่หากธนาคารปฏิเสธไม่ส่งเงินหลักประกันมาให้ นายทะเบียนจัดหางานกลางต้องส่งเรื่องพร้อมมอบอำนาจให้สำนักงานอัยการสูงสุดฟ้องคดีแพ่งต่อธนาคารฐานผิดสัญญาค้ำประกัน

(5) การลงโทษทางทะเบียน

พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ได้กำหนดโทษทางทะเบียนที่จะใช้ลงโทษกับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้ 3 ประเภท คือ

- สั่งให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา 69)
- สั่งพักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดครั้งละไม่เกิน 120 วัน (มาตรา 69)
- สั่งเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 70)

โดยคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นต้องทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่พบตัวผู้รับอนุญาตหรือผู้รับอนุญาตไม่ยอมมารับคำสั่ง ให้ปิดคำสั่งดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สำนักงานของผู้รับอนุญาตและให้ถือว่าผู้รับอนุญาตได้ทราบคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง (มาตรา 71)

3.4 กฎหมายจัดหางานและคุ้มครองคนหางานต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

ในแต่ละปีผู้ใช้แรงงานของประเทศต่างๆ ในแถบเอเชียมีการอพยพและเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างประเทศเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับประเทศไทย ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการและบทบาทของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดหางานและการให้ความคุ้มครองคนหางานของต่างประเทศ ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงการบริหารแรงงานไปต่างประเทศของประเทศในแถบเอเชีย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาถึงการจัดหางานและการให้ความคุ้มครองคนหางานไทยต่อไปดังนี้

3.4.1 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ข้อบังคับและอำนาจในการควบคุมเกี่ยวกับการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้ในกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ (The Labor Code of the Philippines) ตามกฤษฎีกาประธานาธิบดี 442 (Presidential Decree No.442,As

amended) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองคนหางานเป็นสำคัญและบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกับพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทยแต่มีข้อแตกต่างกันบางประเด็นที่สำคัญคือ

1. การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา16 บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดนอก จากสำนักจัดหางานของรัฐประกอบธุรกิจจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติไว้¹²

นอกจากนี้กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา25 บัญญัติให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดหางานเพื่อบรรลุมัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศ โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา งานทั้งการจัดหางานในประเทศและการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ต้องดำเนินการ ภายใต้แนวทาง กฎ ระเบียบ ที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน¹³

เอกชนของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์สามารถดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

- สำนักงานตัวแทนจัดหางานเอกชน (Private fee-charging Employment Agency) ซึ่ง หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานโดยเรียกเก็บค่าบริการทั้งทางตรงหรือ ทางอ้อมจากคนหางานหรือนายจ้างหรือทั้งสองฝ่าย¹⁴

- องค์กรรับสมัครงานเอกชน (Private recruitment entity) ซึ่งหมายถึงบุคคลหรือสมาคม ที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานทั้งในประเทศและจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่เก็บค่า บริการทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากคนหางานหรือนายจ้าง¹⁵

- นายจ้างผู้ได้รับอนุญาตให้จัดหางานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

จะเห็นได้ว่าสำนักงานตัวแทนจัดหางานเอกชนของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีรูปแบบ การดำเนินการที่คล้ายกับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศของไทย

¹²The Labor Code of the Philippines, Presidential Decree No.442, As Amended, Book One, Chapter I, Article 16.

¹³ Ibid., Chapter II, Article 25.

¹⁴ Ibid., Chapter I, Article 13(c).

¹⁵ Ibid., Article 13(e).

กฎและระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้ดังนี้¹⁶

(1) เฉพาะผู้มีสัญชาติฟิลิปปินส์หรือบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือกลุ่มบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นถือสัญชาติฟิลิปปินส์ไม่น้อยกว่า 75% ของผู้ถือหุ้นทั้งหมดและมีทุนเป็นของผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติฟิลิปปินส์ไม่น้อยกว่า 75% ของจำนวนทุนทั้งหมดและมีอำนาจในการควบคุมดำเนินการ ย่อมได้รับอนุญาตให้มีส่วนร่วมในการจัดหางานทั้งในประเทศหรือการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ¹⁷

(2) ในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องมีทุนจดทะเบียนและชำระแล้วไม่น้อยกว่า 150,000 เปโซ ทั้งกรณีที่เป็นเจ้าของกิจการคนเดียว บริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วน

(3) ผู้ขออนุญาตจัดหางานจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายและต้องยื่นเอกสารประกอบคำขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศดังนี้¹⁸

- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในกรณีที่ทำเนิกรการในรูปแบบของบริษัท หรือหนังสือรับรองจากสำนักงานการค้าภายในในกรณีดำเนินการคนเดียวหรือในรูปแบบของห้างหุ้นส่วน

- ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตเป็นบริษัทจะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถทางการเงินการลงทุนและสถานะทางการเงินของผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่และแสดงถึงการเสียภาษีเงินได้ภายใน 2 ปีที่ผ่านมา

- ได้รับการตรวจสอบจากกรมตำรวจและได้รับการรับรองจากกรมสรรพากร

- ต้องรับรองประกอบการยื่นคำขออนุญาตในการจัดหางานโดยคำนึงถึงความสามารถและทำการทดสอบคัดเลือกคนหางานอย่างเคร่งครัดบนพื้นฐานของจริยธรรมและความเหมาะสมโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติที่เกินควรและเพื่อให้สอดคล้องกับคุณสมบัติตามที่นายจ้างต้องการ

- ยอมรับผิดชอบในการกระทำที่เกิดจากอำนาจในการใช้ใบอนุญาตจัดหางาน รวมทั้งส่งเสริมการทำสัญญาจ้างแรงงานกับคนหางาน

- รัฐมนตรีกระทรวงแรงงานมีสิทธิวางข้อกำหนดเพิ่มเติม

¹⁶ Omnibus Rules Implementing the Labor Code of the Philippines, Book One, Rule V, Section 1.

¹⁷ Ibid., Rule IV, Section 2.

¹⁸ Ibid., Rule V, Section 2.

นอกจากนี้ผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะต้องเสียค่าธรรมเนียม 6,000 เปโซและต้องวางเงินสดเป็นหลักประกัน 50,000 เปโซ หรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีมูลค่าเท่ากัน รวมทั้งมีผู้ค้ำประกันอีก 150,000 เปโซ เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้สิทธิเรียกร้องจากผู้รับอนุญาตจัดหางานที่ละเมิดกฎหมายไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาตจัดหางานหรือสัญญาจ้างแรงงานและเป็นการรับประกันที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย¹⁹

จะเห็นได้ว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่คล้ายกับของประเทศไทย โดยเฉพาะการกำหนดจำนวนผู้ถือหุ้นและจำนวนทุนของผู้ถือหุ้นที่ต้องมีสัญชาติฟิลิปปินส์ร้อยละ 75 หรือ 3 ใน 4 ของจำนวนผู้ถือหุ้นและจำนวนทุนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมในการให้ความคุ้มครองคนงานที่มีสัญชาติเดียวกันกับผู้รับอนุญาตจัดหางานหรือผู้ถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งเป็นการป้องกันมิให้มีการสูญเสียผลกำไรทางเศรษฐกิจและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติและหลักเกณฑ์ที่คล้ายกันอีกเรื่องก็คือการกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องวางหลักประกันตามจำนวนที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการประกันความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตจัดหางาน ส่วนข้อที่แตกต่างกันก็คือพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทยกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้เฉพาะบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด เท่านั้น²⁰ ส่วนประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์กำหนดให้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมีสิทธิยื่นคำขออนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้

2. การห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจอื่น

กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา 26 บัญญัติห้ามมิให้บริษัทตัวแทนจัดการท่องเที่ยวและบริษัทตัวแทนขายตัวเครื่องบินดำเนินธุรกิจจัดหางานให้แก่คนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยเรียกหรือรับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม²¹

¹⁹ Ibid., Rule V, Section 4.

²⁰ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนงาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา31

²¹ The Labor Code of the Philippines, Presidential Decree No.442, As Amended, Book One, Chapter II, Article 26.

โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวก็คือธุรกิจตัวแทนจัดการท่องเที่ยวและธุรกิจตัวแทนขายตัวเครื่องบินเป็นธุรกิจที่ส่งเสริมให้มีการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมิชอบด้วยกฎหมายในรูปของนักท่องเที่ยว ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมิให้ประกอบธุรกิจเป็นตัวแทนจัดการท่องเที่ยวและธุรกิจตัวแทนขายตัวเครื่องบิน

สำหรับประเทศไทยมีการกำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²² แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงที่กำหนดธุรกิจห้ามประกอบดังกล่าวไว้เลย จะมีก็แค่เพียงประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่องการกำหนดสถานที่ซึ่งห้ามจัดตั้งสำนักงานจัดหางาน ลงวันที่ 8 มีนาคม 2538 เท่านั้นที่พอจะเทียบเคียงได้แต่ก็มีใช้การกำหนดประเภทธุรกิจห้ามประกอบควบคู่กับการจัดหางาน ซึ่งในปัจจุบันมีการลักลอบจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในรูปของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยอ้างว่ามีได้ไปทำงานซึ่งส่งผลให้คนหางานได้รับความทุกข์ยากในต่างประเทศ ได้รับค่าจ้างและสวัสดิการต่ำกว่ามาตรฐานของกฎหมายและอาจถูกดำเนินคดีในต่างแดนอีกด้วย

สำหรับโทษของผู้จัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 4 ปีแต่ไม่เกิน 8 ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า 20,000 เปโซแต่ไม่เกิน 100,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับตามดุลพินิจของศาล²³

ส่วนผู้ได้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศหากดำเนินการฝ่าฝืนกฎ ข้อบังคับที่กฎหมายบัญญัติไว้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 2 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า 10,000 เปโซแต่ไม่เกิน 50,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับตามดุลพินิจของศาล²⁴

²² พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 32.

²³ The Labor Code of the Philippines, Presidential Decree No.442, As Amended, Book One, Chapter III, Article 39(c).

²⁴ Ibid., Article 39(b).

3. การกำหนดให้ยื่นคำร้องขอหนังสือเดินทางเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

กฎและระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์บัญญัติให้คำร้องของคณา
งานที่จะยื่นเพื่อขอหนังสือเดินทาง (passport) เพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นต้องได้รับการ
อนุมัติรับรองจากองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์²⁵

จากบทบัญญัติดังกล่าวมีผลทำให้คณางานฟิลิปปินส์ที่จะเดินทางไปทำงานในต่าง
ประเทศจะทำหนังสือเดินทางได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศ
แห่งฟิลิปปินส์แล้วเท่านั้น ทั้งนี้เพราะประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีการรวมการอนุญาตให้เดิน
ทางไปต่างประเทศและการอนุญาตให้เดินทางเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้เป็นกระบวนการ
เดียวกัน การบัญญัติหลักกฎหมายเช่นนี้ย่อมเป็นการช่วยควบคุมการลักลอบการจัดส่งคณา
งานไปทำงานในต่างประเทศและช่วยสกัดกั้นการหลอกลวงคณางานได้มากขึ้น ซึ่งแตกต่างกับ
ประเทศไทยที่ระบบการขออนุญาตเดินทางไปต่างประเทศกับการขออนุญาตเพื่อไปทำงานในต่าง
ประเทศแยกออกจากกันและขาดการประสานงานกัน คณางานจึงสามารถขอหนังสือเดินทางได้
โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตให้ไปทำงานในต่างประเทศจากกรมการจัดหางานก่อน ซึ่งหนังสือเดินทาง
ของไทยใช้ได้ทุกวัตถุประสงค์โดยไม่มีภาระระบุประเภทการใช้ บริษัทจัดหางานจึงสามารถส่งคณา
งานไปทำงานในต่างประเทศได้โดยไม่ต้องผ่านการขออนุญาตจากกรมการจัดหางานเพราะมี
หนังสือเดินทางอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้ไม่สามารถควบคุมการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศได้

4. กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานต้องเสนอเอกสารต่างๆ ต่อกระทรวงแรงงานในกรณีที ประสงค์จะส่งคณางานไปทำงานในต่างประเทศ

กฎและระเบียบที่ออกตามความในกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์²⁶ บัญญัติว่าก่อนที่จะมีการ
จัดส่งคณางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ผู้รับอนุญาตจัดหางานจะต้องเสนอเอกสารต่อไปนี้
ต่อกระทรวงแรงงาน คือ

ก. หนังสือแต่งตั้งหรือสัญญาการเป็นตัวแทนจัดหางานระหว่างนายจ้างในต่างประเทศ
กับผู้รับอนุญาตจัดหางานให้มีอำนาจในการจัดหางานและทำสัญญาจ้างงาน ซึ่งหนังสือที่กล่าวมา
นั้นจะต้องได้รับการรับรองหรือลงนามโดยผู้มีอำนาจจากกระทรวงการต่างประเทศหรือสถานกงสุล

²⁵ Omnibus Rules Implementing the Labor Code of the Philippines, Book One, Rule V, Section 18(b).

²⁶ Ibid., Section 17.

หรือสถานทูตของประเทศนายจ้างหรือกระทรวงแรงงาน สำหรับสัญญาจ้างหรือข้อตกลงในการจัดหางานต้องประกอบด้วย

- ข้อกำหนดในการจ้างรวมทั้งความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องในการจ้างงาน
- อำนาจของผู้รับอนุญาตจัดหางานในการฟ้องหรือถูกฟ้องร่วมกันกับตัวการหรือนายจ้างในต่างประเทศในกรณีที่มีการผิดสัญญาจัดหางานและสัญญาจ้างงาน
- ตารางค่าตอบแทนหรือค่าจ้างรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง, ค่าธรรมเนียมที่ชำระให้รัฐบาล, ค่าบริการในการเดินทางและวิธีการชำระค่าจ้าง
- ระยะเวลาในการจ้างต้องไม่น้อยกว่า 1 ปีและไม่เกินวันกำหนดไว้ในสัญญา
- ต้องมีองค์กรหรือระบบที่ส่งเสริมให้สามารถส่งเงินค่าจ้างของคนงานกลับประเทศได้

ข. หนังสือจดทะเบียนการค้าและเอกสารเกี่ยวกับนายจ้างในต่างประเทศ รวมทั้งอำนาจในการจ้างหรือรับสมัครคนหางาน

ค. เอกสารระบุลักษณะงานของนายจ้างต่างประเทศหรือตัวการ รวมทั้งจำนวนประเภทงานที่ต้องการ, ตารางค่าจ้างและผลประโยชน์, คุณสมบัติของคนหางานและวิธีการคัดเลือกและสัญญาจ้างงาน

ง. หนังสืออนุญาตให้ทำงานหรือวีซ่าให้ทำงานตามที่ประเทศที่ประสงค์ไปทำงานเรียกร้อง

นอกจากนี้ยังกำหนดให้ต้องส่งสัญญาจ้างแรงงานต่อองค์กรบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์เพื่อพิจารณาอนุมัติตามสัญญาจ้างแรงงาน โดยสัญญาจ้างแรงงานนั้นจะต้องทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศที่คนหางานจะเดินทางไปทำงาน²⁷

จะเห็นได้ว่ากฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์นอกจากจะกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องส่งสัญญาจ้างแรงงานต่อองค์กรบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์แล้ว ยังบัญญัติให้กำหนดเงื่อนไขไว้ในสัญญาจัดหางานให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานมีอำนาจฟ้องหรือถูกฟ้องร่วมกันกับตัวการหรือนายจ้างในต่างประเทศในกรณีที่มีการผิดสัญญาจัดหางานหรือสัญญาจ้างแรงงานที่ทำไว้กับคนหางาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบให้กับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่จะถูกฟ้องตามสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่าง

²⁷ Ibid., Section 18(a).

ประเทศต้องรับผิดชอบตามสัญญาจ้างแรงงานในกรณีที่มีการผิดสัญญาจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างในต่างประเทศกับคนหางาน ดังนั้นเมื่อมีการผิดสัญญาจ้างแรงงานจึงเป็นเรื่องที่คนหางานจะต้องไปฟ้องร้องบังคับตามสัญญาจ้างแรงงานกับนายจ้างในประเทศเอง ผู้รับอนุญาตจัดหางานหาต้องรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวไม่

5. กำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานก่อนที่คนหางานจะได้งานทำ

กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา 32 บัญญัติห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเรียกหรือรับค่าบริการจนกว่าคนหางานจะได้งานทำและเมื่อรับค่าบริการต้องออกใบรับเงินให้แก่คนหางานด้วย โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราค่าบริการในการจัดหางาน²⁸

จะเห็นได้ว่ากฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าก่อนที่คนหางานจะได้งานทำ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่กำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าเกิน 30 วันก่อนเดินทางและขอขยายได้อีก 30 วันหากกรณีมีเหตุจำเป็น²⁹

6. การกำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา 34(a) บัญญัติห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเกินกว่าอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนด หรือห้ามกระทำการใดๆให้คนหางานต้องจ่ายค่าบริการเป็นจำนวนมากเกินกว่าอัตราที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นการให้กู้ยืมหรือออกเงินทรองให้ล่วงหน้า³⁰ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนบท

²⁸ The Labor Code of the Philippines, Presidential Decree No.442, As Amended, Book One, Chapter II, Article 32.

²⁹ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 38 .

³⁰ The Labor Code of the Philippines, Presidential Decree No.442, As Amended, Book One, Chapter II, Article 34(a).

บัญญัติดังกล่าว มาตรา 38(a) บัญญัติว่าถือเป็นการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมายและต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39³¹

7. การกำหนดให้การจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมายซึ่งบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นความผิดและถูกลงโทษตามกฎหมาย

กฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา 38 บัญญัติว่าการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมาย (illegal recruitment) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 34 โดยไม่มีใบอนุญาตหรือไม่มีอำนาจในการจัดหางาน ย่อมเป็นความผิดและถูกลงโทษตามมาตรา 39

โดยกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ มาตรา 34 ได้บัญญัติถึงข้อห้ามกระทำของผู้รับอนุญาตจัดหางานที่มีผลโดยตรงต่อการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่มีชอบด้วยกฎหมายอันได้แก่³²

- การเรียกหรือรับค่าบริการไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมจากคนหางานเกินกว่าอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนด หรือห้ามกระทำใดๆ ให้คนหางานต้องจ่ายค่าบริการเป็นจำนวนมากเกินกว่าอัตราที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นการให้กู้ยืมหรือออกเงินท่ตรงให้ล่วงหน้า

- เตรียมหรือโฆษณาโดยให้ข้อมูล ข่าวสาร หรือเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดหางานหรือการจ้างงานที่ผิดกับความจริง

- แสดงหนังสือ, พยานหลักฐาน, ข้อมูล หรือเอกสาร หรือกระทำการอันเป็นการหลอกลวงตามกฎหมายนี้ที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของผู้รับอนุญาตจัดหางาน

- การยุยงหรือพยายามยุยงให้คนงานที่ได้รับการจ้างงานแล้วลาออกจากงานเพื่อให้สมัครงานใหม่ เว้นเสียแต่ว่าการยุยงคนงานนั้นเป็นการเคลื่อนย้ายคนงานไปสู่เสรีภาพจากการกดขี่หรือการเอาเปรียบจากเงื่อนไขการจ้างเดิม

- ผู้รับอนุญาตจัดหางานใช้อำนาจบังคับหรือพยายามใช้อำนาจบังคับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่ให้รับคนงานที่ไม่ได้มาสมัครงานกับสำนักงานจัดหางานของตนให้เข้าทำงาน

- มีการจ้างงานหรือการจัดหางานที่มีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยหรือศีลธรรมหรือเกียรติภูมิของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

- ขัดขวางหรือพยายามขัดขวางการตรวจตราของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจัดการแทน

³¹ Ibid., Article 38(a).

³² Ibid., Article 34(a)-(k).

- ละเลยไม่รายงานผลการดำเนินการจ้างงาน, ตำแหน่งงานว่าง, การส่งเงินตราต่างประเทศกลับเข้าประเทศ รวมทั้งข้อมูลต่างๆที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานต้องการ
- การเปลี่ยนหรือตัดแปลงสัญญาจ้างแรงงานโดยไม่ได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
- เป็นเจ้าหน้าที่หรือกรรมการบริหารบริษัทที่มีการดำเนินงานในรูปของตัวแทนจัดการท่องเที่ยวไม่ว่าทั้งทางตรงหรือทางอ้อม
- ระวังหรือปฏิเสธเอกสารการเดินทางจากคนหางานที่มาสมัครก่อนที่จะออกเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการเงินมากเกินไปกว่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้

หากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์มาตรา 34 ดังกล่าว ย่อมถือว่าเป็นการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 38(a) และหากเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยแล้วต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1,000,000 เปโซ³³

จะเห็นได้ว่ากฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์ได้บัญญัติกฎหมายไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมาย (illegal recruitment) และการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ ซึ่งเป็นการเพิ่มมาตรการในการลงโทษและเป็นการป้องกันและปราบปรามมิให้มีการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทย ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนถึงลักษณะและลำดับความรุนแรงของการจัดหางานที่มีชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะมีกฎหมายแรงงานฟิลิปปินส์เพื่อใช้ควบคุมการจัดหางานและให้ความคุ้มครองคนหางานตามที่ได้ศึกษามาแล้วนั้น ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ยังมีองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์ (Philippine Overseas Employment Administration : POEA) ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมคนงานฟิลิปปินส์ไปทำงานในต่างประเทศ โดยองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์ (POEA) เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงแรงงานมีหน้าที่ตั้งแต่การรับสมัครคนหางาน การจัดส่ง การพัฒนาฝีมือแรงงาน การพัฒนาตลาดแรงงาน การคุ้มครองความเป็นอยู่ของคนงานในต่างประเทศตลอดจนการ

³³ Ibid., Article 39(a).

พิจารณาตัดสินคดี จึงทำให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีศูนย์บริการการไปทำงานต่างประเทศ (Thailand Overseas Employment Administration : TOEA) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศมารวมอยู่ที่เดียวกันเพื่อให้บริการแก่คนหางาน จึงทำให้ขาดความคล่องตัวเนื่องจากประกอบด้วยหลายหน่วยงานและไม่มีอำนาจเด็ดขาดเบ็ดเสร็จในการปราบปรามผู้ละเมิดกฎหมาย นอกจากนี้องค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์ (POEA) ยังให้บริการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับแรงงานที่จะไปทำงานในต่างประเทศในสองลักษณะ คือ

- Pre-Employment Orientation Seminars (PEOS) เป็นบริการที่จัดอบรมในท้องถิ่นที่อยู่ของคนงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจ้างงานในต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เตรียมตัวและได้ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอันเป็นการป้องกันการหลอกลวงคนงาน โดยการอบรมดังกล่าวจะมุ่งเป้าหมายต่อกลุ่มที่สนใจจะไปทำงานในต่างประเทศ นักเรียนและนักศึกษาชั้นปลาย โดยอบรมในช่วงปิดภาคการศึกษาเป็นเวลา 1 วัน

- Pre-Departure Orientation Seminars (PDOS) เป็นการอบรมหลักสูตรบังคับระยะเวลาประมาณ 6 ชั่วโมงให้แก่แรงงานก่อนเดินทางไปทำงานในต่างประเทศในเรื่องการเดินทางและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในต่างประเทศ รวมทั้งข้อแนะนำเมื่อประสบปัญหาและเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการอบรมให้ความรู้ในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศในกลุ่มเยาวชนและบุคคลทั่วไปเพื่อการตัดสินใจและการเตรียมตัวเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยศูนย์บริการการไปทำงานต่างประเทศ (TOEA) มีการอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับคนหางานที่กำลังจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศเพียง 1-2 วันก่อนเดินทางเท่านั้น จึงทำให้คนหางานขาดความพร้อมและไม่มีเวลาที่จะศึกษาถึงเอกสารต่างๆ อีกทั้งไม่มีการอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งทำให้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ดีเท่าที่ควร³⁴

³⁴ ชโลบล ขจรผดุงกิตติ, เปรียบเทียบการบริหารการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศของศูนย์บริการการไปทำงานต่างประเทศกับองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์ (POEA) (กรุงเทพมหานคร:กรมการจัดหางาน,2546), หน้า 42-50.

3.4.2 ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมการบริการจัดหางานและให้ความคุ้มครองคนหางาน คือ กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงาน (Employment Security Act) ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวส่วนใหญ่มิ่ลักษณะคล้ายกับพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทย แต่จะแตกต่างกันบ้างคือ

1. การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงาน (Employment Security Act) มิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้โดยละเอียดอย่างเช่นมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทย แต่กฎหมายดังกล่าวกำหนดถึงผู้มีสิทธิขออนุญาตจัดหางานโดยไม่คิดค่าบริการ (Free Placement Service) ไว้ในมาตรา 18³⁵ ดังนี้

(1) บุคคลใดประสงค์จะดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่คิดค่าบริการจะต้องรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

(2) บุคคลใดประสงค์จะดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่คิดค่าบริการตามข้อ(1)จะต้องเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (a nonprofit juristic person) หรือเป็นองค์การสาธารณะประโยชน์ (a public interests organization) ภายใต้กฎฎีกาประธานาธิบดี (the Presidential Decree)

(3) รายละเอียดและวิธีการรายงานและข้อกำหนดที่จำเป็นในการรายงานตามข้อ (1) นั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎฎีกาประธานาธิบดี

(4) การดำเนินการจัดหางานโดยไม่คิดค่าบริการตาม (1) นั้นไม่ต้องรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานในกรณี

- เป็นหน่วยงานบริการจัดหางานของรัฐบาลเกาหลี
- เป็นหน่วยงานจัดหางานเพื่อคนพิการที่ดำเนินการจัดหางานให้แก่คนพิการ

³⁵Employment Security Act, Chapter III, Section 1, Article 18, Amended by Act No.5884, Feb. 8, 1999.

- เป็นหัวหน้าสถานศึกษาที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาหรือเป็นหัวหน้าสถานฝึกฝนอาชีพสาธารณะที่ดำเนินการจัดหางานให้แก่นักเรียน ผู้จบการศึกษา ผู้ฝึกงาน หรือบุคคลใดที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

หากบุคคลที่ดำเนินการบริการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่คิดค่าบริการไม่รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานตาม มาตรา 18 (1) นั้น จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 5 ล้านบาท (won) ตามมาตรา 48 1.³⁶

ส่วนบุคคลผู้ขอรับอนุญาตดำเนินการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยคิดค่าบริการ (Fee-Charging Placement Service) นั้น กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงาน (Employment Security Act) มาตรา 19 ได้บัญญัติว่า³⁷

(1) บุคคลใดประสงค์จะดำเนินการบริการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะต้องจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

(2) - (5)(ถูกยกเลิก)

(6) ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัดหางานโดยคิดค่าบริการตามข้อ(1) จะต้องไม่เรียกหรือรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเป็นค่าบริการในการจัดหางานเกินกว่าอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนด

(7) การกำหนดอัตราค่าบริการที่จะเรียกหรือรับจากคนหางานตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนดตามข้อ(6)นั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจ้างงาน (the Employment Policy Council)

(8) ข้อกำหนดในการจดทะเบียนและข้อกำหนดที่จำเป็นอื่นในการอนุญาตให้จัดหางานโดยคิดค่าบริการตามข้อ(1)นั้น ให้เป็นไปตามกฤษฎีกาประธานาธิบดี

(9) บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัดหางานโดยคิดค่าบริการตามข้อ(1)นั้น จะต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในกฤษฎีกาประธานาธิบดี

จะเห็นได้ว่ากฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีนั้นไม่ได้ระบุคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้อย่างละเอียดเช่นมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528

³⁶ Ibid., Chapter V, Article 48 1. .

³⁷ Ibid.,Chapter III, Section 1, Article 19.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทย แต่กำหนดเพียงข้อกำหนดที่จำเป็นในการขอใบอนุญาตโดยให้เป็นไปตามที่กฤษฎีกาประธานาธิบดีกำหนดไว้ แต่กฎหมายดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองคนหางานโดยบัญญัติห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเป็นค่าบริการจากคนหางานเกินกว่าอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนดไว้ โดยการกำหนดอัตราค่าบริการที่เรียกเก็บนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการจ้างงานด้วย

ส่วนบุคคลผู้ดำเนินการให้บริการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมิได้จดทะเบียนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานตามมาตรา19(1)นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 20 ล้านบาท (won) ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา47 1.³⁸

ส่วนบุคคลที่เรียกหรือรับค่าบริการจากการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเกินกว่าอัตราที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำหนดไว้ตามมาตรา19(6)นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 5 ล้านบาท (won) ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา48 3.³⁹

2. การห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจอื่น

กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงาน (Employment Security Act) มาตรา26 บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดที่ประกอบธุรกิจภัตตาคารและสถานบันเทิง, ธุรกิจที่พักอาศัย, ธุรกิจจัดการแต่งงานหรือธุรกิจหาคู่ หรือธุรกิจอื่นตามที่กฤษฎีกาประธานาธิบดีกำหนดไว้ดำเนินการบริการจัดหางานให้กับคนหางาน⁴⁰

การที่กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้กำหนดไว้เช่นนั้นเพราะเห็นว่าหากให้บุคคลซึ่งประกอบธุรกิจดังกล่าวมาดำเนินการให้บริการจัดหางานด้วยแล้ว บุคคลดังกล่าวอาจแสวงหาผลประโยชน์จากคนหางานตามวิธีการที่ประกอบธุรกิจเหล่านั้นได้อีก ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คล้ายกับมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทยที่กำหนดห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ในปัจจุบันยังมิได้มีการกำหนดกฎกระทรวงประเภทธุรกิจที่ห้ามกระทำได้เลย จะมีก็แต่บทบัญญัติในประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง การกำหนดสถานที่ซึ่งห้าม

³⁸ Ibid., Chapter V, Article 47 1. .

³⁹ Ibid., Article 48 3. .

⁴⁰ Ibid., Chapter III, Section 1, Article 26.

จัดตั้งสำนักงานจัดหางาน ลงวันที่ 8 มีนาคม 2538 ที่ห้ามจัดตั้งสำนักงานจัดหางาน ณ สถานที่บางแห่ง เช่น โรงแรม หอพัก สถานบริการ โรงรับจำนำ สถานที่จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระ สถานที่ที่มีสำนักงานจัดหางานตั้งอยู่แล้ว สถานศึกษา ศาสนสถาน สถานพยาบาล สถานสงเคราะห์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานพักผ่อน มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ สโมสร ร้านค้าของเก่า สถานที่ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว สถานที่ซึ่งมีพื้นที่น้อยกว่าสิบหกตารางเมตร สถานที่ประกอบกิจการอื่นซึ่งไม่อาจแยกสัดส่วนได้ หรือสถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสมเท่านั้นที่พอจะนำมาเทียบเคียงได้ แต่ก็ยังมีใช้บทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานได้อย่างแท้จริงจากการถูกหลอกลวงโดยผู้รับอนุญาตจัดหางานที่ประกอบธุรกิจอื่นควบคู่กันไปกับการประกอบธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

3. การห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานหรือบุคคลใดเรียกหรือรับประโยชน์จากคนหางานก่อนที่คนหางานจะได้งานทำ

กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงาน (Employment Security Act) มาตรา 32⁴¹ บัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่ประสงค์จะจ้างคนงานหรือจัดหางานให้คนหางาน เรียกหรือรับเงิน สิ่งของ หรือผลประโยชน์อย่างอื่นในการติดต่อเพื่อการสมัครงานจากคนหางานจนกว่าจะได้งาน

หากบุคคลใดเรียกหรือรับเงิน สิ่งของ หรือผลประโยชน์อย่างอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 32 แล้วนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 20 ล้านบาท (won)⁴² ตามมาตรา 47 4.

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแตกต่างกับมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทยที่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานไว้เป็นการล่วงหน้าได้ไม่เกิน 30 วันก่อนเดินทางและในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกิน 30 วัน ในขณะที่กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีไม่อนุญาตให้มีการเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานก่อนที่คนหางานจะได้งานทำ

⁴¹ Ibid., Chapter III, Section 2, Article 32.

⁴² Ibid., Chapter V, Article 47 4. .

นอกจากบทบัญญัติต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วกฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีมาตรา 21 ยังกำหนดห้ามมิให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตจัดหางานโดยคิดค่าบริการตามมาตรา 19(1) นั้น ให้บุคคลอื่นดำเนินการให้บริการจัดหางานโดยใช้ชื่อหรือชื่อทางการค้าหรือให้ยืมใบอนุญาตของตน⁴³ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 20 ล้านวอน (won)⁴⁴ ตามมาตรา 47 3. และมาตรา 21-2. ยังกำหนดห้ามมิให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยคิดค่าบริการตามมาตรา 19(1) เรียกหรือรับเงินตราล่วงหน้าจากนายจ้างเพื่อนำไปให้คนหางาน⁴⁵ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 5 ล้านวอน (won)⁴⁶ ตามมาตรา 48 3-2.

3.4.3 ประเทศสาธารณรัฐอินเดีย

ประเทศสาธารณรัฐอินเดียได้บัญญัติและประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานชาวอินเดียเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 1983 โดยใช้ชื่อว่า Emigration Act, 1983 และมีการออกกฎระเบียบตามความในกฎหมายฉบับดังกล่าวในรูปของ the Emigration Rules, 1983 โดยวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายดังกล่าวก็คือ การให้ความคุ้มครองคนหางานตลอดจนผลประโยชน์ต่างๆ ของคนหางานที่จะไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบธุรกิจจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต⁴⁷ ดังนั้นในการประกอบธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ผู้จัดหางานจะต้องขออนุญาตและจดทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับการไปทำงานในต่างประเทศของคนหางานชาวอินเดีย คือ the Protector-General of Emigrants สังกัดกระทรวงแรงงาน และมี Protector of Emigrants เป็นหน่วยงานสาขา ซึ่งหน้าที่หลักของหน่วยงานเหล่านี้คือ

⁴³ Ibid., Chapter III, Section 1, Article 21.

⁴⁴ Ibid., Chapter V, Article 47 3. .

⁴⁵ Ibid., Chapter III, Section 1, Article 21-2.

⁴⁶ Ibid., Chapter V, Article 48 3-2.

⁴⁷ Emigration Act, 1983, Chapter III, Article 10.

- ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่างๆ แก่ผู้ที่ประสงค์จะไปทำงานในต่างประเทศ

- ควบคุมการดำเนินการจัดหาและจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศให้อยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่กำหนดไว้

- ตรวจสอบการดำเนินการจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ

- สอบถามและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติที่คนหางานได้รับในระหว่างการเดินทางไปทำงานและเดินทางกลับประเทศอินเดีย ตลอดจนระหว่างการทำงานในต่างประเทศด้วย

- ให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่คนหางานที่หมดสัญญาและเดินทางกลับประเทศ

2. ในการขออนุญาตจดทะเบียนจัดหางาน ผู้ขออนุญาตจะต้องแสดงรายละเอียดหรือหลักฐานที่แสดงถึงความมั่นคงทางด้านการเงิน ความน่าเชื่อถือ ประสบการณ์ในการประกอบกิจการ ตลอดจนหลักฐานประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง⁴⁸ เพื่อยื่นขออนุญาตจดทะเบียนประกอบธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ และเมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้วใบอนุญาตดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ภายในกำหนดเวลา 3 ปี⁴⁹

3. ในการดำเนินการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ กฎหมายกำหนดให้ผู้จัดหางานต้องมีเงินประกันสำหรับคนหางานที่จัดส่งไป โดยจำนวนเงินดังกล่าวจะเป็นหลักประกันในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการจัดส่งคนหางานกลับประเทศ⁵⁰ ซึ่งจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นเงินประกันนี้จะต้องมีความสัมพันธ์กับจำนวนคนหางานที่ผู้จัดหางานจัดส่งไป คือ⁵¹

จำนวนคนหางานที่จัดส่ง	จำนวนเงินที่กำหนด
ไม่เกิน 300 คน	300,000 รูปี
301 - 1,000 คน	500,000 รูปี
1,001 คนขึ้นไป	10,000,000 รูปี

⁴⁸ Ibid., Chapter III, Article 11.

⁴⁹ the Emigration Rules, 1983, Article 9.

⁵⁰ Emigration Act, 1983, Chapter III, Article 11(3).

⁵¹ the Emigration Rules, 1983, Article 8. amended vide S.O.-111(E), dated 8.2.96.

4. ค่าขออนุญาตจดทะเบียนจัดหางานต้องเป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนด และผู้ขออนุญาตจัดหางานต้องนำเช็คที่ออกโดยธนาคารสั่งจ่าย Protector General of Emigrants จำนวน 2,000 รูปี มาวางเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต⁵²

5. ใบอนุญาตจัดหางานมีอายุบังคับใช้ภายในเวลาที่กำหนด และห้ามมิให้มีการโอนใบอนุญาตกัน นอกจากนี้ผู้รับอนุญาตจัดหางานจะต้องแสดงใบอนุญาตไว้ ณ ที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สำนักงานที่ประกอบธุรกิจจัดหางาน⁵³

6. สัญญาและเงื่อนไขในการจ้างงานนั้นจะต้องผ่านการพิจารณาและรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ the Protector of Emigrants และผู้รับอนุญาตจัดหางานต้องแสดงสำเนาสัญญาจ้างงานที่ได้รับการรับรองดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานที่ประกอบธุรกิจจัดหางานด้วย⁵⁴

7. ผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่สามารถเรียกค่าใช้จ่ายในการกลับภูมิลำเนาจากคนหางาน⁵⁵

8. สำหรับบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ หรือผู้ฝ่าฝืนจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือแก้ไขใบอนุญาตจัดหางานโดยไม่มีอำนาจ หรือขัดขึ้นหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามกฎหมายฉบับนี้ของ the Protector of Emigrants หรือเรียกหรือรับค่าบริการจากคนหางานเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือหลอกลวงข้อโกงคนหางาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 2,000 รูปี และหากปรากฏในภายหลังว่าผู้ฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ได้กระทำความผิดตามกฎหมายอีก ให้มีการลงโทษเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของความผิดนั้น⁵⁶ และนอกจากการลงโทษดังกล่าวแล้วรัฐยังสามารถเพิกถอน ยกเลิก หรือพักใช้ใบอนุญาตจัดหางานเมื่อพบว่าผู้จัดหางานดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้อีกทางหนึ่งด้วย

จะเห็นได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับการจัดหางานและให้ความคุ้มครองคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศของประเทศสาธารณรัฐอินเดียนั้นมีบทบัญญัติคล้ายกับพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ของไทยแต่มีข้อแตกต่างกันบางประเด็นที่สำคัญ คือ กฎหมายของประเทศสาธารณรัฐอินเดียมีการกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานวางเงินประกันสำหรับคนหางานที่จะจัดส่งไป โดยอัตราเงินประกันนั้นจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนคนหางานที่จัดส่ง ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางาน

⁵² Ibid., Article 7.

⁵³ Ibid., Article 10 (1) i, ii, iv.

⁵⁴ Ibid., Article 10 (1) ix f).

⁵⁵ Ibid., Article 10 (1) xiii.

⁵⁶ Emigration Act, 1983, Chapter VII, Article 24(1), (5).

เพื่อไปทำงานในต่างประเทศวางเงินหลักประกันไว้เป็นจำนวนที่แน่นอนคือ 5,000,000 บาท⁵⁷ ซึ่งทำให้ประเทศไทยประสบกับปัญหาค่าเสียหายมีมากกว่าหลักประกันที่วางไว้เพราะต้องมีการนำหลักประกันจำนวนดังกล่าวมาเฉลี่ยให้กับคนงานผู้เสียหายจำนวนหลายราย และนอกจากนี้ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือกฎหมายประเทศสาธารณรัฐอินเดียได้กำหนดให้มีการลงโทษเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายที่กระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวอีก อันเป็นการเพิ่มมาตรการลงโทษและเป็นการป้องกันและปราบปรามมิให้มีการจัดหางานโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มิได้บัญญัติให้มีการลงโทษเพิ่มขึ้นหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอีก

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการจัดหางานและการให้ความคุ้มครองคนหางานของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และประเทศสาธารณรัฐอินเดียนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆ เหล่านี้ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาค่าเสียหายของคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยการบัญญัติกฎหมายรวมทั้งออกกฎและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการจัดหางานและให้ความคุ้มครองแก่คนหางานเพื่อมิให้คนหางานเหล่านั้นประสบกับปัญหาค่าเสียหายของคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเองก็มีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เพื่อควบคุมการจัดหางานและให้ความคุ้มครองแก่คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ แต่ปัญหาค่าเสียหายของคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศยังคงมีอยู่และยังพบเห็นได้บ่อยในปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

3.5 กรณีศึกษาตีความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

กรณีศึกษาที่ 1

ข้อเท็จจริงในคดี นางวลัยภรณ์ สมอคำ จำเลย ได้หลอกลวงนางสาวสุนันท์ ผ่านแก้ว ผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางานว่าจำเลยสามารถจัดส่งผู้เสียหายไปทำงานที่ประเทศฝรั่งเศสใน

⁵⁷ พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 31(7) ประกอบกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2536).

ตำแหน่งช่างเย็บผ้า มีรายได้เดือนละ 20,000 บาทถึง 40,000 บาท อันเป็นที่จริงแล้ว จำเลยมิได้มีความสามารถจัดส่งคนหางานใดๆ รวมทั้งผู้เสียหายให้ไปทำงานต่างประเทศได้เพราะ จำเลยมิได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจัดหางานและโดยการหลอกลวงเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อและจ่ายเงินจำนวน 140,000 บาท ให้แก่จำเลย อีกทั้งจำเลยได้จัดให้ผู้เสียหายกับพวกเดินทางไปปล่อยทิ้งไว้ที่ประเทศเช็กโกสโลวะเกียโดยมิได้ดูแลช่วยเหลือจนผู้เสียหายต้องติดต่อสถานทูตไทยให้ช่วยเหลือเดินทางกลับประเทศไทย โดยผู้เสียหายได้มาร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับจำเลยและพนักงานอัยการจังหวัดกาฬสินธุ์ โจทก์ ได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 30, 82, 91 ตี

คำวินิจฉัยของศาล ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7049/2544 จำเลยได้หลอกลวงผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางานว่าจำเลยสามารถจัดส่งผู้เสียหายไปทำงานที่ประเทศฝรั่งเศสอันเป็นที่จริงแล้วจำเลยมิได้มีความสามารถจัดส่งคนหางานใดๆ รวมทั้งผู้เสียหายให้ไปทำงานต่างประเทศได้เพราะจำเลยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานและโดยการหลอกลวงเป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อและจ่ายเงินให้แก่จำเลยเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงอยู่ในตัวว่าจำเลยไม่มีเจตนาจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายเพียงแต่อ้างการประกอบธุรกิจการจัดหางานมาเป็นข้อหลอกลวงเพื่อให้ได้เงินค่าบริการจากผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานจัดหางานโดยมิได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 30 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 82 คงผิดเพียงฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถจัดหางานในต่างประเทศได้และเป็นเหตุให้ได้เงินหรือทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 91 ตี ลงโทษจำคุก 3 ปี จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 คงจำคุก 1 ปี 6 เดือน

จากกรณีศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระทำของจำเลยมิใช่กรณีโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการกระทำดังกล่าวนี้ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนหรือด้วยการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน อันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหนึ่ง ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถหางานในต่างประเทศได้และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวงตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 91 ตี ซึ่งมีโทษความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังนั้นจึงไม่อาจนำเอามาตรการ

ทางอาญาและมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับหาก จำเลยนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไปโอนหรือแปรสภาพด้วยวิธีการ ต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน ซึ่งทำให้จำเลยสามารถนำเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้ว นั้นไปใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ ต่อไปได้ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญา กรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

กรณีศึกษาที่ 2

ข้อเท็จจริงในคดี นายสุวิทย์ พรหมศิริกุล จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 เป็นสามีภริยากันโดย มิได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย จำเลยทั้งสองไม่ได้รับใบอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศจากนายทะเบียนจัดหางานกลางแต่จำเลยทั้งสองได้พูดรับรองว่าเมื่อผู้เสียหายทั้ง สิบเอ็ดเดินทางไปถึงประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้แล้วจะมีงานทำแน่นอนโดยผู้เสียหายแต่ละคน จะได้เงินเดือนละระหว่าง 50,000 บาท ถึง 90,000 บาท พร้อมทั้งอาหารและที่อยู่ แต่ผู้เสียหายทั้ง สิบเอ็ดต้องเสียค่าใช้จ่ายและค่าตัวเครื่องบินไป-กลับคนละประมาณ 120,000 บาท ถึง 140,000 บาท โดยผู้เสียหายแต่ละคนต้องจ่ายเงินให้จำเลยทั้งสองครึ่งหนึ่งก่อนส่วนที่เหลือผู้เสียหายแต่ละ คนจะจ่ายให้หลังจากได้งานทำแล้ว และในการพูดชักชวนดังกล่าวนั้นจำเลยทั้งสองบอกว่าไม่ต้อง ก้าวถูกหลอกลวงและจำเลยที่ 1 ได้แสดงตัวว่าเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และนำภาพถ่ายจำเลยที่ 1 ซึ่งแต่งกายในเครื่องแบบปกติขาวให้ดูพร้อมทั้งรับรองว่าหากไม่ได้ทำงานแล้วจำเลยที่ 1 ยินดีคืน เงินให้ทั้งหมด ซึ่งขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 1 ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานจังหวัดตราดและจำเลยที่ 2 เป็นผู้จัดซื้อตั๋วเครื่องบิน เรียกเก็บและรับเงินค่าตัวเครื่องบินกับค่าบริการในการเดินทางไป ประเทศแอฟริกาใต้จากนายพรหมศักดิ์ ชุมแสง จำนวน 60,000 บาท นายเพลิน เกตุแก้ว จำนวน 50,000 บาท นายชาญ ทองหาญ จำนวน 60,000 บาท นายสามารถ บุญลา จำนวน 60,000 บาท นายสมชาย คนกลาง จำนวน 60,000 บาท นายวิชัย สอดแจ่ม จำนวน 70,000 บาท นายสุทัศน์ ทิพย์ทอง จำนวน 35,000 บาท นายวันชัย บัวศรี จำนวน 80,000 บาท นายสมบัติ ปัญญาแดง จำนวน 70,000 บาท นายมานพ เสี่ยงมจิตต์ จำนวน 50,000 บาท และนายณัฐพร ชัยสิงห์ จำนวน 75,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 670,000 บาท สำหรับราคาตั๋วเครื่องบินระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ไป-กลับซึ่งผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดให้จำเลยที่ 2 จัดซื้อเป็นเงินคนละ 39,600 บาท ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดทยอยเดินทางไปประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มโดยมีจำเลยที่ 2 ร่วมเดินทางไปด้วย ปรากฏว่าเมื่อผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดเดินทางไปถึงประเทศ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้แล้วผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดไม่ได้ทำงานแต่อย่างใด นอกจากนี้นายเพลิน นายวันชัย นายสุทัศน์ นายสมบัติ นายมานพ และนายณัฐพร ยังถูกเจ้าพนักงานตำรวจของ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้จับกุมในข้อหาใบอนุญาตเข้าเมืองหมดอายุ ต่อมาผู้เสียหายทั้ง

สืบเอ็ดเดินทางกลับประเทศไทยและร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสอง โดยพนักงานอัยการโจทก์ได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343,83,91 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 4,30,82 และให้จำเลยทั้งสองคืนเงินตามส่วนที่หลอกลวงไปจากผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ดตามฟ้องเป็นเงิน 710,000 บาทแก่ผู้เสียหาย

คำวินิจฉัยของศาล ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 5401/2542 การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวงผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ดด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจำเลยทั้งสองสามารถจัดส่งผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ดไปทำงานในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เป็นงานที่มีรายได้ เมื่อผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ดเดินทางไปถึงแล้วสามารถทำงานได้ทันที โดยจำเลยทั้งสองปกปิดข้อความจริงว่าจำเลยทั้งสองไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานไปทำงานในประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้จากนายทะเบียนจัดหางานกลาง จากการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ดหลงเชื่อและมอบเงินจำนวนต่างๆ ให้แก่จำเลยทั้งสอง ดังนั้นการกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง มิใช่ผิดเฉพาะสัญญาทางแพ่งแต่อย่างใด ลงโทษจำคุกจำเลยทั้งสองคนละ 7 ปี 4 เดือน โดยไม่รอกการลงโทษ และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้เงินคืนแก่ผู้เสียหายทั้งสืบเอ็ด รวมเป็นเงิน 670,000 บาท

จากกรณีศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาโดยร่วมกระทำกันเป็นขบวนการ มีการแบ่งหน้าที่กันทำ และการกระทำความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากและมีผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงจำนวนหลายราย นอกจากนี้ยังมีการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อเอื้อประโยชน์ในการกระทำความผิดด้วย ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่สามารถนำเอามาตรการการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ทางราชการ รวมทั้งการจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหากมีการนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินเนื่องจากความผิดฐานฉ้อโกงมิใช่ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินดังกล่าวแล้วไปใช้ประโยชน์เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไปได้ จึงทำให้ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

กรณีศึกษาที่ 3

ข้อเท็จจริงในคดี นายสายน้อย ไม้คำ จำเลยกับพวกไม่ได้รับใบอนุญาตจัดหางานจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง โดยทุจริตหลอกลวงประชาชนและนายโยธิน แสงเย็น นายบำรุง เหล่าพลายนาค นายสัญญา นุ้ยปลี นางสาวบุญเจิด นุ้ยปลี นางสาวทองรวม อัดตะพันธ์ นางสาว

สมนึก แสงเย็น และนางสาวประทวน แห้วเพชร ผู้เสียหายทั้งเจ็ดว่าจำเลยกับพวกสามารถหางานให้แก่คนหางานทั่วไปรวมทั้งผู้เสียหายทั้งเจ็ดและสามารถส่งคนหางานทั่วไปรวมทั้งผู้เสียหายทั้งเจ็ดไปทำงานที่ดินแดนไต้หวันและประเทศเกาหลีได้ โดยผู้ที่จะไปทำงานที่ประเทศเกาหลีต้องเสียเงินค่าบริการจัดการให้แก่จำเลยกับพวกคนละ 80,000 บาท ความจริงแล้วจำเลยกับพวกไม่สามารถที่จะส่งผู้ใดไปทำงานในต่างประเทศได้ ทั้งไม่มีงานรออยู่ จากการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายทั้งเจ็ดหลงเชื่อว่าเป็นความจริงและได้มอบเงินคนละ 80,000 บาทให้แก่จำเลยกับพวกรับไป ผู้เสียหายทั้งเจ็ดจึงได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับจำเลยและพวกโดยพนักงานอัยการจังหวัดชัยนาท โจทก์ ได้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83,91,341,343 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา 4,30,82,91ตรี ให้จำเลยคืนหรือใช้เงินจำนวน 283,000 บาท ที่ยังไม่ได้อคืนแก่ผู้เสียหายที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ที่ 6 และที่ 7

คำวินิจฉัยของศาล ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 474/2542 จำเลยกับพวกไม่ได้รับใบอนุญาตจัดหางานให้คนหางานไปทำงานในต่างประเทศจากนายทะเบียนจัดหางานกลาง อีกทั้งจำเลยกับพวกไม่สามารถที่จะส่งผู้ใดไปทำงานในต่างประเทศดังกล่าวได้ และทั้งไม่มีงานรออยู่ที่ประเทศดังกล่าวตามที่แจ้งแก่ผู้เสียหายทั้งเจ็ด อันเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงอยู่ในตัวว่าจำเลยไม่มีเจตนาจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายคงมีแต่เจตนาหลอกลวงเพื่อจะได้รับเงินจากผู้เสียหายเท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา30 วรรคหนึ่ง, มาตรา82 และการที่จำเลยกับพวกหลอกลวงประชาชนและผู้เสียหายทั้งเจ็ดว่าจำเลยกับพวกสามารถหางานให้แก่คนหางานทั่วไปรวมทั้งผู้เสียหายทั้งเจ็ดและส่งคนหางานทั่วไปและผู้เสียหายทั้งเจ็ดไปทำงานที่ไต้หวันและเกาหลีได้ โดยผู้เสียหายทั้งเจ็ดได้มอบเงินคนละ 80,000บาท ให้แก่จำเลยกับพวกไปก็เพราะผู้เสียหายทั้งเจ็ดเชื่อตามที่จำเลยกับพวกหลอกลวงนั่นเอง การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 มาตรา91ตรีและความผิดฐานข้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา343 วรรคแรก

จากกรณีศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดเกี่ยวกับข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 และเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 91 ตรี หากจำเลยนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดฐานข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนั้น จำเลยย่อมมีความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ด้วย เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับการข้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและ

เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวยอมถูกยึดหรืออายัดและตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการนำไปใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากกรณีศึกษาทั้ง 3 เรื่องนั้นจะเห็นได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีวิธีการหลอกลวงที่หลากหลาย โดยมักกระทำความผิดกันเป็นขบวนการ บางครั้งมีการใช้อำนาจหน้าที่ราชการเข้ามาเอื้อประโยชน์ในการกระทำความผิดด้วยและก่อให้เกิดรายได้จากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมหาศาล หากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นไปโอนหรือแปรสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินเพื่อให้ดูว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป ย่อมก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ดังนั้นจึงควรพิจารณามาตรการทางกฎหมายอันได้แก่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่คนหางานรวมทั้งยับยั้งมิให้มีการฟอกเงินจากรายได้ที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างละเอียดเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหากลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต่อไป

บทที่ 4

สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.1 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (money laundering) เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากกว่า 60 ปีในเหล่าองค์กรอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Mayer Lansky) อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก” (dirty money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรมเพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (clean money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายโดยผ่านขั้นตอนของการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยมเพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาลซึ่งมีที่มาจากประกอบอาชญากรรม¹

ในปัจจุบันมีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

การฟอกเงิน คือ การกระทำใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินใดๆ ซึ่งมีที่มาจากการกระทำความผิดใดๆ เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย²

¹ สีนาท ประยูรรัตน์, ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย, เอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการ (กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน), หน้า 20-21.

² ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชนรุ่นที่ 9 (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 10.

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมายและทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมายและยังหมายความรวมถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย³

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเสมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้กระทำผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สินจึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินอันจะช่วยการปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากนี้ทรัพย์สินอื่นที่ได้กลายเป็นเงินสะอาดแล้วผู้กระทำผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย⁴

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนเงินได้ที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ผิดกฎหมาย เกิดดอกผลแล้วจึงย้อนกลับไปประกอบอาชญากรรมอีก⁵

สำหรับความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นบัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

³ สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร:ส.เอเชีย เพลส,2542), หน้า 61.

⁴ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน,2543), หน้า 19.

⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา”, ประชาชาติธุรกิจ (วันที่19 – 21 พฤษภาคม,2537), หน้า12.

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ขึ้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นนอกจากการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นแล้ว การกระทำความผิดฐานฟอกเงินยังรวมถึงการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลังการกระทำความผิด เพื่อมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐานด้วย

จากความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” ทั้งหมดที่กล่าวมาผู้เขียนจึงอาจสรุปได้ว่าการฟอกเงิน คือ การนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาผ่านกระบวนการให้กลายเป็นเงินที่สะอาดหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้มาโดยทุจริต

4.2 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน

การฟอกเงินนั้นมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นมีจำนวนมหาศาลทำให้ผู้ฟอกเงินนั้นต้องจัดสรรเงินเป็นส่วนๆ และใช้วิธีการฟอกเงินในหลายๆ รูปแบบเพื่อมิให้เป็นที่ยสงสัยและผิดสังเกต จากนั้นจึงนำเงินที่ได้จากการฟอกมารวมกันหรือนำมารวมกับเงินที่สะอาดหรือผ่านกระบวนการทางธุรกิจแล้วนำไปใช้ประกอบอาชีพการงานในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป โดยรูปแบบและวิธีการฟอกเงินจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ความสามารถ เทคนิคของผู้ประกอบการ ตลอดจนการใช้ตำแหน่งหน้าที่อันเป็นช่องทางในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การฟอกเงินนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้นและยากต่อการตรวจพบ ดังนั้นการฟอกเงินจึงมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เช่น

1) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตพกติดตัวไปซึ่งเป็นลักษณะการฟอกเงินที่นิยมกันมากในสมัยก่อน แต่เนื่องจากปัจจุบันเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดมีจำนวนมาก การเคลื่อนย้ายเงินสดจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก อาจเกิดพิรุณและถูกเพ่งเล็งได้ง่ายประกอบกับประเทศต่างๆ เริ่มมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกรรมด้วยเงินสดจึงทำให้การฟอกเงินในลักษณะนี้ลดน้อยลง ดังนั้นการใช้เงินสดจึงกระทำเฉพาะในบาง

ประเทศที่ผ่อนคลายการควบคุมหรืออาศัยผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานเป็นหนทางหลักเพียง

2) การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงินซึ่งการฝากเงินมักจะใช้นามแฝงหรือใช้ชื่อปลอมเพื่อมิให้สามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ วิธีการนี้นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชีและไม่มีกรให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อนและทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

3) การนำเงินสดไปฝากไว้กับสถาบันการเงินต่างประเทศ เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินในต่างประเทศเพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายไหลเวียนอยู่ในระบบทางการเงินของประเทศดังกล่าวและโอนกลับมายังอาชญากร ซึ่งเงินสดที่ได้มาจากการกระทำความผิดเหล่านั้นจะถูกแปรสภาพเป็นเงินที่สุจริตทันที วิธีการในลักษณะดังกล่าวนี้มักใช้กันมากในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เข้มงวด

4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจบังหน้า เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อบังหน้าในการฟอกเงินโดยมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าวแล้วนำผลกำไรที่ได้มาใช้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการได้เงินมาโดยสุจริต

5) การฟอกเงินในรูปแบบอื่นๆ นอกจากวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่นๆ อีกมาก เช่น การนำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลประกอบการขาดทุนแต่ธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้จะกลับฟื้นตัวขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงค่อยถ่ายเทเงินออกไปใช้ หรือการนำเงินไปซื้อตราสารที่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ที่ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่ารายการเงินสด รายการโอนเงินต่างๆ จะมุ่งเน้นที่ความรวดเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้นวิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

4.3 ความผิดมูลฐานกับการฟอกเงิน

ในการที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึงก็คือความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงินนั้นครอบคลุมถึงการกระทำความผิดเพียงใด ซึ่งการกำหนดว่าความผิดอาญาฐานใดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนและการประกอบการในภาคธุรกิจที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำว่า ความผิดมูลฐาน (Predicate Offences) นั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยมิได้ให้คำนิยามหรือคำจำกัดความไว้เป็นการเฉพาะ และแม้แต่ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติเพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในที่เรียกว่า United Nations Model Law On Money Laundering (UN MODEL LAW) ก็มิได้กำหนดความหมายของคำว่าความผิดมูลฐานไว้เช่นเดียวกัน แต่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่างๆ นั้นระบุเพียงว่าความผิดอาญาใดเป็นความผิดมูลฐาน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดมูลฐานคือความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หลังจากนั้นก็มี การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวไปทำการโอนหรือเปลี่ยนสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดอำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้นๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่าการฟอกเงิน⁶

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นเป็นการกำหนดเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ซึ่งหากความผิดต่างๆ ที่ได้กระทำลงนั้นแม้จะเป็นความผิดที่สำคัญและร้ายแรงเพียงใดแต่ถ้าไม่ใช่ความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วก็ไม่สามารถนำเอามาตรการต่างๆ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ ส่วนการที่รัฐหนึ่งๆ จะบัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

⁶ สีนหาท ประยูรรัตน์, ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย, เอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการ (กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน), หน้า 50.

การฟอกเงินให้มีจำนวนฐานความผิดมากขึ้นเพียงได้นั้นขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาชญากรรมนั้นๆ ว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศมีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกันไปตามโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติ ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ทั้งหมด แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้

4.4 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานและการพิจารณากับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการกำหนดความผิดมูลฐานถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากจะทำให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ดังนั้นในการกำหนดความผิดมูลฐานจึงมีแนวคิดที่ว่าควรเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

4.4.1 ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

ปัจจุบันอาชญากรรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการกระทำและรูปแบบของผู้กระทำไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง การกระทำความผิดตามลำพังเฉพาะตัวบุคคลได้กลายเป็นการกระทำความผิดของกลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งในลักษณะขององค์กรที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” (organized crime) ก่อให้เกิดการกระทำความผิดร้ายแรงต่างๆ ที่กระทบต่อสังคมในวงกว้างมากขึ้น

องค์กรอาชญากรรมประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรโดยมีโครงสร้างของการทำงานที่สลับซับซ้อน มีการจัดการบริหารองค์กรอย่างเป็นระบบ รวมทั้งอำนาจการบังคับบัญชาถูกปกปิดรักษาไว้เป็นความลับและเคร่งครัดต่อกฎ ระเบียบ และวินัย มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำผิด มีการดำเนินงานเป็นเครือข่ายโยงใยครอบคลุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและเกี่ยวข้องกับบุคคล นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้มีวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมากจากการกระทำผิด ทำให้เป็นการยากต่อการดำเนินการสืบสวนสอบสวนและจับกุม

นอกจากนี้ในบางองค์การอาชญากรรมที่มีความมั่นคงแล้วมักจะขยายเครือข่ายของตนและขยายขอบเขตของการกระทำความผิดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็น “องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ” ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลและขยายเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดในรูปขององค์การอาชญากรรมนั้นก่อให้เกิดผลประโยชน์มหาศาลและผลประโยชน์มหาศาลเหล่านั้นก็จะถูกเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ดูว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการฟอกเงินแล้วนำไปใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไปจึงทำให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากแก่การป้องกันและปราบปราม ดังนั้นเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์การอาชญากรรมสามารถอยู่รอดและดำเนินการต่อไปได้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินซึ่งมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวเป็นการขยายหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินหลักทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญาทำให้สามารถสกัดกั้นและตัดวงจรทางเศรษฐกิจขององค์การอาชญากรรมทำให้องค์การอาชญากรรมไม่สามารถกระทำความผิดต่อไปได้เนื่องจากขาดเงินทุนในการกระทำความผิด ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมุ่งกำหนดความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรมเป็นลักษณะแรก

จากการศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในบทที่ 2 พบว่าปัจจุบันการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพฤติกรรมในการกระทำความผิดไปในรูปของขบวนการกระทำความผิดหรือที่เรียกว่า องค์การอาชญากรรม ซึ่งประกอบไปด้วยสายหรือนายหน้าจัดหางาน บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานตามกฎหมาย บริษัทจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่ไม่ทุจริต โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นระบบและมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิด มีการดำเนินงานเป็นเครือข่ายโยงใยครอบคลุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมหาศาลจากการกระทำความผิด จึงทำให้เป็นการยากต่อการดำเนินการจับกุมและปราบปราม นอกจากนี้ในบางองค์การอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางาน

เพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่มีความมั่นคงและมีผลกำไรจำนวนมากจากการกระทำความผิด แล้วก็มักจะขยายเครือข่ายของตนและขยายขอบเขตการกระทำความผิดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลและขยายเป็น วงกว้างมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบและวิธีการดำเนินการในการหลอกลวงคนหางานเพื่อ ไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน เนื่องจากเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

4.4.2 ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง

ปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมักมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมาก มหาศาลจากการกระทำความผิดและผลประโยชน์จำนวนมากเหล่านี้ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ องค์กรอาชญากรรมมีความแข็งแกร่งและคงอยู่ต่อไปได้ รายได้จำนวนมากเหล่านี้นอกจาก จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใดแล้วในทางตรงกันข้ามกลับเป็น อุปสรรคอย่างยิ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเนื่องจาก⁷

1.เงินได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลถูกนำไปสู่การสร้างอิทธิพลให้แก่ ผู้กระทำความผิด มีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองเข้าไปขวางกั้นการดำเนินการทางกฎหมายให้กับตนเองและพวกพ้อง ซึ่งปรากฏการณ์ ดังกล่าวสามารถพบเห็นได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2.เงินได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการคงอยู่ ขององค์กรอาชญากรรมเพราะการรวมตัวกันขององค์กรอาชญากรรมนั้นต้องมีผลประโยชน์ในด้าน ทรัพย์สินเป็นพื้นฐาน ดังนั้นเงินได้จำนวนมากจึงถูกนำมาใช้เพื่อการดำเนินงานในองค์กร อาชญากรรมนั่นเอง

3.เงินได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ลงทุนในวงการ ธุรกิจประเภทต่างๆ ซึ่งผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำกลับไปใช้เป็นต้นทุน

⁷วีระพงษ์ บุญญภูภาส, ประเทศไทยกับความจำเป็นต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน, วารสารป.ป.ส. (2539), หน้า45.

ในการประกอบอาชญากรรมขึ้นใหม่อีก จึงทำให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นการใช้มาตรการทางแพ่งดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้ประกอบอาชญากรรมนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนหรือเพื่อเพิ่มการกระทำความผิดขึ้นอีก ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมุ่งกำหนดความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูงเป็นลักษณะหนึ่งของการกระทำผิดอาญาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน

จากสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 นั้นจะเห็นได้ว่าการรับเรื่องร้องทุกข์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2546 นั้น มีจำนวนคนหางานผู้เสียหายปีละประมาณ 6,000-10,000 คน และก่อให้เกิดความเสียหายปีละประมาณ 400-700 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่สูงมาก ซึ่งตัวเลขความเสียหายดังกล่าวยังไม่รวมถึงความเสียหายในกรณีที่คนหางานผู้ถูกหลอกลวงไม่ได้มาแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีไว้ด้วยซึ่งคาดว่าความเสียหายที่แท้จริงในแต่ละปีคงมีจำนวนมหาศาล ซึ่งรายได้จำนวนมหาศาลเหล่านี้จะถูกนำไปสร้างอิทธิพลให้แก่ผู้กระทำความผิด มีการติดสินบนเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อให้ขวางกั้นการดำเนินการทางกฎหมายให้กับตนเองหรือพวกพ้องและเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจำนวนมหาศาลเหล่านี้ก็จะถูกนำกลับไปเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมขึ้นใหม่อีก จึงทำให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากเป็นความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง

4.4.3 ความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม

ปัจจุบันเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีการพัฒนาที่สูงขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบเทคนิค วิธีการ และความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมธรรมดาที่มีการพัฒนาไปสู่การประกอบอาชญากรรมในรูปขององค์กรอาชญากรรม มีความสลับซับซ้อนในขบวนการ

มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ใช้เทคนิคขั้นสูงซึ่งมีประสิทธิภาพในการกระทำความผิด มีวิธีการทำลายพยานหลักฐานที่แนบเนียนเพื่อให้เหลือหลักฐานมัดตัวน้อยที่สุด และมุ่งผลตอบแทนมูลค่ามหาศาลและผลตอบแทนดังกล่าวก็ย้อนกลับมาเป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่างๆ ต่อไป จึงทำให้ยากต่อการป้องกันและปราบปรามความยากในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนอกจากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วนั้นยังอาจเกิดจากการไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีกฎหมายเฉพาะสำหรับความผิดนั้นแล้วแต่กฎหมายดังกล่าวอาจล้าสมัยไม่สามารถนำมาปรับใช้กับลักษณะของการกระทำความผิดในปัจจุบันได้ หรือสามารถบังคับใช้ได้แต่ไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวหรือหลบหนีเนื่องจากบทลงโทษอาจไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด ดังนั้นจึงมีการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับองค์กรอาชญากรรมเพื่อทำลายวงจรทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมและมีการนำเอาหลักเกณฑ์การลงโทษผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดมาใช้บังคับ รวมทั้งมีการขยายหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานให้กว้างขวางขึ้นและมีการนำเอามาตรการพิเศษต่างๆ มาใช้เพื่อเข้าถึงข้อมูลหรือหลักฐานต่างๆ ในการกระทำความผิดให้มากขึ้น ดังนั้นในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมุ่งกำหนดความผิดที่เป็นกรกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปรามเป็นลักษณะหนึ่งของการกระทำผิดอาญาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะดังกล่าว

ปัจจุบันรูปแบบและวิธีการในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีการพัฒนาให้มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยทำงานเป็นระบบและเป็นขบวนการมากขึ้น มีเครือข่ายโยงใยครอบคลุมหลายพื้นที่ มีวิธีการทำลายหลักฐานที่แนบเนียนเพื่อให้เหลือหลักฐานมัดตัวน้อยที่สุดและในกรณีที่มีการเรียกหรือรับเงินค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ก็จะมีการแยกใบเสร็จรับเงินโดยออกใบเสร็จเท่าจำนวนที่กฎหมายอนุญาตเท่านั้นส่วนที่เหลือจะออกใบรับเงินในรูปแบบอื่นๆ เช่น สัญญากู้ยืมเงิน ใบเสร็จชำระหนี้เรื่องอื่นๆ หรือเช็คธนาคารลงวันที่ล่วงหน้า จึงทำให้ขาดพยานหลักฐานในการฟ้องร้องและทำให้คนหางานเสียเปรียบ และจากรูปแบบการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนขึ้นนี้ ทำให้การจับกุมและการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศทำได้ยากขึ้นและก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาในที่สุด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อ

ไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากเป็นความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม

4.4.4 ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมนอกจากจะส่งผลกระทบต่อเหยื่ออาชญากรรมแล้วอาชญากรรมหลายประเภทยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ซึ่งได้แก่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นมักจะแฝงเร้นการกระทำผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมายซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว มีวิธีการปกปิดความผิดและพยายามทำลายพยานหลักฐานเพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดตน มีวิธีการกระทำความผิดที่ซับซ้อนและค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลานานพอสมควรจึงจะรู้ถึงความเสียหาย ทำให้การค้นหายานหลักฐานเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการกระทำความผิด มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลและมีการวางแผนมาเป็นอย่างดี อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นมักมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรง ไม่ใช้กำลังทำร้าย ไม่ใช่อาวุธ แต่เป็นการกระทำละเมิดต่อความไว้วางใจโดยการฉ้อโกง หลอกลวง ต้มตุ๋น การปลอมแปลง ปกปิด ซ่อนเร้น ใช้อุบาย โดยมักจะร่วมกันกระทำผิดหลายคนด้วยวิธีการที่ได้ศึกษาและวางแผนกันมาก่อนแล้ว และจุดมุ่งหมายของการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นก็มุ่งต่อผลประโยชน์จำนวนมากคือเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเป็นสำคัญ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่ามากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก หากมีการกระทำผิดเกิดขึ้นหลายคดีย่อมทำให้จำนวนความเสียหายเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศถูกมองในแง่ลบซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบธุรกิจชาวต่างชาติในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศ

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีมาตรการที่มุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้สามารถตัดวงจรทางเศรษฐกิจของอาชญากรรมได้อย่างเด็ดขาดและทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีทุนที่จะนำมากระทำผิดต่อไปได้ ซึ่งถือเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ แม้พฤติกรรมในการกระทำความผิดจะไม่รุนแรง ไม่มีการใช้กำลังทำร้าย ไม่ใช้อาวุธ แต่เป็นการกระทำละเมิดต่อความไว้วางใจโดยการหลอกลวงต้มตุ๋น ฉ้อโกง ปกปิด ซ่อนเร้น ใช้อุบาย โดยจุดมุ่งหมายของการหลอกลวงนั้นก็มุ่งต่อผลประโยชน์จำนวนมหาศาลและเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากคนหางานเป็นสำคัญ ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนี้มักมีมูลค่าความเสียหายมากกว่าอาชญากรรมธรรมดาและจำนวนคนหางานผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก ซึ่งหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหลายคดีย่อมทำให้จำนวนความเสียหายเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล และจากสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 นั้นจะเห็นได้จากการรับเรื่องร้องทุกข์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542-2546 นั้น มีจำนวนคนหางานผู้เสียหายปีละประมาณ 6,000-10,000 คน และก่อให้เกิดความเสียหายปีละประมาณ 400-700 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่สูงมากและย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศอาจถูกมองในแง่ลบซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบธุรกิจต่างชาติในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศได้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะของการกระทำความผิดที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ เป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง เป็นความผิดที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปรามและเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้ว จะทำให้สามารถนำเอามาตรการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาหรือมาตรการทางแพ่งของกฎหมายดังกล่าวที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและการแก้ไขปัญหาคารหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันมิให้มี

การฟอกเงินจากรายได้ที่เกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้อีกด้วย

4.5 ลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นมาตรการในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นไปใช้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไป ดังนั้นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการกำหนดความผิดอาญาที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรม ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง มีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และเป็นภัยต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นยังไม่มี ความผิดฐานฟอกเงินแต่จะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ต่อเมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นไปกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 3 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2546 ได้กำหนดความผิดอาญาเป็นความผิดมูลฐานไว้ 8 ประการ ดังนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการซื้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือซื้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดมูลฐานทั้ง 8 ฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ดังกล่าวสามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1. **ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด** ได้แก่ความผิดซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับดังนี้

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2528 และ (ฉบับที่3) พ.ศ.2530

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2528 และ (ฉบับที่3) พ.ศ.2535

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

2. **ความผิดเกี่ยวกับเพศ** ซึ่งได้แก่ความผิดดังต่อไปนี้

- ความผิดเกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา282,มาตรา283 และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา317-มาตรา319

- ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กตามพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540

- ความผิดเกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้า ประเวณีและความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้า ประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ได้แก่บรรดาความผิดดังต่อไปนี้

- ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา343 ประกอบมาตรา341 คือการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือ บุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการ กระทำดังกล่าวนั้นได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนหรือด้วยการปกปิด ความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน

- ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ได้แก่ พระราช กำนหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 มาตรา4 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราช บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 พ.ศ.2534

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงโดยผู้บริหารสถาบันการเงิน ซึ่งได้แก่

- ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์อันได้แก่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505

- ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟอง ชิเออร์ อันได้แก่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟอง ชิเออร์ พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองชิเออร์ พ.ศ.2522 พ.ศ.2526

- ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อันได้แก่พระราชบัญญัติหลัก ทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535

5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้แก่บรรดาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ของข้าราชการทั่วไป เจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งพนักงานในองค์กรหรือ หน่วยงานของรัฐ ได้แก่

- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา147-มาตรา

- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200- มาตรา 204

- ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของเจ้าพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ อันได้แก่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นต้น

6. ความผิดเกี่ยวกับการใช้อิทธิพลมืด ซึ่งได้แก่ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 ความผิดเกี่ยวกับการรีดเอาทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338 โดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งได้แก่ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

8. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งได้แก่ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 1/1 (ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย) มาตรา 135/1 - มาตรา 135/4

อาจกล่าวได้ว่าผู้กระทำความผิดจะมีความผิดฐานฟอกเงินได้ต่อเมื่อกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานทั้ง 8 ประการดังกล่าวและมีการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน แต่หากกระทำความผิดนอกเหนือจากความผิดมูลฐานทั้ง 8 ฐานนี้แล้วก็จะไม่มีความผิดฐานฟอกเงินแต่อาจมีความผิดตามฐานความผิดที่ได้กระทำความผิดนั้น แต่ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานและกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยแล้วนั้นก็ต้องรับโทษทั้งสองกรณี นอกจากนี้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 8 ฐานนั้นก็ต้องถูกยึดหรืออายัด รวมทั้งตกเป็นของแผ่นดินแล้วแต่กรณีด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาถึงลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยแล้วนั้น ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้แน่นอนชัดเจนว่าเป็นความผิดฐานใดบ้างทำให้กฎหมายดังกล่าวมีความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การกำหนดความผิดมูลฐานไว้เพียง 8 ฐานความผิดเท่านั้นอาจยังไม่ครอบคลุม

ความผิดฐานอื่นๆ ที่สามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมาสนับสนุนการกระทำความผิดทั้ง 8 ฐานได้อีกและก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่yakต่อการจับกุมและปราบปราม ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมาไม่อาจช่วยให้การประกอบอาชญากรรมลดน้อยลงหรือหมดไปได้อย่างแท้จริงเพราะยังมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานอื่นอีกเป็นจำนวนมากที่นำมาสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อีก

4.6 ลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่างๆ นั้นมีที่มาแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากอาชญากรรมทางการเงินโดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมประเภทต่างๆ ที่สำคัญอันได้แก่กระบวนการค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย รวมถึงการประกอบอาชญากรรมที่เป็นความผิดอาญาและนำรายได้มหาศาลมาเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินในระบบของสถาบันการเงินต่างๆ ในตลาดการเงินเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งในบางกรณียังก่อให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้นจากกระบวนการฟอกเงิน จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะยับยั้งการกระทำดังกล่าวโดยวิธีการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด (identification) หรือการทำให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (civil forfeiture) หรือความคิดในเรื่องการให้อำนาจรัฐในการยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้น (seizure) แต่อย่างไรก็ตามรายได้และกำไรของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นเท่าไรความสลับซับซ้อนของกระบวนการในการฟอกเงินก็ยิ่งมีมากขึ้น อันเป็นผลให้การสืบหาแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินยิ่งมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นอีกเช่นกัน จึงทำให้รัฐต้องออกบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินออกมาใช้บังคับ⁸ โดยการออกบทบัญญัติที่เป็นความผิดมูลฐานขึ้นใช้บังคับแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการกำหนดความผิดมูลฐานของบางประเทศเท่านั้นอันได้แก่

⁸ สุทธิชัย จิตรวาณิช, กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา, ดุลพินิจ เล่ม 4 ปีที่ 42 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2538), หน้า 151-152.

4.6.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นต้นแบบของแนวคิดในเรื่องการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมี 3 ฉบับดังนี้⁹

1) Federal Crimes and Criminal Procedure ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การกระทำหรือพยายามกระทำการ สนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน ปกปิดซ่อนเร้นการกระทำความผิด หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน มีโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องสูงสุดแต่จำนวนไหนจะมากกว่า หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. การกระทำหรือพยายามนำเข้าหรือนำออกไปซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงิน (monetary instrument) เช่น เงินตราของต่างประเทศ เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร ตั๋วเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น มีโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่านั้นสูงสุดแต่จำนวนไหนจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ผู้กระทำความผิดทั้ง 2 กรณีดังที่กล่าวมานี้ต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้นหรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมทั้งการนำเข้าหรือการนำออกซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงินประเภทต่างๆ โดยเฉพาะ ซึ่งยังไม่ใช่เป็นข้อบ่งชี้ของความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน

2) Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณเงิน และความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศหรือที่ฝากไว้ในธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายได้โดยมีต้องอาศัยข้อมูลจากธนาคารต่างประเทศ เนื่องจากในหลายประเทศมีกฎหมาย

⁹ ีระพงษ์ บุญญภาส, กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณี “ความผิดมูลฐาน” ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย, วารสารกฎหมาย ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม, 2544), หน้า 68-77.

คุ้มครองความลับธนาคารที่ถือว่าข้อมูลของธนาคารเป็นความลับไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าได้ การเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากลูกค้าถือเป็นความผิดทางอาญา ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารต่างประเทศในการสืบสวนพฤติกรรมผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนั้น Bank Secrecy Act 1970 (BSA) จึงถูกบัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรการในการติดตามการฝากเงินผ่านทางสถาบันการเงิน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงินโดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือใช้นามแฝง
2. กำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำและเก็บรักษายืนยันข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด
3. กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินรวมทั้งบุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่างๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ และมีบทกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับความลับของธนาคารโดยเฉพาะ และการที่รัฐตรากฎหมายฉบับนี้ก็เพื่อเป็นการคุ้มครอง ตรวจสอบการฝากเงินยังสถาบันการเงิน พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นและสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องความลับของธนาคาร

3) Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 1986 ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Anti-Drug of 1986 ส่วน H ตอนที่หนึ่งของกฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่า “กฎหมายการควบคุมการฟอกเงิน” (Money Laundering Control Act of 1986 หรือ MLCA) ซึ่งประกาศใช้ฐานความผิดใหม่เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดห้ามการเกี่ยวข้องในการฟอกเงินในลักษณะกว้างๆ จากการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังเน้นเจตนาในใจของผู้กระทำความผิดด้วย ดังนั้นขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้จึงใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินสำหรับกรโอนเงินรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมาย

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาพบทั้ง 3 ฉบับพบว่ากฎหมาย Federal Crimes and Criminal Procedure นั้น มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษซึ่งไม่บ่งชี้ความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน แต่กฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 (BSA) นั้นได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ โดยความผิดมูลฐานของกฎหมายดังกล่าว คือ ความผิดเกี่ยวกับความลับของธนาคารโดยเฉพาะ ส่วนความผิดมูลฐานของกฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) นั้นไม่ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่จะกำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวนมากในลักษณะกว้างๆ เพื่อให้ครอบคลุมเรื่องการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

เมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยแล้วนั้นพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดฐานความผิดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วยกฎหมายไว้เป็นจำนวนมากในลักษณะกว้างๆ ให้เป็นความผิดมูลฐาน แต่สำหรับประเทศไทยนั้นกำหนดไว้เพียง 8 ฐานความผิดเท่านั้น และเหตุที่สหรัฐอเมริกากำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวนมากนั้นก็เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิดให้มากที่สุดเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง และการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมักจะพิจารณาจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ เป็นความผิดทางเศรษฐกิจและผลร้ายของความผิดดังกล่าวนั้นจะมีส่วนทำลายสังคมและเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ

4.6.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีศูนย์กลางทางการเงินที่เจริญก้าวหน้าประเทศหนึ่งของโลก โดยมีโครงสร้างทางการเงินและสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการที่ผู้กระทำความผิดจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปเปลี่ยนสภาพเพื่อปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้รัฐบาลออสเตรเลียจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นเพื่อใช้บังคับ โดยประเทศออสเตรเลียได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 4 ฉบับได้แก่¹⁰

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78-81.

1) Customs Act 1901

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐมีอำนาจยึดรายได้ที่มาจากภาษีขาเข้าที่ไม่ใช่ภาษีเงินได้ (ตามมาตรา 229 A) รวมทั้งให้อำนาจศาลในการสั่งปรับได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด (ตามมาตรา 243) อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง แต่อาจถือได้ว่าเป็นความผิดมูลฐานโดยอ้อม ทั้งนี้เพราะกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด เพียงแต่ให้อำนาจรัฐยึดทรัพย์สินและให้อำนาจศาลสั่งปรับเท่านั้น

2) Proceeds of Crime Act 1987

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งศาลสถิตยุติธรรมในการขอให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่กำลังจะกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรง (serious offence) ซึ่งได้แก่ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การฟอกเงินและการเลี่ยงภาษี หรือแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิดดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้โดยชัดแจ้ง แต่กฎหมายฉบับนี้ได้ยกตัวอย่างการกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรง (serious offence) ไว้ จึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดมูลฐานตามกฎหมายฉบับนี้คือการกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรงโดยเคลื่อนกลิ้งไปกับมาตรการการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น

3) Financial Transaction Report Act 1988

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า Cash Transaction Report Act 1988 (CTT Act) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1988 โดยมีวัตถุประสงค์และหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภทไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในรูปแบบที่เป็นเงินสดเท่านั้น และมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นเครื่องมือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่างๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรมเป็นต้น และได้เปลี่ยนชื่อจาก Cash Transaction Report Act 1988 (CTT Act) มาเป็น Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act) เนื่องจากมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศต่อหน่วยงานที่เรียกว่า “Australian Transaction Report and Analysis Centre (Austrac)” นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจรัฐในการสืบสวนเกี่ยวกับ

การทำธุรกรรมทางการเงินทั้งในและนอกประเทศทุกประเภทพร้อมกับช่วยรัฐในการสืบสวน สอบสวนโดยไม่มีภาระมุ่งเน้นหรือกำหนดความผิดมูลฐานในการกำหนดความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

4) Telecommunications Act 1991

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอหมายศาลเพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้เฉพาะในคดีที่สำคัญๆ เช่น คดีฆาตกรรม ยาเสพติด การลักพาตัว การหลบเลี่ยงภาษี serious fraud หรือ serious revenue เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบหาข้อมูลและป้องกัน พร้อมทั้งรับทราบข้อมูลที่จำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเช่นกัน

จากการศึกษากฎหมายทั้ง 4 ฉบับของประเทศออสเตรเลียดังกล่าวพบว่ากฎหมายของประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยมีได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้โดยตรงและชัดเจน ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยที่ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจนจำนวน 8 ความผิดมูลฐาน แต่มีข้อสังเกตว่ากฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นข้อหารุนแรง (serious offence) ไว้ เช่น การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การฟอกเงินและการเลี่ยงภาษี เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดไว้ในลักษณะครอบคลุมกว้างๆ เท่านั้น

4.6.3 ประเทศไต้หวัน

ประเทศไต้หวันมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือพระราชบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน (Money Laundering Control Act 1996) ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2539 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540 ได้บัญญัติไว้รวม 15 มาตรา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมการฟอกเงินและควบคุมปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง พร้อมทั้งได้กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญาไว้ ส่วนความผิดมูลฐานของการฟอกเงินนั้นจะเน้นอาชญากรรมที่ร้ายแรง ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 3 อันได้แก่ อาชญากรรมที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปีหรือมากกว่านั้น, อาชญากรรมที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของไต้หวัน, อาชญากรรมที่กำหนดในมาตรการเพื่อป้องกันการค้าทางเพศเด็กและวัยรุ่น, อาชญากรรมที่เป็นความผิดตามกฎหมายการควบคุมอาวุธปืน วัตถุระเบิด และอาวุธมีด,

อาชญากรรมที่เป็นความผิดตามกฎหมายเพื่อลงโทษการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี, อาชญากรรมที่ขัดต่อพระราชบัญญัติการควบคุมการซื้อขายหลักทรัพย์, อาชญากรรมที่เป็นความผิดตามกฎหมายธนาคาร, อาชญากรรมที่เป็นความผิดตามกฎหมายล้มละลาย รวมทั้งการผลิต การขนส่ง และการขายที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาททั้งภายในและนอกดินแดนของสาธารณรัฐจีน¹¹

จะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไต้หวันนั้นจะเน้นความผิดมูลฐานแบบกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจงเรื่องหนึ่งเรื่องใด มีลักษณะครอบคลุมความผิดทุกประเภทที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำเป็นเวลา 5 ปีหรือมากกว่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมความผิดที่เกิดขึ้นเพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งต่างจากการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยที่เจาะจงความผิดมูลฐานไว้เพียง 8 ความผิดมูลฐานเท่านั้น

4.6.4 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2 ฉบับคือ

1) Anti-Money Laundering Act 2001

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้มากกว่า 100 ฐานความผิดอันได้แก่ความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน, ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารและสถาบันการเงิน, ความผิดตามกฎหมายการพนัน, ความผิดตามกฎหมายเด็ก, ความผิดตามกฎหมายบริษัท, ความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์, ความผิดตามกฎหมายวัตถุประสงค์และอาวุธ, ความผิดตามกฎหมายศุลกากร, ความผิดตามกฎหมายยาเสพติด, ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับระเบิด, ความผิดตามกฎหมายอาวุธปืน, ความผิดตามกฎหมายอุตสาหกรรม, ความผิดตามกฎหมายประกันภัย, ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการลักพาตัว, ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา, ความผิดตามกฎหมายอาญา, ความผิดตามกฎหมายความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม¹² เป็นต้น นอกจากนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังมีบทลงโทษที่

¹¹ Money Laundering Control Act 1996, Section 3.

¹² Anti-Money Laundering Act 2001, Second Schedule.

รุนแรงและสนับสนุนอำนาจการทำงานของผู้เจ้าหน้าที่เพื่อปราบปรามการฟอกเงินอย่างกว้างขวาง โดยการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปค้นหรือจับกุมดำเนินคดีในที่เกิดเหตุได้โดยไม่ต้องอาศัยหมายค้น และเจ้าหน้าที่มีอำนาจฟังประจักษ์ที่รื้อฐานเพื่อเข้าไปหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ถ้าจำเป็น ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบังคับที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อประชาชนและขัดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการฟอกเงินในประเทศมาเลเซียเอง

2) Anti Money Laundering Bill 2001

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการฟอกเงินรวมทั้งสถาบันการเงินนอกระบบที่อยู่ภายใต้ Labuan Offshore Financial Service Authority Act 1996 และได้กำหนดฐานความผิดในการกระทำการฟอกเงินไว้กว่า 119 ฐานความผิด นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังได้ก่อตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่รับรายงานธุรกรรมทางการเงินหรือข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงินที่เรียกว่า Financial Intelligence Unit (FIU) และมีการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนในกรณีฐานฟอกเงินไว้อย่างกว้างขวาง โดยสามารถค้นหรือเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น มีการตั้งหน่วยงาน Labuan Offshore Financial Service Authority (LOFSA) ขึ้นเพื่อรับผิดชอบดูแลการทำงานของสถาบันการเงินนอกระบบที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลกโดยมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายควบคุมการดำเนินงานในสถาบันการเงินและมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบธุรกิจสถาบันการเงินที่จะเกิดขึ้นใหม่ เป็นหน่วยงานใช้บังคับกฎหมายและเป็นหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนด้วย

จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศมาเลเซีย นั้นได้กำหนดฐานความผิดไว้มากมาย รวมทั้งกำหนดแนวทางในการทำงานของผู้เจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้อย่างละเอียดและมีบทลงโทษการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่รุนแรง ซึ่งแตกต่างจากการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยที่กำหนดความผิดมูลฐานไว้เพียง 8 ฐานเท่านั้น

4.6.5 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Anti-Money Laundering Act of 2001) มีขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการ

ฟอกเงินในกิจการที่ผิดกฎหมายทุกชนิดและป้องกันมิให้มีการฟอกเงินในสถาบันการเงินในประเทศฟิลิปปินส์ กฎหมายฉบับนี้กำหนดฐานความผิดไว้ 14 ฐานความผิดคือ

1. ความผิดเกี่ยวกับการลักพาตัว
2. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ความผิดเกี่ยวกับการรับสินบน
4. ความผิดเกี่ยวกับการเรียกสินบน
5. ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์, ก่อรโชก
6. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
7. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด
8. ความผิดเกี่ยวกับ Qualified Theft
9. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
10. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนของผิดกฎหมาย
11. ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตภายใต้กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
12. ความผิดเกี่ยวกับสลัดอากาศ การวางเพลิง การฆาตกรรม
13. ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์
14. ความผิดรุนแรงที่มีบทลงโทษตามกฎหมายของต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้นส่วนใหญ่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฟิลิปปินส์และอาชญากรรมทางการเงิน โดยมีความผิดมูลฐาน 14 ฐานความผิดซึ่งมากกว่าประเทศไทยที่มีเพียง 8 ความผิดมูลฐานเท่านั้น ซึ่งความผิดมูลฐานที่เหมือนกันก็คือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

จากการศึกษาลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วนั้นอาจสรุปได้ว่าหลักในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่างๆ นั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก จะระบุฐานความผิดจำนวนมากลงในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา, ประเทศมาเลเซีย, ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นต้น

ประเภทที่สอง จะไม่ระบุฐานความผิดแต่จะระบุไว้กว้างๆ ครอบคลุมความผิดหลายประเภท เช่น ประเทศออสเตรเลีย, ประเทศไต้หวัน เป็นต้น

ส่วนในประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน 8 ความผิดมูลฐานดังที่ปรากฏในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

4.7 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

4.7.1 ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจถูกเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น อาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White-Collar-Crime) อาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crimes) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial Crimes) อาชญากรรมที่เกิดจากหน่วยงานทางธุรกิจเอกชน (Corporate Crime) องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) อาชญากรรมอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ (Occupational Crime) ซึ่งทั้งหมดล้วนมีความหมายทำนองเดียวกัน คือ การกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การเรียกอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้และครอบคลุมถึงการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจทั้งหมด Edwin H. Sutherland เป็นบุคคลแรกที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับ White-Collar-Crime หรืออาชญากรรมคอเชิ้ตขาว โดยได้ให้นิยามว่าเป็นความผิดที่กระทำลงโดยบุคคลที่มีผู้นับหน้าถือตา มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและได้อาศัยตำแหน่งหน้าที่การงานของเขาเหล่านั้นในการกระทำผิดและความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อวงการธุรกิจตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศ¹³

สำหรับในประเทศไทยได้มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ไว้หลายท่านด้วยกันดังนี้

รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้อธิบายความหมายของคำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ไว้ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความ

¹³วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), หน้า 5-6.

มั่นคงของประเทศโดยมิได้จำกัดเฉพาะความผิดตามกฎหมายอาญาเท่านั้น ผู้กระทำความผิดดังกล่าวมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพในทางสังคม มีตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีความรู้¹⁴

คณิน บุญสุวรรณ ได้อธิบายความหมายของคำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ไว้ว่าเป็น การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงหรือบ่อนทำลายเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะ การกระทำนั้นผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือไม่เจตนา ผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมาย มีกฎหมายหรือไม่ มีกฎหมายห้ามก็ตาม¹⁵

อภิชัย พันธเสน ได้อธิบายความหมายของคำว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ไว้ว่าเป็น ใครก็ตามที่พยายามแย่งยึดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยไม่ชอบธรรมเนื่องจากมีอำนาจมืด มีความฉลาด มีอำนาจทางเศรษฐกิจ มีพลังกำลัง หรือมีอิทธิพลทางกฎหมาย ทางทหาร ทางการเมืองเหนือกว่า ย่อมถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ก็เป็น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ¹⁶

จากความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กล่าวมาทั้งหมดผู้เขียนอาจสรุปได้ว่า “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” หมายถึง การกระทำผิดกฎหมายของบุคคลที่มีสถานภาพ อำนาจ หรืออิทธิพลในสังคมที่เป็นอันตรายต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชนในลักษณะของการ บ่อนทำลายเศรษฐกิจหรือการพัฒนาสังคมอันปรากฏอยู่ในรูปแบบต่างๆ

4.7.2 ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ลักษณะของการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจมิใช่เป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบหรือเป็นการละเมิดในทางแพ่งเท่านั้นแต่ยังเป็นความผิดในทางอาญาซึ่งเป็นการ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

¹⁵ คณิน บุญสุวรรณ, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นักบ่อนทำลายชาติที่แท้จริง, (เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 3.

¹⁶ อภิชัย พันธเสน, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ:อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย”, เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ:อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (27 มกราคม 2530), หน้า 20.

กระทำที่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้กระทำความผิดมีแรงจูงใจทางด้านผลประโยชน์และด้านการเงิน บางครั้งผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีฐานะที่ร่ำรวยและได้รับความไว้วางใจจากสังคม ความผิดทางเศรษฐกิจนี้มักทำลายความมั่นคงทางการเงินของบุคคลรวมทั้งทำลายเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้¹⁷

1. เป็นการกระทำผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนการกระทำผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมายซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว มีการจำแนกรูปแบบของการกระทำไปในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านที่เป็นการกระทำแบบลักลอบประกอบและการประกอบโดยเปิดเผยแต่ผิดกฎหมาย

2. มีวิธีปิดบังความผิดและพยายามทำลายหลักฐานเพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดตน ทั้งนี้ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะมีความซับซ้อนและมีการกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปใช้เวลานานพอสมควรจึงจะรู้ถึงความเสียหาย ทำให้การค้นหาหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์อันเป็นการเปิดโอกาสให้อาชญากรรมประเภทนี้สามารถปกปิด ทำลาย ซ่อนเร้นหลักฐานได้เป็นอย่างดี และด้วยอำนาจเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดอิทธิพลมีดีในการปิดปากพยาน ติดสินบนเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานของรัฐรวมทั้งการจ้างผู้อื่นให้รับสารภาพแทนได้ จึงยากที่จะทำลายได้ถึงแหล่งต้นตอที่แท้จริง

3. เนื่องจากพฤติกรรมการกระทำมีลักษณะที่ซ่อนเร้น แอบแฝง สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก บางครั้งผู้ถูกกระทำไม่ได้รู้สึกตัวว่าตัวเองกำลังถูกกระทำกว่าจะรู้ตัวก็ต่อเมื่อเกิดผลขึ้นแล้ว ประกอบกับไม่มีภาพพจน์ที่เขย่าขวัญประชาชน ไม่มีลักษณะสร้างความหวาดกลัว คุกคาม หรือข่มขวัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ถูกกระทำโดยตรง ทำให้ผู้เสียหายไม่รู้สึกตัวว่าตนได้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมแล้วแต่กลับคิดว่าเป็นการเสียเปรียบในเรื่องของธุรกิจการค้าปกติเท่านั้น ทศนคติ ค่านิยมของผู้ถูกกระทำจึงมีความรู้สึกต่อต้านไม่รุนแรงเทียบเท่าอาชญากรรมธรรมดาและไม่สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้พบเห็นในระยะแรก

4. ผู้กระทำความผิดมีความรู้ความชำนาญ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการมีการใช้เครื่องมือเข้าช่วยเช่นคอมพิวเตอร์หรือเอกสารทางการค้า ประกอบกับมี

¹⁷ สิทธี จิรโรจน์, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย”, เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (27 มกราคม 2530), หน้า 7.

การเตรียมวางแผนอย่างดี การกระทำผิดจะดำเนินการกันอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลวางแผนและจัดการเรื่องอื่นไว้พร้อมสรรพจึงยากต่อการสืบสวนสอบสวน จับกุม และพิพากษาคดี

5. มักกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพหรือบารมีในสังคมโดยเฉพาะผู้ทรงอิทธิพลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือผู้มีอำนาจกฎหมายอยู่ในมือ เป็นผู้มีบุคลิกดี มีภูมิหลังที่ดี เฉลียวฉลาดและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

6. การประกอบความผิดทางเศรษฐกิจยากที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเพียงคนเดียวจึงมักจะทำดำเนินการโดยหลายคนหลายกลุ่ม รวมทั้งมีประชาชนเข้าร่วมด้วยทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวจนเชื่อมโยงเป็นขบวนการในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะรวมกันเป็นองค์กรอาชญากรรมและขยายตัวออกเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป

7. มีลักษณะเป็นอันตรายต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีเป็นจำนวนมาก และนอกจากจะมีลักษณะของการทำร้ายมหาชนแล้วอาจกล่าวได้ว่ารัฐก็นับได้ว่าเป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน เพราะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งบางลักษณะมีผลส่งไปถึงการทำลายศีลธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาติด้วย

ดังนั้นผู้เขียนอาจสรุปได้ว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นมักมีลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่รุนแรง ไม่ใช่กำลังทำร้าย ไม่ใช่อาวุธ แต่เป็นการละเมิดต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมายทั้งโดยตรงและโดยปริยายไม่ว่าจะเป็นการทำให้บิดเบือนไปซึ่งมูลค่าของทรัพย์สิน การฉ้อโกง หลอกลวง ต้มตุ๋น การปลอมแปลง ปกปิด ซ่อนเร้น หรือการใช้อุบายที่ผิดกฎหมาย ซึ่งกว่าเหยื่ออาชญากรรมจะรู้ผลของการกระทำนั้นต้องใช้เวลา นาน นอกจากนี้จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีเป็นจำนวนมาก ความเสียหายมีวงเงินสูง และมักเป็นการกระทำผิดในรูปของกลุ่ม องค์กร หรือขบวนการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม

4.7.3 ความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดากับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากอาชญากรรมธรรมดาสามารถเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันได้ดังนี้¹⁸

¹⁸ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), หน้า14-15.

อาชญากรรมธรรมดา	อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
1.เกิดขึ้นโดยอาศัยช่องว่างและโอกาสในการกระทำผิดโดยทั่วไป	1.เกิดขึ้นโดยอาศัยช่องว่างทางความรู้ในวิชาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่
2.ผลการกระทำจะปรากฏในระยะเวลาอันสั้น ผู้เสียหายจะรู้ตัวรวดเร็วและเกิดผลโดยตรงต่อผู้เสียหาย	2.กว่าจะรู้ผลของการกระทำต้องใช้เวลา นานกว่าและอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก
3.พยานยืนยันการกระทำผิดอย่างชัดเจนได้	3.ความชัดเจนของพยานหลักฐานหาได้ยาก อาจต้องประสบปัญหาในระเบียบปฏิบัติ
4.มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ถูกรกระทำรวมถึงประชาชนผู้ได้ทราบเหตุการณ์	4.อาจไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมต่อบุคคลหรือประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องจากผลเสียหายที่เกิดขึ้น
5.ทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายอยู่ในวงเงินไม่สูง และการประกอบอาชญากรรมโดยทั่วไปเป็นการกระทำโดยเฉพาะบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้	5.ทรัพย์สินเสียหายหรือประทุษร้ายมีวงเงินสูง และมักจะมีการกระทำผิดในรูปขบวนการหรือองค์กรหรือกลุ่ม
6.มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชนในวงจำกัด	6.มีผลกระทบต่อประชาชนและเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศเป็นส่วนรวม

4.7.4 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศกับการฟอกเงิน

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 และอาจมีความผิดฐานฉ้อโกงหรือฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา

2.มีผู้กระทำความผิดร่วมกันหลายคนและกระทำกันเป็นขบวนการตั้งแต่สายหรือนายหน้าจัดหางาน บริษัทจัดหางานทั้งที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานตามกฎหมายและไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่ทุจริตอาจเป็นผู้เข้าร่วมในการกระทำความผิดด้วย

3.ผู้กระทำความผิดมีความรู้ความชำนาญและเกี่ยวข้องกับธุรกิจจัดหางานเป็นอย่างดี มีการวางแผนในการดำเนินงานและมีกระบวนการที่ซับซ้อน จึงเป็นการยากต่อเจ้าหน้าที่ในการ

พิสูจน์ถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดและเป็นการยากต่อการสืบสวนสอบสวน จับกุม และการดำเนินคดีในชั้นศาล

4. ผู้กระทำความผิดมีวิธีปกปิดความผิดและทำลายหลักฐานเพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดตน เช่น ให้คนหางานจ่ายเงินสดไม่ให้โอนเงินผ่านธนาคาร หรือออกไปรับเงินให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นต้น

5. พฤติกรรมการกระทำมีลักษณะซ่อนเร้น แอบแฝง สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก ประกอบกับการกระทำไม่มีภาพพจน์ที่สะท้อนขวัญประชาชนเช่นอาชญากรรมธรรมดา ทำให้คนหางานผู้ถูกหลอกลวงไม่รู้สึกรู้ว่าตนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

6. ผู้กระทำความผิดมักกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพหรือบารมีในสังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู นายทุนเงินกู้ หัวหน้าแผนของนักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ลูกจ้างหรือผู้บริหารของบริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานถูกต้องตามกฎหมายหรือบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่ทุจริตด้วย

7. ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีทำให้สามารถติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนไปจนถึงนักการเมืองบางคนได้ทั้งนี้เพื่อให้ช่วยเหลือทางด้านกฎหมายโดยการตีความกฎหมายให้เป็นคุณแก่บุคคลเหล่านั้น ตลอดจนสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ทำให้กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้

8. การกระทำความผิดนี้มีลักษณะเป็นอันตรายต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน จะเห็นได้ว่าจำนวนคนหางานที่ถูกหลอกลวงแต่ละครั้งมีจำนวนมากและรัฐก็เป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน เพราะการหลอกลวงคนหางานเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาด้วย

จะเห็นได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนจำนวนมหาศาล หากผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวมาโอนหรือเปลี่ยนสภาพเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาหรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินและหากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีลักษณะเข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 3(3) ผู้กระทำความผิดดังกล่าวย่อมมีความผิดฐาน

พอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 5 ประกอบ มาตรา 3(3) แต่ด้วยรูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ หลากหลายนั้นบางครั้งอาจไม่เข้าลักษณะองค์ประกอบความผิดฐานข้อโกงประชาชนตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 เพราะมิได้กระทำการด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อ ประชาชนหรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชนทั่วไปทราบ แต่อาจเป็นการ กระทำความผิดฐานข้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 หรือเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ซึ่งความผิดดังกล่าวมิได้บัญญัติไว้ให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการพอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 3 ดังนั้นแม้หากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง การกระทำความผิดดังกล่าวไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาหรือกระทำ ด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การ โอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการพอกเงินก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวไม่ถือว่ามี ความผิดฐานพอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 5 เพราะมิได้มีการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่ได้ บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ดังนั้นจึงไม่อาจนำเอามาตรการต่างๆ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการพอกเงินที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวได้

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้เพียง 8 ฐานความผิดเท่านั้น จึงทำ ให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ กฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป ทั้งนี้เพราะอาชญากร ที่กระทำความผิดนอกเหนือจาก 8 ความผิดมูลฐาน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางาน เพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นต้น ยังอาจสามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการ กระทำความผิดมาสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานอื่นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการพอกเงินได้อีก ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการเพิ่มมาตรการในการตัดวงจรการ ประกอบอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยการเพิ่มฐานความผิดให้มากขึ้นเพื่อให้ ครอบคลุมการกระทำความผิดให้ครบทุกประเภทความผิด ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคน หางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ถือเป็นความผิดหนึ่งที่เราพบเห็นได้บ่อยในสังคม ปัจจุบันและเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่าง

มากตลอดจนก่อให้เกิดผลตอบแทนจำนวนมหาศาล ซึ่งหากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาหรือกระทำได้ด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันย่อมไม่สามารถเอาผิดกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินดังกล่าวได้ และไม่สามารถนำเอามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับความผิดดังกล่าวได้ เนื่องจากความผิดดังกล่าวไม่ใช่ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 ซึ่งทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นปัญหาที่สำคัญและพบเห็นได้บ่อยในสังคมปัจจุบัน ฉะนั้นจึงควรศึกษาถึงหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 อย่างละเอียดเพื่อนำเอามาตรการต่างๆ ของกฎหมายดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ รวมทั้งป้องกันมิให้มีการฟอกเงินจากรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อไป

4.8 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดมูลฐานกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานและลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและของต่างประเทศแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการกำหนดความผิดมูลฐานเป็นการกำหนดเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดอาญาฐานต่างๆ ที่กำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐาน เพราะถ้าหากมีการกระทำความผิดไม่ว่าความผิดนั้นจะมีความสำคัญหรือมีความร้ายแรงเพียงใดก็ตามแต่ถ้ามิใช่ความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วก็ไม่สามารถนำเอามาตรการทางอาญาหรือมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับได้

จากการศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศในบทที่ 2 นั้นพบว่าปัจจุบันพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีรูปแบบและวิธีการที่สลับซับซ้อนขึ้น โดยมีผู้ร่วมกันกระทำความผิดเป็นขบวนการ มีวิธีการปกปิดและทำลายพยานหลักฐานที่ดีและจากการศึกษาถึงสถิติการรับเรื่องร้องทุกข์นั้นจะเห็นได้ว่าจำนวนคนหางานที่ถูกหลอกลวงในแต่ละครั้งตลอดจนจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นมีวงเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนำเอากลับมาใช้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไปย่อมก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

แม้ว่าปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ที่ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานอยู่แล้วก็ตามแต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้ อีกทั้งแม้กฎหมายดังกล่าวจะมีโทษทางอาญาคือโทษจำคุกหรือโทษปรับรวมทั้งมีการลงโทษทางทะเบียนก็ตาม แต่โทษดังกล่าวไม่สามารถจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศซึ่งถูกโอนหรือแปรสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินได้ เพราะทรัพย์สินเหล่านั้นมิใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดอีกต่อไป จึงไม่สามารถนำเอาโทษปรับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเอารายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไปและก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

อีกทั้งความผิดฐานขโมยแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 สำคัญของมาตรานี้คือผู้กระทำความผิดต้องการได้แรงงานของบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างหรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกัน ดังนั้นหากมีแค่เจตนาหลอกลวงบุคคลอื่นเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้น ไม่ได้หลอกให้ทำงานแล้วจะไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างหรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกัน ย่อมไม่ใช่การกระทำเพื่อประสงค์ต่อผลตามมาตรา 344 จึงไม่มีความผิดฐานขโมยแรงงานและไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344

นอกจากนี้แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ใช้บังคับแล้วก็ตามแต่เนื่องจากความผิดมูลฐานที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีเพียง 8 ฐานความผิดเท่านั้นซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้บังคับได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากยังมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานอื่นๆ เป็นจำนวนมากที่ยังสามารถนำเอามาสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อีก และแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3(3) จะบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งก็ตาม แต่เนื่องจากความผิดมูลฐานดังกล่าวครอบคลุมแค่ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 343 เพียงมาตราเดียว ในขณะที่การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นมีรูปแบบและวิธีการในการหลอกลวงที่หลากหลายกว่า อีกทั้งความผิดฐานซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุมไปถึงความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงทำให้ไม่สามารถที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ได้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเพิ่มเติมฐานความผิดในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อเป็นการเพิ่มมาตรการในการตัดวงจรการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้หมดไปและทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปให้มากที่สุด อีกทั้งการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เสริมควบคู่กับมาตรการตามพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน

พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 จะทำให้การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังช่วยยับยั้งมิให้มีการฟอกเงินจากรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวอีกด้วย

4.9 หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 และการนำมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีกระทำความผิดกันเป็นขบวน โดยมีรูปแบบและวิธีในการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนยากต่อการสืบสวนสอบสวนและจับกุม และยังส่งผลกระทบต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน ตลอดจนบ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศและทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ตลอดจนประมวลกฎหมายอาญาก็ยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงนำมาซึ่งแนวความคิดในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่งที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและถือได้ว่าเป็นวิธีทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยยับยั้งการฟอกเงินจากรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอีกด้วย

ส่วนหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 สามารถสรุปได้ดังนี้

4.9.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

เป็นการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการใดๆ กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

มูลฐานโดยการโอน รับโอน เปลี่ยนสภาพ หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทั้งนี้เนื่องจากข้อกำหนดและบทลงโทษตามกฎหมายอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไม่สามารถที่จะเอาผิดและลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ได้ ประกอบกับเป็นลักษณะของฐานความผิดที่สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนา 1988 (Vienna Convention 1988) ที่ให้ประเทศภาคีกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายแต่ละประเทศ¹⁹

สำหรับประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 5 ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินไว้ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าลักษณะความผิดฐานฟอกเงินนั้นต้องประกอบด้วย

1. ความผิดฐานฟอกเงินจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดแล้วมีการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ดังนั้นหากการกระทำใดแม้จะมีลักษณะอันเป็นการฟอกเงินแต่หากไม่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือ

¹⁹ สีนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542(กรุงเทพมหานคร:ส.เอเชีย เพลส,2542), หน้า 95.

ไม่ใช่เป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานแล้วก็ไม่มีความผิดฐานพอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้

2. ผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินต้องมีเจตนาหรือต้องรู้หรือควรจะรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กล่าวคือ

- รู้ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

- รู้ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินข้างต้น

- รู้ว่าเป็นดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินทั้งที่ได้มาจากการกระทำความผิดและที่ได้จำหน่ายจ่ายโอนไปดังที่กล่าวมาทั้งหมด

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 60 ได้บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานพอกเงินต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท หากเป็นการกระทำความผิดโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลดังกล่าวนั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 61

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดฐานพอกเงินและบทลงโทษทางอาญา ซึ่งหากความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงินพ.ศ.2542 แล้ว ผู้ใดที่กระทำการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ตามลักษณะต่างๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วนั้นย่อมถือได้ว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานพอกเงิน ต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 60 หรือ มาตรา 61 แล้วแต่กรณี

4.9.2 ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแม้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร

การฟอกเงินนั้นมักมีการยักย้ายถ่ายโอนเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อปิดบังอำพรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ประกอบกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นมักกระทำในรูปขององค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายโยงใยทั่วโลกและมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกระทำความผิดทำให้อาชญากรสามารถฟอกเงินโดยใช้วิธีการต่างๆ ได้หลายรูปแบบยากแก่การตรวจสอบ จับกุม และปราบปราม โดยเฉพาะการกระทำการข้ามอาณาเขตรัฐ เช่น การโอนเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 6 เป็นบทบัญญัติขยายเขตอำนาจศาล²⁰ เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่แม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรแต่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การนำเอาหลักการของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 10 มาใช้บังคับโดยอนุโลมนั้นก็คือหากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นนอกประเทศไทยและมีการดำเนินคดีลงโทษกับผู้กระทำความผิดนั้นโดยมีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้นหรือศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก หรือถ้าหากผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตาม

²⁰ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร:วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2542), หน้า 93-94.

คำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วแต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่พอกเงินในต่างประเทศแม้จะไม่ได้กระทำความผิดมูลฐานแต่ได้กระทำกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานก็อาจต้องรับโทษในประเทศไทยได้ กล่าวคือ

1. ถ้าผู้ที่กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

เช่น นาย ก. เป็นบุคคลสัญชาติไทยนำเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดของนาย ข. ในต่างประเทศ ไปซื้อที่ดินในต่างประเทศเพื่อเป็นการซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินดังกล่าว อันเป็นการกระทำความผิดฐานพอกเงิน นาย ก. จะต้องได้รับโทษในราชอาณาจักรไทย

2. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย

เช่น นาย A. ซึ่งเป็นคนสัญชาติอื่น โอนเงินที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติดของผู้อื่นจากต่างประเทศมาให้ นาย ข. ในประเทศไทย

3. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมิได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

เช่น นาย A. เป็นคนสัญชาติอื่น กระทำความผิดฐานพอกเงินตามกฎหมายของประเทศนั้น ได้เดินทางหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย และประเทศนั้นๆ ไม่ได้ร้องขอให้ประเทศไทยส่งตัว นาย A. ข้ามแดนไปดำเนินคดี ในกรณีดังกล่าว นาย A. อาจถูกจับกุมและดำเนินคดีในข้อหาพอกเงินในประเทศไทยได้

ดังนั้นหากความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ผู้ใดที่กระทำการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ตามลักษณะต่างๆ อันเป็นการพอกเงินดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้นต้อง

รับโทษในราชอาณาจักรตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

4.9.3 การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ด้วยรูปแบบและวิธีการฟอกเงินที่สลับซับซ้อนขึ้นเพื่อหลบเลี่ยงจากการตรวจสอบและการจับกุมโดยการแบ่งหน้าที่กันระหว่างผู้รับประโยชน์หรือการประสานงานกับบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นอาจเกี่ยวข้องกับบุคคลมากกว่าหนึ่งคน จึงมีการกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือทำการสมคบกันเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 7 กำหนดบทลงโทษผู้สนับสนุนการกระทำความผิดหรือผู้ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดไม่ว่าก่อนหรือขณะกระทำความผิด หรือจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อบริการให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้ต้องรับโทษเช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิด อันถือได้ว่าเป็นบทลงโทษที่หนักพอสมควรเนื่องจากความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดที่ต่อเนื่องกับความผิดอาญาร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสูง การสนับสนุนการช่วยเหลือ ให้มีการฟอกเงินจึงมีความหมายเท่ากับการส่งเสริมการกระทำความผิดมูลฐานซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมนั่นเอง จึงสมควรกำหนดโทษไว้สูงกว่าการสนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 ที่ให้รับโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

อย่างไรก็ตามในวรรคท้ายของมาตรา 7 ได้บัญญัติเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในกรณีบุคคลซึ่งจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินอาจต้องมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิด การที่กฎหมายกำหนดบทผ่อนปรนไว้ให้เช่นนี้ก็ด้วยเหตุผลในด้านทางศีลธรรม วัฒนธรรม หรือความสัมพันธ์ทางสายโลหิต

สำหรับการพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 8 กำหนดบทลงโทษผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ให้ต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากความผิดฐานฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศชาติอย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดอาชญากรรมอื่นๆ ตามมาได้อีก ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มีโทษสูงกว่าการพยายามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 ที่ให้รับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในส่วนของ การสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น คือ การคบคิดและตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นถือเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งต่างหากจากความผิดฐานฟอกเงินโดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันเกิดขึ้นเสียก่อน หรือแม้จะไม่มีมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้คบคิดกันเลยกฎหมายก็ลงโทษผู้สมคบกันเช่นนี้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากความผิดฐานสมคบนี้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดหรือผู้ที่เป็นตัวการ นายทุน มาดำเนินคดีและลงโทษ เพราะในทางปฏิบัติผู้ที่อยู่เบื้องหลังของผู้กระทำความผิดจะไม่มีพยานหลักฐานเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินแต่จะมีการกระทำในชั้นสมคบหรือวางแผนดำเนินการ จึงเป็นการยากที่บุคคลเหล่านี้จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ความผิดฐานสมคบนี้จึงเป็นมาตรการที่ช่วยให้สืบสาวไปถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด ตัวการ นายทุนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ สำหรับผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 9 บัญญัติให้ต้องระวางโทษผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นคงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

ดังนั้นหากความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตาม พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ผู้ใดที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิด หรือสมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงาน ในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 7, มาตรา 8 หรือมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วแต่กรณี

4.9.4 การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มี ตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ให้ความสำคัญกับการ ลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือหน้าที่ในการยุติธรรม หรือมีหน้าที่ตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยบัญญัติให้ต้องรับโทษหนักขึ้นหาก กระทำความผิดฐานฟอกเงินและความผิดที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบุคคลดังกล่าวสามารถใช้อำนาจ หน้าที่หรืออิทธิพลของตำแหน่งหน้าที่ในการช่วยให้การกระทำความผิดราบรื่น สะดวกและง่ายยิ่ง ขึ้นกว่าบุคคลธรรมดากระทำความผิดและยังเป็นการสร้างความเสียหายต่อวงการราชการหรือต่อ กระบวนการยุติธรรมอย่างร้ายแรงอีกด้วย

ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้บริหารขององค์กรหรือสถาบัน เช่น เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการ หรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ สามารถใช้อำนาจหน้าที่ หรืออิทธิพลของตำแหน่งในการสนับสนุนการกระทำความผิดให้ราบรื่นและสะดวกยิ่งกว่าบุคคล ธรรมดา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 10 จึงกำหนดโทษ

หนักเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นถ้าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินเสียเอง นอกจากนี้ยังกำหนดให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุกรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้หากกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 12 กำหนดให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุกรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นเมื่อเป็นเจ้าพนักงานและมีหน้าที่ในการตรวจสอบตุกรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดถ้าได้กระทำความผิดเสียเองแล้วจึงควรได้รับโทษมากกว่าบุคคลผู้มีตำแหน่งหน้าที่หรือบุคคลที่กระทำความผิดโดยทั่วไป นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 11 ยังบัญญัติว่า กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุกรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติให้ต้องรับโทษหนักเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแก่กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุกรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ในกรณีที่เป็นความผิดซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ดังนั้นหากความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้ว หากเจ้าพนักงานหรือข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดที่เกี่ยวข้องอันเกิดจากความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10 หรือมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วแต่กรณี

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ามาตรการด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้นมีโทษที่รุนแรงและหนักกว่าโทษทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 และยังเป็นมาตรการที่ขยายขอบเขตในการลงโทษทางอาญาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งความรุนแรงของโทษที่มากกว่ายังสามารถช่วยข่มขู่ผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวมิกล้าที่จะกระทำความผิดได้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่อยู่ในรูปของขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรมซึ่งหากใช้เฉพาะหลักการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ก็จะไม่สามารถเอาผิดกับบุคคลผู้ที่สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศซึ่งอาจจะเป็นสายหรือนายหน้าจัดหางานบริษัทจัดหางานทั้งที่ได้รับอนุญาตให้จัดหางานถูกต้องตามกฎหมายหรือบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่ทุจริตได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามาตรการด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นมาตรการที่สามารถนำมาช่วยป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ทั้งในด้านการข่มขู่และยับยั้งการกระทำความผิดและเป็นการป้องกันการฟอกเงินอันเกิดจากรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศด้วย

นอกจากมาตรการทางอาญาที่ลงโทษตามความผิดฐานฟอกเงินแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการด้านการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่งไว้ด้วย คือ

4.9.5 มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้มีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวขึ้นไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป โดยกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 – มาตรา 59 โดยกำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว รวมทั้งการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ดังนี้

4.9.5.1 การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว คณะกรรมการธุรกรรม จะทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่รายงานมานั้นและหากคณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปก่อนได้ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง, วรรคสอง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณีได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้แล้ว ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินก็ยังสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 48 วรรคสี่

4.9.5.2 การขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มีการนำเอามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้ คือ มาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง (civil forfeiture measure) โดยบัญญัติให้ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันได้แก่

- เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน
- เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินข้างต้น

- ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินทั้งที่ได้มาจากการกระทำความผิดและที่ได้จากการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินไปตั้งที่กล่าวมาทั้งหมด

ตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินที่กล่าวมานั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม ซึ่งถือเป็นมาตรการทางแพ่งที่เน้นตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นหลักโดยไม่คำนึงว่าจะมีการโอนหรือแปรสภาพทรัพย์สินกันต่อไปที่ทอดก็ตาม หากศาลเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้แม้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกตัดสินลงโทษในคดีอาญาก็ตาม นอกจากนี้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินในทางแพ่งโดยการขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้นมิได้ถือว่าเป็นโทษริบทรัพย์สินทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด เพราะหากใช้หลักเกณฑ์ในการริบทรัพย์สินทางอาญามาดำเนินการอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เพราะโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำความผิดและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดจนศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่ากระทำความผิดจึงจะลงโทษริบทรัพย์สินได้ ซึ่งเป็นการยากที่จะให้โจทก์พิสูจน์ได้เช่นนั้นในคดีฟอกเงินเพราะการกระทำความผิดมีลักษณะซับซ้อนขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทำให้แทบจะไม่มีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเหลืออยู่เลย ดังนั้นในการชี้แจงนำพยานจึงเป็นไปตามวิธีพิจารณาความแพ่งทั่วไปโดยไม่ต้องพิสูจน์พยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัย (prove beyond reasonable doubt) เหมือนในคดีอาญาและผลกระทบบทการพิสูจน์ถึงที่ไปที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นหน้าที่ของเจ้าของทรัพย์สินแทน

ดังนั้นมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่งจึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่อิสระจากการดำเนินคดีอาญากับบุคคล ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิดแต่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็อาจตกเป็นของแผ่นดินได้ถ้าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีแต่ไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่ไปที่มาของทรัพย์สินได้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 49 วรรคแรกวางหลักว่า

มาตรา 49 ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

จะเห็นได้ว่าการที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินอาจมีได้ 2 กรณี²¹ คือ

กรณีที่หนึ่ง ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบวันตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง กรณีนี้ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในกำหนดเวลาที่ยึดหรืออายัดไว้

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมไม่ได้สั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง และจากการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม การตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป การยื่นคำร้องของพนักงานอัยการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินในกรณีนี้จึงเป็นกรณีที่ไม่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง นอกจากนี้มาตรา 49 วรรคท้าย ยังบัญญัติถึงการดำเนินการเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายไว้ด้วยว่า ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้

²¹ สีนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542(กรุงเทพมหานคร:ส.เอเชีย เพลส,2542), หน้า 153-154.

เสียหายก่อน ดังนั้นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตามมาตรา 49 วรรคท้ายนี้ เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 วรรคแรกและศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลตามมาตรา 49 วรรคห้าแล้ว ถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน 8 ประเภทตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

ในกรณีก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินอาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ หรือก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินอาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าศาลทำการไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ศาลจะมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตามหากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อนให้สันนิษฐานไว้

ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้นโดยศาลได้สอบสวนแล้วเห็นว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตกเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ศาลจะสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี โดยคำร้องดังกล่าวนี้จะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุดและผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น ทั้งนี้ก่อนศาลมีคำสั่งคืนทรัพย์สินให้กับเจ้าของหรือผู้รับโอนหรือคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ศาลจะแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าวและให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 แล้วและหากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีกก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้น ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดหรือการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้นเป็นมาตรการทางแพ่งที่เน้นตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นหลักโดยไม่คำนึงว่าจะมีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินนั้นไปกี่ครั้งและไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถใช้สกัดกั้นมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วนำกลับมาเป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ ต่อไป ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

นั้นเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมหาศาลแก่ผู้กระทำผิดซึ่งหากมีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไปผ่านกระบวนการฟอกเงินโดยมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปหลายๆ ทอด กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 หรือประมวลกฎหมายอาญาเองก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินดังกล่าวแล้วได้เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดแล้ว ดังนั้นจึงควรกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ทั้งนี้เพื่อจะได้นำเอามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เพื่อเป็นการตัดวงจรทางเศรษฐกิจของอาชญากรเพื่อไม่ให้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปหาประโยชน์หรือใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป

4.10 การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542

การดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามรวมทั้งการยับยั้งการฟอกเงินจากรายได้ที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้นต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในลักษณะที่ต้องประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544 ขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานตามกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ มีความสะดวกรวดเร็ว มีความเข้าใจร่วมกันและร่วมมือประสานงานกันในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยหลักการสำคัญของระเบียบดังกล่าว คือ

ข้อ 4 ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ ด้วยแล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรับรายงานสำนักงานตามแบบทำระเบียบนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดหรือหน่วยงานใดได้ทำการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งอยู่แล้วก็ให้ถือปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

นอกจากการรายงานตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนแจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอีกก็ได้

ลักษณะคดีที่ต้องรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ทำขึ้นตามข้อ 16 แห่งระเบียบนี้

ข้อ 16 ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เลขาธิการ ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ อาจทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติการดังกล่าว ข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้นเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 25(6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ประกอบกับข้อ 16 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.) จึงได้กำหนดข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544 ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2544) ไว้เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ โดยกำหนดประเภทลักษณะคดีที่ต้องรายงานหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายอันพึงมีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544 รวมทั้ง

หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของหน่วยงานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไว้

ดังนั้นหากมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่าง ประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมการจัดหางาน ควรมีการทำบันทึกข้อ ตกลงระหว่างกรมการจัดหางานกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความ ร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมการจัดหางานขึ้นเพื่อร่วมมือกันสนับสนุนการ ปฏิบัติงานของกรมการจัดหางานในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหา งานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้ลดน้อยลงเพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมและ ประเทศชาติและเพื่อให้การปฏิบัติงานของทั้งสองหน่วยงานเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดร่วมกัน เพื่อสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหา งานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้โดยมี เป้าหมายเพื่อให้มีความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคน หางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศระหว่างกรมการจัดหางานและสำนักงาน ปปง. อย่างจริงจัง และเพื่อให้มีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานใน ต่างประเทศโดยเร็วในกรณีที่กรมการจัดหางานซึ่งมีความผิดแล้วโดยใช้มาตรการทางอาญาและ มาตรการทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิด

4.11 ผลกระทบของการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่าง ประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน

การนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราช บัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยการ กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายๆ ด้านกล่าวคือ

4.11.1 ผลกระทบด้านดี

(1) ทำให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนโยบายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างจริงจัง ซึ่งนำมาซึ่งความร่วมมือและความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งยังเป็นที่ยอมรับของอารยะประเทศด้วย

(2) เป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านการเมืองและการปกครองของประเทศเนื่องจากมาตรการต่างๆ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำให้การประกอบอาชญากรรมลดลง

(3) มาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นเป็นการช่วยลดเงินหมุนเวียนที่จะนำไปใช้เงินทุนในการประกอบอาชญากรรมหรือการดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมายให้ลดน้อยลงได้

(4) เมื่ออาชญากรรมถูกปราบปรามจะส่งผลดีต่อนักลงทุนเพราะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการตัดสินใจในการลงทุนในประเทศไทยและเป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ระบบทางการเงินของประเทศด้วย

(5) มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินช่วยส่งเสริมการปราบปรามการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

(6) สามารถดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเนื่องจากมาตรการทางด้านทรัพย์สินของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการที่ช่วยแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันที่พบบัญญัติของกฎหมายอื่นไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นๆ ได้

(7) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกฎหมายที่เสริมมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการประกอบอาชญากรรมต่างๆ ของกฎหมายอื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(8) มีการใช้มาตรการทางแพ่งดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจึงทำให้การกำหนดภาระการพิสูจน์การได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตกเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียตลอดจนผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินซึ่งทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน

(9) ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นเพราะอาชญากรรมขาดเงินหมุนเวียนที่จะนำไปประกอบอาชญากรรมอื่นๆ ต่อไปและขาดเงินที่จะนำมาบริหารองค์กรทำให้เครือข่ายการประกอบอาชญากรรมลดน้อยลง

(10) การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะช่วยลดปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศและลดความเสียหายที่มีต่อคนหางาน ผู้ถูกหลอกลวงได้มากขึ้น

(11) มาตรการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถตัดวงจรการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ ที่กระทำในรูปของขบวนการองค์กรอาชญากรรมได้และสามารถจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.11.2 ผลกระทบด้านเสีย

(1) เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่และค่าใช้จ่ายในแต่ละส่วนของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เสียผลประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะทำการต่อต้านและไม่ปฏิบัติตามกฎหมายรวมทั้งหาวิธีหลบเลี่ยงหรือหาช่องว่างของกฎหมายเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์เช่นเดิม

(3) หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อมหรือขาดการประสานงานที่ดีแล้วนั้นจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการมุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานนั้นมีทั้งผลกระทบด้านดีและผลกระทบด้านเสีย หากแต่ผลกระทบด้านเสียที่อาจเกิดขึ้นนั้นสามารถป้องกันได้โดยการออกกฎหมายและระเบียบในการปฏิบัติให้ชัดเจนและรัดกุมก็จะไม่ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด ดังนั้นการนำเอามาตรการทางอาญาและมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครอง

คนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 จึงเป็นการขยายขอบเขตของกฎหมายให้ครอบคลุมไปถึงการกระทำความผิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและสามารถช่วยตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและยังเป็นการจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อมิให้มีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวมาโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นและเพื่อมิให้มีการนำเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินนั้นกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ อีก ซึ่งถือเป็นการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างสมบูรณ์แบบและเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่วางไว้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาพบว่าสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบันมีการพัฒนาสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบ เทคนิค วิธีการ และความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมที่เคยมีขอบเขตของการกระทำความผิดภายในประเทศได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมระหว่างประเทศที่เรียกว่าอาชญากรรมข้ามชาติและมีวัตถุประสงค์หลักคือการมุ่งต่อผลตอบแทน จำนวนมหาศาล ซึ่งผลตอบแทนจำนวนมหาศาลเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กร อาชญากรรมดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดไป โอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินเพื่อให้ดูว่าเงินหรือทรัพย์สิน เหล่านั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วนำไปใช้ประโยชน์เป็นทุนในการกระทำผิดต่อไป จึง ก่อให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม และเนื่องจาก ประมวลกฎหมายอาญามีขอบเขตการบังคับใช้ที่จำกัดไม่สามารถดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำผิดซึ่งถูกโอนหรือเปลี่ยนสภาพไปแล้ว รวมทั้งไม่มีบทลงโทษแก่ผู้กระทำ การโอนหรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดอันมีลักษณะเป็นการ ฟอกเงินซึ่งทำให้การปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพและทำให้ผู้กระทำผิดหลุด พ้นจากการถูกดำเนินคดีไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งตัดวงจรอาชญากรรม และมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดมูลฐานให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้น ไป โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีทั้งมาตรการทางอาญาที่ลงโทษจำคุกหรือปรับแก่ผู้กระทำความ ผิดฐานฟอกเงินทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักร มีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งในอดีตไม่ สามารถนำตัวบุคคลดังกล่าวมาลงโทษได้หรือลงโทษได้แต่สถานเบา นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้ มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการ ยุติธรรมหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งมีมาตรการ ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดในทางแพ่งซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการริบ ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาเพราะแม้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกตัดสินลงโทษในคดี อาญาหรือแม้ทรัพย์สินนั้นจะถูกโอนเปลี่ยนสภาพไปที่ทอดก็ตามก็ยังสามารถดำเนินการกับ

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานได้ โดยผลัการะการพิสูจน์ถึงที่ไปที่มาของทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินเพื่อพิสูจน์ว่าได้มาโดยสุจริต

ส่วนการที่จะนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึงก็คือความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นครอบคลุมถึงการกระทำความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเพียงใด และจากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและของต่างประเทศพบว่าการที่รัฐหนึ่งๆ จะบัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีจำนวนฐานความผิดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาชญากรรมนั้นๆ ว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ทั้งหมด แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐานของแต่ละประเทศนั้นจะมีความคล้ายคลึงกันคือกำหนดให้ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรม, ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง, ความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งหากความผิดต่างๆ ที่ได้กระทำลงนั้นแม้จะเป็นความผิดที่สำคัญและร้ายแรงเพียงใดแต่ถ้าไม่ใช่ความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วก็ไม่สามารถนำเอามาตรการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ ซึ่งความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยในปัจจุบันมีเพียง 8 ฐานความผิดเท่านั้น ยังมีการกระทำความผิดฐานอื่นอีกเป็นจำนวนมากที่อาจสามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมาสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อีก จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป

จากการศึกษาพบว่าการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่น่าวันยิ่งที่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบต่อ

ความมั่นคงของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวผู้ร่วมกระทำความผิดมักกระทำกันเป็นขบวนการตั้งแต่สายหรือนายหน้าจัดหางาน บริษัทจัดหางาน ทั้งที่ได้อำนาจอนุญาตให้จัดหางานและที่มีได้อำนาจอนุญาตให้จัดหางาน นายจ้างในต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนก็ทุจริต โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและเกี่ยวข้องกับธุรกิจจัดหางานเป็นอย่างดี มีกระบวนการในการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อน มีวิธีการปกปิดและทำลายพยานหลักฐานที่แนบเนียนทำให้สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก ประกอบกับการกระทำความผิดไม่มีภาพพจน์ที่สะท้อนขวัญประชาชนเช่นอาชญากรรมธรรมดาแต่เป็นการละเมิดต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมายซึ่งกว่าคนหางานผู้ถูกหลอกลวงจะรู้ถึงผลของการกระทำนั้นต้องใช้เวลาอันยาวนาน นอกจากนี้จำนวนคนหางานผู้ถูกหลอกลวงในแต่ละครั้งมีเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงเงินสูง จึงทำให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเป็นความผิดที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

จากการศึกษาสถิติการร้องทุกข์ของคนหางานต่อกรมการจัดหางานจะเห็นว่าจำนวนคนหางานผู้ร้องทุกข์จากปี พ.ศ.2542-2546 มีจำนวนปีละประมาณ 6,000-10,000 คน และก่อให้เกิดความเสียหายปีละประมาณ 400-700 ล้านบาท ด้วยผลตอบแทนจำนวนมหาศาลนี้เองจึงทำให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและสามารถกระทำความผิดได้อย่างไม่ติดขัดเพราะสามารถใช้เงินจำนวนมหาศาลดังกล่าวนี้มาสร้างอิทธิพลให้กับองค์กรของตนโดยการติดสินบนพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อมิให้ถูกจับกุมและเพื่อให้พ้นจากการลงโทษ นอกจากนี้ยังสามารถนำเงินจำนวนมหาศาลดังกล่าวมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไปจึงทำให้ยากต่อการจับกุมและปราบปราม ทั้งยังสร้างความเสียหายในทางเศรษฐกิจจำนวนมหาศาลให้กับคนหางานผู้ถูกหลอกลวงและประเทศชาติด้วย

แม้ว่าปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ที่ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานและควบคุมการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศก็ตาม แต่ปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศก็ยังคงทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ และขยายตัวเป็นวงกว้างและครอบคลุมไปทั่วทุกภาคของประเทศโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง และจากการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นได้แก่

1. ปัญหาด้านคนหางานซึ่งส่วนมากมักมีความรู้^๑น้อยและมีค่านิยมในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ แต่ขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อของผู้หลอกลวงได้ง่าย

2. ปัญหาด้านบริษัทจัดหางานไม่ว่าจะเป็นการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดและแสวงหาประโยชน์จากค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเหล่านั้น, ปัญหาบริษัทจัดหางานบางรายทำการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือให้ข้อมูลสภาพการไปทำงานเกินความจริงทำให้คนหางานหลงเชื่อได้ง่าย ตลอดจนปัญหาการลักลอบจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศโดยวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมาย

3. ปัญหาด้านสายหรือนายหน้าจัดหางานซึ่งปัจจุบันบริษัทจัดหางานบางแห่งมิได้จดทะเบียนให้สายหรือนายหน้าจัดหางานเหล่านั้นเป็นตัวแทนของตน ทำให้ทางราชการไม่สามารถควบคุมการดำเนินการของสายหรือนายหน้าจัดหางานอย่างใกล้ชิดได้ จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการหลอกลวงคนหางานในรูปแบบต่างๆ

4. ปัญหาด้านนายจ้างในต่างประเทศที่ปลอมแปลงเอกสารการจ้าง หนังสือมอบอำนาจ สัญญาจ้าง ฯลฯ แล้วหลอกลวงขายให้กับผู้จัดหางานเพื่อให้ปรับสมัครคนหางานอีกทอดหนึ่ง จึงทำให้คนหางานตกเป็นเหยื่อในการหลอกลวงได้, ปัญหา นายจ้างในต่างประเทศแอบเปลี่ยนสัญญาจ้างฉบับใหม่โดยลดสวัสดิการและค่าจ้างของคนหางานลง ตลอดจนปัญหานายจ้างในต่างประเทศเอาเปรียบคนหางานโดยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานท้องถิ่นเกี่ยวกับค่าล่วงเวลาและสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งหักเงินค่าภาษีและเงินอื่นๆ จากคนหางานเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

5. ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีอัตรากำลังให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือคนหางานไม่เพียงพอ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือมีความเห็นไม่สอดคล้องกันเนื่องจากขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือระเบียบข้อบังคับของกฎหมายไม่ชัดเจนพอ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนอาจร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดในการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมีการแบ่งปันผลประโยชน์กัน จึงทำให้ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ดีเท่าที่ควร

6. ปัญหาด้านการควบคุมการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ เนื่องจากมาตรการริบทรัพย์สินในทางอาญามีข้อจำกัดคือต้องมีการพิสูจน์ความผิดทางอาญาก่อนและสามารถริบทรัพย์สินได้เฉพาะทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น อีกทั้งภาระการพิสูจน์นั้นตกอยู่กับฝ่ายโจทก์ที่ต้องพิสูจน์ให้สิ้นข้อสงสัย ดังนั้นหากมีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไปแล้วก็ไม่สามารถนำเอาหลักการริบทรัพย์สิน

ทางอาญามาใช้บังคับได้ นอกจากนี้มาตรการลงโทษตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองนั้นก็มีการลงโทษทางทะเบียนโทษจำคุกและโทษปรับเท่านั้น ซึ่งการกระทำผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก แม้ผู้กระทำผิดจะต้องโทษปรับตามกฎหมายก็ตามแต่ย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อระบบเศรษฐกิจขององค์การอาชญากรรมที่มีจำนวนมาก จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถโอนหรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินอันเป็นลักษณะของการฟอกเงินแล้วนำเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วนั้นมาใช้เป็นทุนในการกระทำผิดอื่น ๆ ต่อไปได้ซึ่งก่อให้เกิดเป็นวงจรอาชญากรรมที่ยากต่อการป้องกันและปราบปราม

7. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ซึ่งบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามความเป็นจริงในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น

- ปัญหาการไม่ได้ระบุถึงวุฒิความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดหางานของผู้จัดการบริษัทจัดหางานไว้เลย ทั้งๆ ที่คุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

- ปัญหาผู้รับอนุญาตจัดหางานไม่จดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางานเพราะไม่ต้องการวางหลักประกันสำหรับตัวแทนจัดหางานแต่ละคนจำนวน 50,000 บาทตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทำให้ทางราชการไม่สามารถควบคุมสายหรือนายหน้าจัดหางานเถื่อนเหล่านี้ได้

- ปัญหาการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้โดยอาศัยโอกาสที่คนหางานมีความต้องการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่มากกว่าตำแหน่งงานที่มีอยู่จริง

- ปัญหาการห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจอื่น ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือบทบัญญัติที่ห้ามกระทำไว้เลยและปรากฏว่ามีผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศอาศัยประสบการณ์หรือความชำนาญในการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศหรือส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการลักลอบจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ แก่คนหางานตามมามากมาย

- ปัญหาการรับสมัครคนหางานเป็นการล่วงหน้าและปัญหากฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายเป็นการล่วงหน้าไว้ ซึ่งต่างจากการเรียกหรือรับค่าบริการเป็นการล่วงหน้าที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้ ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงมักเรียกหรือ

รับค่าใช้จ่ายจำนวนมากไว้เป็นการล่วงหน้าอันเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งถือเป็นการใช้ช่องว่างของกฎหมายเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายในการจัดหางานไว้ล่วงหน้าโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา

- ปัญหาค่าเสียหายมีมากกว่าหลักประกันที่วางไว้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องนำหลักประกันเป็นเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำประกันของธนาคารจำนวน 5,000,000 บาท มาวางไว้กับนายทะเบียนจัดหางานกลางเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งปัจจุบันมีการเรียกเก็บค่าบริการและค่าใช้จ่ายจากคนหางานเป็นจำนวนที่สูงกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดเอาไว้มาก ฉะนั้นความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตจัดหางานจึงควรเพิ่มขึ้นด้วย แต่ปัจจุบันยังไม่มีเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินหลักประกันดังกล่าว ซึ่งหากคนหางานประสบปัญหาถูกส่งตัวกลับไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดๆ ก็ตามที่มีได้เกิดจากความผิดของคนหางานซึ่งตามกฎหมายบริษัทจัดหางานต้องคืนค่าบริการและค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณีให้แก่คนหางาน ซึ่งหากบริษัทจัดหางานไม่คืนเงินดังกล่าวให้แก่คนหางานก็คงไม่สามารถหักเงินจากหลักประกันที่วางไว้คืนให้แก่คนหางานเพียงพอได้ ต้องใช้วิธีการเฉลี่ยเงินหลักประกันจำนวน 5,000,000 บาท คืนให้แก่คนหางานผู้เสียหาย ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอกับความเสียหายที่แท้จริงที่คนหางานได้รับและส่วนที่เหลือก็ต้องตกเป็นภาระของคนหางานที่จะต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งต่อศาลต่อไป

ดังนั้นหากมีการนำเอามาตรการทางอาญาไม่ว่าจะเป็นการลงโทษตามความผิดฐานพอกเงินทั้งในและนอกราชอาณาจักร, การลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานพอกเงิน, การลงโทษหนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศแล้วย่อมเป็นการช่วยตัดวงจรประกอบอาชญากรรม เนื่องจากมาตรการด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินดังกล่าวนี้มีโทษที่รุนแรงและหนักกว่าโทษทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 และยังเป็นมาตรการที่ขยายขอบเขตในการลงโทษทางอาญาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งความรุนแรงของโทษที่มากกว่ายังสามารถช่วยข่มขู่ผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวมิกล้าที่จะกระทำความผิดได้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่อยู่ในรูปของขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามาตรการด้านการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นมาตรการที่สามารถนำมาช่วยป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานใน

ต่างประเทศได้ทั้งในด้านการข่มขู่และยับยั้งการกระทำความผิดและเป็นการป้องกันการฟอกเงิน อันเกิดจากรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศด้วย

นอกจากนี้หากนำเอามาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศย่อมเป็นการช่วยตัดวงจรทางเศรษฐกิจของอาชญากรเพื่อไม่ให้สามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวไปหาประโยชน์หรือใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป เพราะมาตรการดังกล่าวสามารถนำมาใช้บังคับได้แม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่ศาลอาจสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินได้ถ้าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีแต่ไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่ไปที่มาของทรัพย์สินได้ นอกจากนี้มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่งดังกล่าวยังเน้นที่ตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นหลักโดยไม่คำนึงว่าจะมีการจำหน่ายโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินนั้นไปกี่ครั้งและไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม ซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถใช้สกัดกั้นมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ ต่อไป ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 นั้นเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมหาศาลแก่ผู้กระทำผิด ซึ่งหากมีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการหลอกลวงไปผ่านกระบวนการฟอกเงินโดยมีการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปหลายๆ ทอดกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 หรือประมวลกฎหมายอาญาเองก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินดังกล่าวได้เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดแล้ว

ดังนั้นหากมีการนำเอามาตรการทางอาญาและมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางาน

และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 แล้วยอมเป็นการช่วยตัดวงจรกิจการประกอบอาชญากรรมและยังเป็นการจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อมิให้อาชญากรสามารถนำเอาไปหาประโยชน์โดยใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นต่อไป ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยทำให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากความผิดมูลฐานที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเพียง 8 สถานความผิดเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้บังคับได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งตัดวงจรกิจการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ และแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 (3) จะบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับการซื้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ตาม แต่ความผิดมูลฐานดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมไปถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ที่ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานเพื่อเดินทางไปทำงานในต่างประเทศโดยเฉพาะ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงข้อบกพร่องของการบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 หรือประมวลกฎหมายอาญาเปรียบเทียบกับข้อดีและความมีประสิทธิภาพของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นสามารถนำมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องของบทกำหนดโทษและมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งมีประสิทธิภาพมาก ดังนั้นหากกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็จะสามารถนำเอามาตรการต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

ดังกล่าว อีกทั้งยังเป็นการช่วยยับยั้งมิให้มีการฟอกเงินจากรายได้ที่ได้จากการหลอกลวงคนหางาน เพื่อไปทำงานในต่างประเทศอีกด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก ในขณะที่กฎหมายที่ใช้บังคับกับการกระทำความผิด ดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่จะหามาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาบังคับใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการ หลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเพื่อลดความบกพร่องของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ในปัจจุบันและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) แนวทางการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ

1. ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไป ทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อเป็นการเพิ่มมาตรการในการตัดวงจรการกระทำความ ผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้หมดไป

- โดยการนำเอามาตรการลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษตามความผิดฐานฟอกเงินทั้งในราชอาณาจักรและ นอกราชอาณาจักร, การลงโทษผู้สนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบ เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน, การลงโทษหนักขึ้นหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ ราชการหรือหน้าที่ในการยุติธรรมหรือมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไป ทำงานในต่างประเทศเนื่องจากมีอัตราโทษที่รุนแรงและหนักกว่าโทษทางอาญาตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ซึ่งจะส่งผลดีในการช่วยข่มขู่ผู้กระทำความผิดให้เกิดความเกรงกลัวมิกล้าที่จะกระทำความผิดขึ้น อีกและช่วยตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมได้เป็นอย่างดี

- โดยการนำเอามาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่ว่าเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อเป็นการช่วยตัดวงจรทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวไปหาประโยชน์หรือใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดต่อไป

2. เพื่อให้การดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการฟอกเงินจากรายได้ที่เกิดจากการกระทำความผิดดังกล่าวได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมการจัดหางานกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ในเรื่องความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมการจัดหางานขึ้น เพื่อร่วมมือกันสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมการจัดหางานในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

ส่วนสาระสำคัญของข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมการจัดหางานดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ในกรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยกรมการจัดหางาน เมื่อได้ทำการไต่สวนวินิจฉัยว่ามีมูลความผิดทางอาญาแล้วให้กรมการจัดหางานส่งสำเนารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงและคำสั่งของอธิบดีกรมการจัดหางานให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไปโดยเร็ว

- ในกรณีเรื่องอยู่ระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงของกรมการจัดหางาน หากพบว่ามีพฤติการณ์ที่เป็นหรืออาจเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและอธิบดีกรมการจัดหางานเห็นว่าจะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้กรมการจัดหางานแจ้งพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดดังกล่าวพร้อมทั้งระบุตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้สำนักงาน ปปง. ทราบด้วย

- กรณีการดำเนินการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงของกรมการจัดหางาน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่อง

คอมพิวเตอร์ใ้หรืออาจใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำคามผิด อธิบตีกรรมการจัดหางานอาจขอความร่วมมือสำนักงาน ปปง.ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวแล้วส่งไปให้กรรมการจัดหางานเพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ ได้

- ในกรณีที่สำนักงาน ปปง. ตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลของบุคคลใดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พบพยานหลักฐานการกระทำคามผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและพยานหลักฐานดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบหรือไต่สวนข้อเท็จจริงของกรรมการจัดหางานในรายที่กำลังดำเนินการอยู่ให้นั้ให้สำนักงาน ปปง. ส่งสำเนารายการพยานหลักฐานดังกล่าวให้กรรมการจัดหางานพิจารณาต่อไป

- ข้อมูลและพยานหลักฐานใดซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้กรรมการจัดหางานและสำนักงาน ปปง. สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้

- หากอธิบดีกรรมการจัดหางานเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 ในการตรวจค้นหรือการดำเนินการใดๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้กรรมการจัดหางานแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบเพื่อร่วมดำเนินการตามมติของกรรมการจัดหางาน

- ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงนอกเหนือจากบันทึกข้อตกลงร่วมกันนี้ ให้อธิบดีกรรมการจัดหางานและเลขาธิการคณะกรรมการ ปปง. ร่วมกันวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามนั้น

นอกจากแนวทางการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 โดยการกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานแล้วนั้น จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เองยังคงมีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้และยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่คนหางานตลอดจนควบคุมการจัดหางานได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามความเป็นจริงและในขณะเดียวกันก็จะต้องให้ความคุ้มครองแก่คนหางานด้วยโดย

2) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

1.กรณีปัญหาคุณสมบัติของผู้จัดการบริษัทจัดหางานตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 31 ประกอบมาตรา 9 ที่ไม่ได้ระบุถึงวุฒิความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศไว้เลย ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายควรกำหนดคุณสมบัติของผู้จัดการให้ต้องจบการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือเป็นผู้มีความรู้หรือมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ เพราะการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ทั้งด้านตลาดแรงงานในต่างประเทศ ด้านกฎหมาย ด้านการบริหาร การเจรจาต่อรองตลอดจนภาษาต่างประเทศเพื่อที่จะสามารถติดต่อหาตำแหน่งงานจากต่างประเทศได้และสามารถเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้เงื่อนไขการจ้างที่เป็นธรรมกับคนหางาน หากให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ไม่มีประสบการณ์ในการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศหรือผู้ที่หวังเพียงจะกอบโกยรายได้จากค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเข้ามาดำเนินการจัดหางานแล้ว นอกจากจะไม่สามารถพัฒนาธุรกิจด้านการจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปแล้วยังสร้างปัญหาความยุ่งยากให้แก่คนหางานอีกมากมายดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.กรณีปัญหาการจดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางานตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 47 ประกอบมาตรา 15 และมาตรา 16 ซึ่งในทางปฏิบัติของการดำเนินธุรกิจจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้นบริษัทจัดหางานยังมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสายหรือนายหน้าในการหาคนหางาน ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มบทบัญญัติของกฎหมายบังคับให้บริษัทจัดหางานต้องมีตัวแทนจัดหางานและบริษัทจัดหางานต้องจดทะเบียนตัวแทนจัดหางานตามจำนวนที่แท้จริง และควรยกเลิกบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานต้องวางหลักประกันจำนวน 50,000 บาทสำหรับตัวแทนจัดหางานแต่ละคนที่จดทะเบียนเพราะเป็นหลักประกันที่สูงมากซึ่งทำให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานมักหลีกเลี่ยง หรือควรลดหลักประกันดังกล่าวลงมาในอัตราที่เหมาะสมเพื่อเป็นการส่งเสริมและจูงใจให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานจดทะเบียนตัวแทนจัดหางาน ทั้งนี้เพราะผู้รับอนุญาตจัดหางานต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทนจัดหางานอยู่แล้ว ส่วนในด้านลูกจ้างก็เช่นเดียวกันควรมีการกำหนดจำนวนลูกจ้างที่แท้จริงที่ต้องจดทะเบียนให้สัมพันธ์กับขนาดของบริษัทจัดหางานด้วย นอกจากนี้บทลงโทษสำหรับผู้รับอนุญาตจัดหางานที่ฝ่าฝืนไม่จดทะเบียนลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานซึ่งมีโทษปรับเพียงไม่เกิน 5,000 บาทนั้นถือเป็นอัตราโทษที่เบาบาง

ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนเพิ่มขึ้นเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนลูกจ้างและตัวแทนจัดหางาน

3.กรณีปัญหาการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายจากคนหางานเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 47 ประกอบมาตรา 26 และประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางาน (ฉบับที่4) ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2538 ซึ่งจะเห็นได้ว่าประกาศกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับใช้มากกว่า10ปีแล้ว ซึ่งอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้นย่อมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอาจไม่เป็นธรรมกับผู้รับอนุญาตจัดหางานทั้งนี้เพราะในความเป็นจริงผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องมีภาระหรือต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้มาก ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการศึกษาทบทวนถึงอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่คนหางานควรจะต้องจ่ายให้กับผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามความเป็นจริงเพื่อกำหนดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศจะเรียกเก็บจากคนหางานให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันและให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละประเทศโดยคำนึงถึงระยะเวลาสัญญาจ้างและคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ค่าหัวสูงขึ้น เช่น ค่าซื้อตำแหน่งงาน ค่าสายหรือนายหน้าจัดหางาน หรือตัดค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ ที่ไม่จำเป็นออกไปแล้วประกาศให้คนหางานหรือประชาชนทั่วไปได้รับทราบอย่างทั่วถึง แต่ทั้งนี้จะต้องมิให้คนหางานเสียค่าบริการและค่าใช้จ่ายสูงจนเกินไป และเมื่อมีการแก้ไขกฎระเบียบเรียบร้อยแล้วต้องมีการบังคับให้บริษัทจัดหางานออกใบรับเงินตามความเป็นจริงและต้องมีกระบวนการที่สามารถตรวจสอบได้เพื่อป้องกันมิให้คนหางานถูกหลอกลวง

4.กรณีปัญหาการห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบธุรกิจอื่นตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงระบุประเภทธุรกิจที่ห้ามกระทำการควบคู่ไว้เลย ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่ากระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมควรออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทธุรกิจที่ห้ามผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศประกอบ เช่น ธุรกิจตัวแทนจัดการท่องเที่ยว ธุรกิจตัวแทนขายตัวเครื่องบิน เช่นที่กฎหมายแรงงานประเทศฟิลิปปินส์กำหนดไว้ หรือธุรกิจภัตตาคารและสถานบันเทิง, ธุรกิจที่พักอาศัย, ธุรกิจจัดการแต่งงานหรือธุรกิจหาคู่ เช่นที่กฎหมายการให้ความคุ้มครองความมั่นคงในการจ้างงานของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีกำหนดไว้ รวมทั้งธุรกิจโรงรับจำนำ, ธุรกิจบริการให้กู้ยืมเงินและแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น ทั้งนี้เพราะผู้เขียนเห็นว่าหากอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศดำเนินธุรกิจเหล่านี้ควบคู่ไปด้วยแล้วนั้นอาจทำให้มีการแสวงหาผลประโยชน์หรือกำไรจากคนหางานตามวิถี

ทางธุรกิจดังกล่าวได้อีกหรืออาจเป็นธุรกิจที่ส่งเสริมให้มีการจัดส่งคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้

5.กรณีปัญหาการรับสมัครคนหางานเป็นการล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 35 และตามระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยการคัดเลือกคนหางานจากศูนย์ทะเบียนคนหางาน พ.ศ.2546 ที่การบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะการที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานปล่อยปะละเลยให้บริษัทจัดหางานนำคนหางานที่ตนได้รับสมัครไว้แล้วมาลงทะเบียนที่ศูนย์ทะเบียนคนหางาน หลังจากนั้นก็มาคัดรายชื่อคนหางานดังกล่าวจากศูนย์ทะเบียนคนหางานเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของกรมการจัดหางานเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ศูนย์ทะเบียนคนหางานควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดโดยให้บริษัทจัดหางานคัดรายชื่อคนหางานตามลำดับที่ลงทะเบียนไว้ทั่วประเทศห้ามมิให้คัดรายชื่อข้ามลำดับ และหากเมื่อบริษัทจัดหางานคัดเลือกคนหางานจากรายชื่อแล้วไม่มีคนหางานที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการก็ต้องให้บริษัทจัดหางานชี้แจงเหตุผลที่แท้จริงให้ศูนย์ทะเบียนคนหางานทราบด้วย ตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักจัดหางานจังหวัดและสำนักจัดหางานกรุงเทพมหานครควรตรวจสอบการดำเนินการของบริษัทจัดหางานอย่างสม่ำเสมอโดยตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับสมัครคนหางานว่าถูกต้องหรือเกินกว่าตำแหน่งงานที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ เพื่อเป็นการควบคุมมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานลูกจ้างหรือตัวแทนจัดหางานรับสมัครคนหางานไว้เป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศได้

6.กรณีปัญหาการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเป็นการล่วงหน้าตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา38 ที่กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายจากคนหางานเป็นการล่วงหน้าเช่นที่กำหนดห้ามมิให้เรียกหรือรับค่าบริการเป็นการล่วงหน้าไว้ด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศมักอาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายเป็นการล่วงหน้าเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกหรือรับค่าใช้จ่ายได้เมื่อไรเช่นเดียวกับการกำหนดเรียกหรือรับค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายมีความชอบธรรมและบังคับได้ตามสภาพความเป็นจริง

7.กรณีปัญหาค่าเสียหายมีมากกว่าหลักประกันที่วางไว้ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 31(7), มาตรา 33, มาตรา 46 และกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2536) ที่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศต้องมีหลักประกันเงินสด พันธบัตรของรัฐบาลไทย หรือสัญญาค้ำ

ประกันของธนาคารเป็นจำนวนเงิน 5,000,000 บาทมาวางต่อนายทะเบียนจัดหางาน ซึ่งถือว่าหลักประกันดังกล่าวนั้นมีจำนวนน้อยกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้เรียกหรือรับเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายจากคนหางานสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้และจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากคนหางานเหล่านั้นมีปัญหาถูกส่งตัวกลับประเทศโดยที่มีโชคร้ายของคนหางานและผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศปฏิเสธการจ่ายเงินคืนแก่คนหางานแล้ว นายทะเบียนจัดหางานกลางต้องหักเงินจากหลักประกันที่วางไว้จำนวน 5,000,000 บาทคืนให้แก่คนหางาน แต่ที่ผ่านมานายทะเบียนจัดหางานกลางได้หักเงินหลักประกันจำนวน 5,000,000 บาทคืนให้แก่คนหางานได้ไม่เพียงพอกับความเสียหายที่แท้จริงเพราะต้องมีการเฉลี่ยเงินจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่คนหางานผู้เสียหายจำนวนหลายราย ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยให้มีการเพิ่มวงเงินหลักประกันให้มีจำนวนเงินที่เหมาะสมโดยคำนวณจากจำนวนคนหางานที่จัดส่งเช่นเดียวกับที่กฎหมายประเทศอินเดียกำหนดไว้หรือโดยคำนวณจากเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บตามกฎหมายจากคนหางาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองคนหางานตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นหลักประกันให้กับคนหางาน นอกจากนี้การเพิ่มวงเงินหลักประกันให้สูงขึ้นนั้นยังสามารถแสดงให้เห็นถึงสภาพความมั่นคงของบริษัทจัดหางานและอาจทำให้มีการลดจำนวนบริษัทจัดหางานลงได้บ้างเนื่องจากต้องวางหลักประกันที่สูงขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดความสะดกในการควบคุมบริษัทจัดหางานได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับประเภทของหลักประกันที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนำมาวางนั้น ปัจจุบันการบังคับหลักประกันประเภทสัญญาค้ำประกันของธนาคารนั้นเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากกว่าที่ธนาคารผู้ค้ำประกันจะนำเงินหลักประกันมาจ่ายคืนให้แก่คนหางานตามที่ได้ทำสัญญาผูกพันตนไว้นั้นต้องใช้เวลาและหากธนาคารไม่นำเงินหลักประกันมาให้ ในทางปฏิบัติกรมการจัดหางานก็จะส่งเรื่องให้กองนิติการเพื่อยื่นฟ้องธนาคารผู้ค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันซึ่งการดำเนินคดีในชั้นศาลต้องใช้ระยะเวลายาวนานซึ่งส่งผลเสียให้กับคนหางาน นอกจากนี้ในปัจจุบันผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ใช้หลักประกันประเภทสัญญาค้ำประกันของธนาคารนั้นต้องนำหลักทรัพย์ไปจดทะเบียนจำนวนเท่ากับทางธนาคารเพื่อให้ธนาคารออกสัญญาค้ำประกันให้ซึ่งถือเป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับบริษัทจัดหางาน ซึ่งบริษัทจัดหางานก็มักจะผลักภาระเหล่านี้ให้กับคนหางานโดยการเรียกหรือรับค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนที่สูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการยกเลิกหลักประกันประเภทสัญญาค้ำประกันของธนาคารตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 มาตรา 33 ให้เหลือหลักประกันเพียงเงินสดหรือพันธบัตรของรัฐบาลไทยเท่านั้นเพราะหลักประกันทั้งสองนั้นนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความ

มั่นคงของผู้รับอนุญาตจัดหางานแล้วการบังคับหลักประกันก็สามารถทำได้ง่ายกว่าสัญญา
ค้ำประกันของธนาคาร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่คนหางานมากที่สุด

3) แนวทางด้านเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของกรมการจัดหางานเองหรือ
เจ้าพนักงานตำรวจถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการ
หลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ แต่จากการศึกษาพบว่าปัญหาการหลอกลวง
คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศส่วนหนึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้
กฎหมายไม่ว่าจะเป็นการขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความคุ้มครอง
คนหางาน การขาดประสบการณ์ในการทำงาน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่
เกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่ได้ให้คำปรึกษาหรือแนะนำคนหางานอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการร้องทุกข์และ
ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเมื่อเกิดปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศขึ้น
ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานใน
ต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายนั้นควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. รัฐควรมีบทบาทในการจัดส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยการเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการแข่งขันกับภาคเอกชนและควรเร่งหาตลาดแรงงานในต่างประเทศให้มีจำนวน
เพียงพอับความต้องการของคนหางานเพื่อช่วยเหลือคนหางานให้ไม่ต้องเสียค่าบริการหรือค่าใช้จ่าย
จ่ายในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศในอัตราที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น

2. จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครอง
คนหางานโดยให้มีนิติกรประจำสำนักงานในแต่ละพื้นที่เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางาน ตลอดจนจัดทำหรือปรับปรุงคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของกรม
การจัดหางานเองหรือเจ้าพนักงานตำรวจเกี่ยวกับขั้นตอนการไปทำงานในต่างประเทศ ตลอดจน
ขั้นตอนการดำเนินคดีเมื่อเกิดการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้
เจ้าหน้าที่มีความรู้และสามารถให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่คนหางานผู้ประสงค์จะเดินทางไป
ทำงานในต่างประเทศหรือคนหางานที่ถูกหลอกลวงได้

4. ควรมีการสร้างเครือข่ายและการประสานงานทั้งในภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อความ
สะดวกและง่ายต่อการทำงานและเพื่อให้ทราบเบาะแสของการกระทำความผิดรวมทั้งเป็นการ

เชื่อมโยงให้ประชาชนเข้าถึงการทำงานของหน่วยงานของรัฐด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานเพื่อคุ้มครองคนหางานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากขบวนการหลอกลวงคนหางานมีการปรับเปลี่ยนวิธีการหลอกลวงอยู่ตลอดเวลาเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

6. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและบังคับใช้กฎหมายควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้ความคุ้มครองแก่คนหางานอย่างมีประสิทธิภาพ

4) แนวทางด้านอื่นๆ

ในการแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศนั้น นอกจากแนวทางในด้านการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในด้านการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 และแนวทางแก้ไขปัญหาด้านด้านเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังมีแนวทางด้านอื่นๆ อีกที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้นั้นก็คือ

1. ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกวิธีตลอดจนบทบัญญัติและข้อกำหนดต่างๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แก่ประชาชนและคนหางานได้รับทราบอย่างทั่วถึงโดยอาศัยสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์

2. ควรดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร และหน่วยงานในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศและรับทราบวิธีการหลอกลวงในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับคนหางานในพื้นที่และให้คำปรึกษาแนะนำในเบื้องต้นรวมทั้งสอดส่องดูแลแจ้งเบาะแสให้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ได้

3. รัฐบาลควรหามาตรการในการส่งเสริมให้คนหางานหรือแรงงานไทยได้มีงานทำในพื้นที่บ้านเกิดตนเองมากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนไปลงทุนด้านอุตสาหกรรมในท้องถิ่นๆ เพื่อให้เกิดแหล่งการจ้างงานและก่อให้เกิดรายได้ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศลดลง

จะเห็นได้ว่าปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศถือเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศซึ่งรัฐบาลควรให้ความสำคัญในการแก้ไข การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 รวมทั้งการใช้มาตรการต่างๆ ตามที่ผู้เขียนได้เสนอแนะไปแล้วนั้นน่าจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปพิจารณาและศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประกอบในการปรับปรุงการดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคตได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวีรี วงศาโรจน์. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายจัดหางานและคุ้มครองคนหางานในประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.
- กนกวีรี วงศาโรจน์. กฎหมายเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติจัดหางาน. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.
- กมล เมษรักรักษากิจ. การให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่แรงงานไทยไปต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- กรมการจัดหางาน. คู่มือการป้องกันการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองตรวจและคุ้มครองคนหางาน, 2546.
- กรมการจัดหางาน. คู่มือการไปทำงานต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ, 2545.
- กรมการจัดหางาน. รายงานประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2547.
- กรมการจัดหางาน. สถิติจัดหางาน 2546. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.
- กิตติพงษ์ แก้วกรม. การกระทำผิดเกี่ยวกับการจัดหางาน. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2545.
- คณิน บุญสุวรรณ. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นักปอนทำลายชาติที่แท้จริง. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529 : หน้า 3.
- จารุวรรณ เรืองสวัสดิพงศ์. การฟอกเงิน. ดูพาน 4, 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 9-14.
- จำแลง กุลเจริญ. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน. ดูพาน 4, 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 15-27.
- จิรนิติ หะวานนท์. มาตรการป้องกันการฟอกเงิน. ดูพาน 4, 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 51-57.
- ชโลบล ขจรผดุงกิตติ. เปรียบเทียบการบริหารการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศของศูนย์บริการการไปทำงานต่างประเทศกับองค์การบริหารการทำงานในต่างประเทศแห่งฟิลิปปินส์ (POEA). กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.

- ชัยนันท์ แสงปุตตะ. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ชาญศักดิ์ ไตสิงห์ขจร. การลงโทษทางทะเบียนและดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน (ฉบับที่2) พ.ศ.2537. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วารสารกฎหมาย 16, 2 (เมษายน 2539)
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชนรุ่นที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.
- เถิง ชีรนรวิชย์. คู่มือคนหางานฉบับทำอย่างไรไม่ถูกหลอก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536.
- ทรงพล บุญคำนนท์. การคุ้มครองคนหางานตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2537. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2545.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. ตุลพาท 4, 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 45-57.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. หลักกฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด, 2546
- นิกร เกริกกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : Translators-at-law.Com, 2543.
- ประหยัด มุ่งงาม. ปัญหาการไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยศึกษากรณี:บริษัทจัดหางานจัดส่งไปทำงาน. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2545.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537
- พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. กรณีต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นในกฎหมายฟอกเงินของไทย. ตุลพาท 2, 46 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2542) : 187-194.
- มัธยม นิภาเกษม. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ:ศึกษากรณีการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ. เอกัตศึกษาทางกฎหมายเศรษฐกิจและธุรกิจ หลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

มานิต วิทยาเต็ม. สำรวจกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. ตุลาคม 4, 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 28-37.

วลัยพร อาสาพิทักษ์ประกิต. บทบาทกรมแรงงานในการบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

วิชัย ตันติกุลานันท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณี"ความผิดมูลฐาน" ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย. วารสารกฎหมาย 20, 3 (กรกฎาคม 2544) : 67-81.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา. ประชาชาติธุรกิจ (วันพฤหัสบดีที่ 19 – วันเสาร์ที่ 21 พฤษภาคม 2537) : 12.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กับความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย. วารสารกฎหมาย 21, 1 (พฤษภาคม 2545) : 333.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. ชำแหละปม "โจรสลัดสุท" ลอยนวล. ประชาชาติธุรกิจ (16-18 ธันวาคม 2546).

วีระพงษ์ บุญโญภาส, ประเทศไทยกับความจำเป็นต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน, วารสารป.ป.ส. (2539) : 45.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

ศรา ภู่อีหาว. การช่วยเหลือคนหางานหลังถูกหลอกลวงศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2545.

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. เอกสารเผยแพร่เรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ลำดับที่ 1,สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537.

สงศรี บุญบา. การบรรเทาปัญหาการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศด้วยกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2544.

สมชาย นาคพงษ์. การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 : ศึกษากรณี การดำเนินการกับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.

สมชาย มรกตศรีวรรณ, ชัตติยะ แพนเดซ, รัก บุญคงสำราญ. กฎหมายและระเบียบว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2546.

- สมศักดิ์ เล็กเหล้าคง. ปัญหาการเดินทางไปทำงานต่างประเทศศึกษากรณี: การให้ความคุ้มครองคนหางาน. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รวมกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, 2546.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคู่มือประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, 2547.
- สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชีย เพลส, 2542.
- สีหนาท ประยูรรัตน์. ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย. เอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการ, 2547.
- สีหนาท ประยูรรัตน์. แนวความคิดของตำรวจในประเทศต่างๆเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ตุลพาห 4, 41, (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : 74-79.
- สุดาศิริ วศวงศ์. คำอธิบายพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 (แก้ไขตามพ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน 2537). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.
- สุทธิชัย จิตรวานิช. กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. ตุลพาห 4, 42 (ตุลาคม-ธันวาคม 2538).
- สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2546.
- สุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาเรียงมาตรา (มาตรา 1 – มาตรา 398). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543.
- อนงคนุช มีศิริ. สื่อประชาสัมพันธ์กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2545.
- อรรถนพ ลิขิตจิตตะ. ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., 2542.
- อำนาจ ทิวากรกิจกุล. มาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองคนหางานไทยในต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2538.

โอมเดช เอกบุตร. แนวทางการป้องกันการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ.
กรุงเทพมหานคร : กรมการจัดหางาน, 2546.

ภาษาอังกฤษ

Anti-Money Laundering Act 2001 (Malaysia)

Anti-Money Laundering Act of 2001 (Philippines)

Anti Money Laundering Bill 2001 (Malaysia)

Bank Secrecy Act 1970 (USA)

Customs Act 1901 (Australia)

Emigration Act 1983 (India)

Employment Security Act (Korea)

Employment Security Act. Available from :

<http://www.molab.go.kr:8787/English/upload/EMPLOYMENT%20SECURITY%20ACT.pdf>, [10 November, 2004]

Federal Crimes and Criminal Procedure (USA)

Financial Transaction Report Act 1988 (Australia)

Money Laundering Control Act 1986 (USA)

Money Laundering Control Act 1996 (Taiwan)

Omnibus Rules Implementing the Labor Code of the Philippines

Proceeds of Crime Act 1987 (Australia)

Telecommunications Act 1991 (Australia)

The Emigration Rules 1983 (India)

The Emigration Act,1983. Available from :

<http://labour.nic.in/act/acts/EmigrationAct.doc>, [1 December, 2004]

The Labor Code of the Philippines

The Labor Code of the Philippines Presidential Decree No. 442, as amended. Available from :
[http://www.chanrobles.com/legal4labor.htm#LABOR%20CODE%20OF%20THE%20PHILIPPINES%20\[FULL%20TEXT](http://www.chanrobles.com/legal4labor.htm#LABOR%20CODE%20OF%20THE%20PHILIPPINES%20[FULL%20TEXT), [15 December, 2004]

The Philippine Overseas Employment Administration. Available from :

<http://www.poea.gov.ph/html/aboutus.html>, [5 October, 2004]

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวณัฐวิภา บริสุทธิชัย เกิดวันที่ 5 ตุลาคม 2521 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสตรีวิทยา สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2542 ได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความจากสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสหภาพความรุ่นที่ 16 พ.ศ.2543 สอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิตไทยจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 54 ปีการศึกษา 2544 และเข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2545